

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PROFESYONEL VOLEYBOL OYUNCULARINDA
YENİ TİP KORONAVİRÜSE (COVID-19)
YAKALANMA KAYGISI İLE ZİHİNSEL
DAYANIKLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ebru ŞENEL

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi Burkay CEVAHİRCİOĞLU

ORDU- 2021

ONAY

Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü öğrencisi Ebru ŞENEL tarafından hazırlanan ve Dr. Öğr. Üyesi Burkay CEVAHİRCİOĞLU danışmanlığında yürütülen “Profesyonel Voleybol Oyuncularında Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı ile Zihinsel Dayanıklılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı bu tez, jürimiz tarafından 18/11/2021 tarihinde oybirliği ile Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Programında Yüksek Lisans olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Burkay CEVAHİRCİOĞLU

Başkan : Prof. Dr. Soner ÇANKAYA
Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı
Ondokuz Mayıs Üniversitesi

İmza

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Alparslan İNCE
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Ordu Üniversitesi

İmza

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Burkay CEVAHİRCİOĞLU
Spor Yönetimi Anabilim Dalı
Ordu Üniversitesi

İmza

ONAY

... / ... / 2021 tarihinde enstitüye teslim edilen bu tezin kabulü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/.../2021 tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../.../2021

İmza

Enstitü Müdürü

Dr. Öğr. Üyesi Hanife DURGUN

TEZ BİLDİRİMİ

Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ebru ŞENEL

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitim dönemi başta olmak üzere tez hazırlık sürecinde ve çalışmamın her aşamasında destek, yardım ve fedakarlıkları ile yol gösterici olan değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Burcak Cevahircioğlu'na, tez çalışma süresi boyunca desteğini esirgemeyen Prof. Dr. Alparslan İnce'ye, istatistiksel analiz hususunda bilgi, birikim ve yardımları için Dr. Öğr. Üyesi Erdal Arı'ya, tez çalışmamın her aşamasında destek ve yardımları için Arş. Gör. Kaan Karakuş'a, yine bu süreçte desteklerini esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Serdar Bayrakdaroglu ve Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Yılmaz Albayrak'a, Ordu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ve Gümüşhane Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bünyesinde yer alan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Son olarak hayatımın her alanında yanımda olan değerli aileme sonsuz teşekkürler.

ÖZET

PROFESYONEL VOLEYBOL OYUNCULARININ YENİ TİP KORONAVİRÜSE (COVID-19) YAKALANMA KAYGISI İLE ZİHİNSEL DAYANIKLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Amaç: Çalışmada profesyonel voleybol oyuncularında yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı ile zihinsel dayanıklılık arasındaki ilişki incelenmiştir.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modelindedir. Çalışma Türkiye Voleybol Federasyonu (TVF) 1.lig kulüpleri kapsamında yer alan 145 kadın, 64 erkek toplam 209 sporcu ile gerçekleştirilmiştir. Veriler Demir ve ark (2020) tarafından geliştirilen “Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği” ve Sheard ve ark (2009) tarafından geliştirilen, Altıntaş ve Kuruç (2016) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri” ile toplanmıştır. Toplanan veriler Skewness ve Kurtosis testi ile incelenmiştir ve inceleme sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Verilerin analizinde parametrik testler olan Student T- Test ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testlerinden yararlanılmıştır. Sporcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ile zihinsel dayanıklılıkları arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Tüm istatistiksel analizler için SPSS 21.0 istatistik paket programı kullanılmıştır ve tüm analizlerde istatistiksel olarak anlamlılık düzeyi $p<0.05$ alınmıştır.

Bulgular: Analiz sonuçlarına göre, sporcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlılık görülmektedir. Sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeyleri ile cinsiyet, yaş, aylık gelir durumu ve haftalık antrenman sayısı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Korelasyon analizi sonucuna göre, sporcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ile zihinsel dayanıklılık özellikleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir. Sporcuların bireysel kaygı değerleri ile kontrol puanları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Sonuç: Sonuç olarak sporcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ile yaşları arasında bir ilişki olduğu ve 20-24 yaş kategorisindeki sporcuların diğer kategorideki sporculara göre daha kaygılı olduğu belirlenmiştir. Sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeyleri ile cinsiyet, yaş, aylık gelir durumu ve haftalık antrenman sayısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve erkek sporcuların kadın sporculara göre daha yüksek zihinsel dayanıklılığa sahip olduğu söylenebilir. Bu bakımdan sporcuların koronavirüs sürecinde kaygı düzeylerini kontrol altında tutabilmeleri için mental destek almaları tavsiye edilmektedir. Egzersizlerin ev/açık hava ortamlarında yapılmasının gerek fiziksel gerek mental açıdan faydalı olabileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaygı, Koronavirüs, Voleybol, Zihinsel Dayanıklılık.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN NOVEL CORONAVIRUS (COVID-19) ANXIETY AND MENTAL TOUGHNESS IN PROFESSIONAL VOLLEYBALL PLAYERS

Aim: The aim of this study is to investigate the relationship between novel coronavirus (Covid-19) anxiety and mental toughness in professional volleyball players.

Materials and Methods: This was a quantitative study that adopted a descriptive survey method. The sample consisted of 209 athletes (145 women and 64 men) from the premier league clubs of the Turkish Volleyball Federation. Data were collected using the Coronavirus Anxiety Scale developed by Demir et al. (2020) and the Sports Mental Toughness Questionnaire developed by Sheard et al. (2009) and adapted to Turkish by Altıntaş and Koruç (2016). Skewness ve Kurtosis tests were used for normality testing. The data were normally distributed. The data were analyzed using a student t-test and one-way analysis of variance (ANOVA). Pearson Correlation Analysis was used to determine the relationship between coronavirus anxiety and mental toughness. The data were analyzed using the Statistical Package for Social Sciences (SPSS, v 21.0) at a significance level of 0.05.

Results: Participants' coronavirus anxiety significantly differed by age. Their mental toughness levels differed by gender, age, monthly income and the number of weekly exercises. There wasn't a correlation between coronavirus anxiety and mental toughness. Negative and low significant relationship between athletes' individual anxiety values and control scores was found.

Conclusion: As a result, it was determined that there is a relationship between the age of the athletes and the anxiety of contracting the new type of coronavirus, and that the athletes in the 20-24 age category are more anxious than the athletes in the other category. It can be said that there is a significant corral between athletes' mental endurance levels and gender, age, monthly income and number of weekly workouts, and that male athletes have higher mental endurance than female athletes. It is thought that the mental endurance of athletes is closely related to the concerns of contracting the new type of coronavirus. In this respect, it is recommended that athletes receive mental support to keep their anxiety levels under control during the coronavirus process. It is predicted that the exercises can be beneficial both physically and mentally.

Keywords: Anxiety, Coronavirus, Mental Toughness, Volleyball

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK SAYFASI.....	
ONAY	
TEZ BİLDİRİMİ.....	I
TEŞEKKÜR.....	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
TABLOLAR DİZİNİ	VVIII
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	VIII
1- GİRİŞ.....	1
2- GENEL BİLGİLER	3
2.1. Voleybol	3
2.1.1. Voleybolun Tarihçesi.....	4
2.1.2. Voleybolun Dünya’ daki Gelişimi.....	5
2.1.3. Voleybolun Türkiye’ deki Gelişimi.....	6
2.2. Voleybolda Temel Teknikler ve Özellikler	7
2.2.1. Parmak pas.....	7
2.2.2. Manşet pas	7
2.2.3. Smaç	7
2.2.4. Servis	8
2.2.5. Blok	8
2.2.6. Savunma	9
2.3. Voleybolda Oyuncu Mevkileri	9
2.3.1. Pasör	9
2.3.2. Pasör Çaprazı	10
2.3.3. Köşe Oyuncu	10
2.3.4. Orta Oyuncu.....	10
2.3.5. Libero.....	11
2.4. Koronavirüs (Covid – 19).....	11
2.4.1. Dünya’ da Koronavirüs (Covid-19).....	12
2.4.2. Türkiye’ de Koronavirüs (Covid-19).....	14

2.5. Kaygı	15
2.5.1. Durumluk Kaygı	16
2.5.2. Sürekli Kaygı.....	17
2.5.3. Sosyal Kaygı (Sosyalleşme Kaygısı).....	19
2.5.4. Koronavirüs (Covid -19) ve Kaygı.....	19
2.5.5. Kaygı ve Spor	20
2.6. Zihinsel Dayanıklılık	21
2.6.1. Zihinsel Dayanıklılık ve Spor	23
3- GEREÇ VE YÖNTEM.....	25
3.1. Araştırma Modeli	25
3.2. Araştırmanın Evreni	25
3.3. Veri Toplama Aşaması	26
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	26
3.3.2. Sporcularda Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği (SYTKYKÖ).....	26
3.3.3. Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri (SZDE).....	27
3.4. Kullanılan Yöntemler	27
3.5. Verilerin Analizi.....	27
4- BULGULAR.....	29
5- TARTIŞMA	46
6- SONUÇ VE ÖNERİLER.....	63
6.1. Sonuçlar.....	63
6.2. Öneriler.....	65
KAYNAKLAR	67
EKLER.....	86
ÖZGEÇMİŞ	92

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 4.1. Sporcuların Demografik Özellikleri.....	29
Tablo 4.2. Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği Tanımlayıcı İstatistikler	31
Tablo 4.3. Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri Tanımlayıcı İstatistikler	32
Tablo 4.4. Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	33
Tablo 4.5. Yaş Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları	33
Tablo 4.6. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	35
Tablo 4.7. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	36
Tablo 4.8. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	37
Tablo 4.9. Aylık Gelir Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	37
Tablo 4.10. Spor Yılı Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları	39
Tablo 4.11. Mili Sporcu Olma Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	40
Tablo 4.12. Haftalık Antrenman Sayısı Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	41
Tablo 4.13. Takımda Bulunduğu Mevki Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	42
Tablo 4.14. Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri Puanlarına Ait Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	43
Tablo 4.15. Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği Puanlarına Ait Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	44
Tablo 4.16. Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri ve Sporcularda Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	45

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

ANOVA	: Analysis of Variance
APA	: Amerikan Psychological Association (Amerika Psikoloji Derneği)
COVID-19	: Corona Virus Disease (Korona Virüs Hastalığı)
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
FIVB	: Uluslararası Voleybol Federasyonu
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences
SYTKYKÖ	: Sporda Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği
SZDE	: Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜBA	: Türkiye Bilimler Akademisi
TVF	: Türkiye Voleybol Federasyonu
WHO	: World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)
F	: Anova
cm	: Santimetre
m	: Metre
n	: Kişi Sayısı
ss	: Standart Sapma
$\bar{x}$	: Ortalama
p	: Önem
r	: Korelasyon

1- GİRİŞ

Spor binlerce yıldır hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olmuş gerek toplum olarak gerek bireysel olarak karakterimize ve kültürümüze işlemiştir. İlk çağlarda ulaşım, barınma ve avlanma gibi temel ihtiyaçlarımızın karşılanması için yapılan aktiviteler günümüzde çeşitli spor branşlarının da temelini atmıştır. Hem toplu olarak hem de bireysel olarak yapılan avlanma günümüz spor anlayışına ışık tutmuştur (Başer, 1998).

Spor sadece bir yarışma ya da rekabet olarak değil, insan sağlığında ve sosyal hayatında ikili ilişkiler içerisinde olmayı öğreten bir bilim dalıdır. Bu yönüyle spor kavramı bireysel (yüzme, tenis vb.) ve takım sporlarıyla (voleybol, basketbol vb.) din, dil, ırk gibi ayrılıkları gözetmeksizin, birleştirici ve kapsayıcı özellikler içermektedir (Tavacıoğlu, 1997; Özen, 2012).

Takım sporları içerisinde voleybol, son yıllarda tüm dünyada popüler bir spor dalı haline gelmiştir. Fiziksel temas gerektirmeyen ve seyir zevki yüksek olan voleybol içerisinde psikolojik ve fizyolojik birtakım etmenler bulundurulur ve bu nedenle sporcuların gerek fiziksel gerek psikolojik açıdan tam donanımlı hale gelmelerini gerektirmektedir. Özellikle sporcuların psikolojik durumları performanslarını büyük oranda etkileyebilmektedir (Erkal ve ark., 1998; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016).

Voleybolda müsabaka esnasında ve kısa süreli ralli içerisinde konsantrasyon problemi, karar vermede güçlük, dikkat eksikliği gibi birçok durum skora olumsuz yansıma ihtimalini artırmaktadır. Blok, servis, manşet, hücum, çizgi ihlal durumları gibi birçok öge nizami yapılmadığında hataya ve rakip takım lehine avantaja neden olabilmektedir. Bu yönüyle voleybola “bir hata oyunudur” demek mümkündür (Karacabey ve Paşaoğlu, 2016).

Birçok spor branşında olduğu gibi voleybol da psikolojik, fiziksel ve zihinsel pek çok özelliği iyi seviyede bulundurmayı gerektirir. Özellikle zihinsel dayanıklılık, kaygı, stres, motivasyon gibi özelliklerin sporcunun performansı üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir (Artok, 1994; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016).

Zihinsel dayanıklılık en genel ifade ile “rekabet esnasında ortaya çıkan zorlayıcı tüm şartlara rağmen performansını en iyi düzeyde ortaya koyabilme” olarak

tanımlanmaktadır (Loehr, 1986). Bu bakımdan zihinsel dayanıklılık düzeyi yüksek sporcular küçük sakatlıkları kamufle edebilen, fedakârlık gösterebilen, hedefe ulaşma yolunda sistemli çalışan ve olumsuz koşullara karşı mücadele yönü yüksek olan bireylerdir (Gucciardi ve Gordon, 2011; Tibbert ve ark., 2015).

En az zihinsel dayanıklılık kadar kaygı ve stres kavramları da farklı tür ve konularla yaşamımızın bir parçası haline gelmiştir. Üstelik kaygı, çevreyle etkileşime açık bulaşıcı bir duygu türüdür ve kontrol seviyesini korumayı gerektirir. Bireyler yaşadıkları duygu yoğunluğu nedeniyle yanlış tutumlara yönelmekte ve daha önce pek çok kez deneyimledikleri hareketleri uygulamakta güçlük çekebilmektedirler. Bu tür negatif duygu durumları spor ve sporcu üzerinde de sıklıkla görülebilmektedir (Güleç ve Köroğlu, 1997; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016).

Zihinsel gücün en üst seviyede korunması ve sürekliliğin sağlanmasını gerektiren spor dünyası, günümüzde gerek fizyolojik gerek psikolojik açıdan daha önce bir benzeri görülmemiş yeni tip koronavirüs (Covid-19) salgını ile mücadele etmektedir. Bu yeni virüs öksürük, ateş, halsizlik gibi fiziksel belirtiler gösterirken yaşanan belirsiz süreç bireylerin kaygı ve stres düzeylerini tetikleyebilmektedir. Etkilerini de beraberinde getiren bu yeni tip virüs sporcu, yönetici ve antrenörlerin pek çok olumsuz durumla karşılaşmasına neden olmaktadır. Öyle ki Dünya’ da Tokyo Olimpiyatları, Euro 2020 gibi birçok spor faaliyeti ertelenirken Türkiye’ de de kademeli olarak tüm spor etkinliklere ara verilmesi yaşanan sürecin önemini görünür kılmaktadır (Mann ve ark., 2020; Sağlık Bakanlığı, 2020; 2021a; TÜBA, 2020). Sportif faaliyetlerin durdurulması, ertelenmesi veya iptalinin gerek futbol, basketbol, voleybol gibi takım sporları gerek tenis, jimnastik, yüzme gibi bireysel sporlarla ilgilenen sporcuların psikolojileri üzerinde kaygı, stres, tahammülsüzlük, korku gibi farklı duygu durumlarıyla açığa çıktığı bilinmektedir (Şahinler ve ark., 2020).

Bu araştırmacının amacı 2020-2021 sezonunda Türkiye Voleybol Federasyonu (TVF) 1. lig kadın ve erkek profesyonel voleybol oyuncularında yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı ile zihinsel dayanıklılık arasındaki ilişkiyi incelemektir.

2- GENEL BİLGİLER

2.1. Voleybol

Voleybol “bir saha düzleminin file aracılığıyla bölünmesi ve iki takımın karşılıklı oyun sahasına yerleşmesiyle oynanan bir spordur” (FIVB, 2017). Erhan (1995) voleybolu “süresiz olması yönüyle birçok spor branşından ayrılan, uzun süreli olması nedeniyle dayanıklılık ve kuvvet gelişiminin gerekli olduğu, reaksiyon, çeviklik gibi özellikleri içeren, değişken tempoya sahip bir oyun” olarak tanımlamıştır. Aslan ve ark (2015) ise yaptıkları bir çalışmada, voleybolun kısa süre içerisindeki rallilerde en doğru vuruş için, karar verme, reaksiyon gösterme, koordinasyon yeterliliği gibi temel birçok motorik özellik gerektiren bir spor dalı olduğunu belirtmişlerdir.

Voleybol bir takımda altı kişi oyunda bulunacak şekilde, file aracılığıyla ayrılmış 9m x 18 m boyutlarında bir saha içerisinde oynanır. Amaç topu file üzerinden en fazla üç vuruş hakkı ile ve en etkili şekilde rakibe göndererek sayı ve servis avantajını kazanmaktır (Fröhner ve Cengiz, 1999).

Günümüzde bir voleybol takımı altı as altı yedek olmak üzere 12 sporcuyla ve kadınlarda 2.24 cm erkeklerde ise 2.43 cm yüksekliğine sahip bir file aracılığıyla oynanır. Müsabakayı maç boyunca bir baş antrenör ve yardımcı antrenör yönetir. Müsabaka esnasında üç seti kazanan takım müsabakayı galibiyetle sonuçlandırmış demektir. Ancak rakip takımın herhangi bir seti alıp maça ortak olması durumunda dördüncü set, 2-2’lik eşitlik durumunda ise karar seti olan beşinci set oynanır. Oynanan setler içerisinde amaç rakip takımla arasındaki skor farkını ikiye çıkararak müsabakayı tamamlamaktır. Aksi takdirde 25 sayı üzerinden oynanan setler iki fark oluşuncaya kadar devam eder ancak beşinci set oynanması durumunda kurallar gereği set, 15 sayı üzerinden oynanır (Vurat, 2000).

Voleybolda her sayı bir ralli üzerinden oynanır ve her ralli servis atışı ile başlamaktadır. Servis atışını kullanan oyuncu kurallara uygun servis atışını file üzerinden ve antenler arasından gerçekleştirir ve oyun herhangi bir takım oyuncusunun hata yapma anına kadar devam eder. Hata yaptırmayı başaran takım ralliyi, bir sayıyı ve servis avantajını da kazanmış olur. Müsabaka boyunca rakip takım

atağına manşet, blok, planjon ile yanıt vermek rakibe ise; servis, pas ve blokla üstünlük kurmak voleybolda kullanılan tekniklerdendir (Bengü, 1983).

2.1.1. Voleybolun Tarihçesi

Voleybol ilk olarak 1885 yılında Amerika Birleşik Devletleri (ABD)' de karşımıza çıkmaktadır. Masschusetta eyaletinin Holyake kentinde oynanan voleybol önceleri "Mintonette" ismiyle anılmıştır. Genç Hristiyan Erkekler Birliği (YMCA) adlı bir teşkilatta bireylerin hem severek katılım sağlamaları hem de rekabet duygusunu spora dahil etmesini sağlayarak, beden eğitimi öğretmeni olan William G. Morgan voleybolun temelini atmıştır (Urartu, 2006; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016).

Elde edilen bir başka bilgiye göre voleybolun atası olarak Azteklerin "Indiaca" ve İtalyanların "Pollone" isimli oyunları kabul edilmektedir (Kale, 2007). Voleybol oyun kurallarını içeren ilk açık rapor ise Atletizm Ligi'nin resmi kural kitabı içerisinde yer almıştır (Altav, 1988) ve oyun alanı, kazanılan sayılar, file yüksekliği kurallar içerisinde yer almamıştır. Zamanla belirli kuralların dahil edilmesiyle voleybol oyun yapısından çıkarak spor kimliği kazanmıştır.

Günden güne gelişim gösteren voleybol I. Dünya Savaşı'nı izleyen yıllarda Avrupa' da muharebe eden Amerikalı erler tarafından Avrupa'ya taşınmış ardından Afrika ve Asya kıtalarında da yayılmaya devam etmiştir (Kale, 2007).

Başta W. G. Morgan olmak üzere John Lynch ve Dr. Frank Wood'un da katkılarıyla "Mintonette"nin ilk kuralları belirlenmiştir. Mintonette'yi geliştirmek ve topluma kazandırmak amacıyla Morgan 1896 yılında Springfield Koleji'nde gösteri ve eğlence amaçlı oynanmasını sağlamıştır. Oyunu izleme fırsatı bulan Prof. Albert T. Halsted, mintonette yerine "volley-ball" olarak adlandırılması konusunda bir öneride bulunmuştur. "Topun yere temasından önce vurmak" anlamı içeren bu sözcük, 1922 yılında ABD Voleybol Birliği kararıyla birleştirilmiş ve "Volleyball" olarak kullanılmaya başlanmıştır (Reeser ve Bahr, 2017; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016).

W.G. Morgan' ın Sprinfield Koleji'nde gerçekleştirilen bir gösteri oyunu sonrasında geliştirdiği kurallar voleybol YMCA derneği ile ABD ve Kanada üzerinde tanıtılırken, misyonerler yoluyla da birçok ülkeye tanıtılarak voleybolun benimsenmesi ve gelişmesi açısından önemli bir girişimde bulunulmuştur (Morpa,

2005). Ayrıca W. G. Morgan bugünkü voleybolu şekillendirirken tenis filesinden ve raketinden esinlenmiştir. Tenis filesinin yüksekliğini 1.80-1.90'a kadar yükselterek voleybol filesini, topa raket yerine elle temas etmelerini isteyerek ise voleybolun temel vuruşlarını şekillendirmiştir (Altav, 1988).

2.1.2. Voleybolun Dünya' daki Gelişimi

Ortaya çıkışı ve yayılması W.G. Morgan öncülüğünde olan voleybol kavramı, ilk kez Amerika' da 6 kişiden oluşan bir grup iş adamı tarafından oynanmıştır (Erhan, 1995). Smaç uygulamasına ise ilk kez 1913'te Filipinler'in ev sahipliği yaptığı uluslararası bir turnuvada rastlanmıştır ve bu durum voleybolun güç voleybola geçişine katkı sağlamıştır (Forthomme ve ark., 2005; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016).

Voleybolun 12 oyuncu ile oynanmaya başlanması 1921 yılında Uzak Doğu Asya Oyunları'nda Japon Erkekler Turnuvası'nda görülmüştür. Okullarda eğitiminin verilmeye başlamasıyla voleybol kurallarının netlik kazanması hızlandırılmış ve oyuncu sayısı 5, pozisyon dönüşleri mecburi, takımların pas hakkı iki olarak belirlenmiştir (Altav, 1988; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016).

Ülkeler arasında oynanan müsabakalara ise Çekoslovakya ve Fransa ilk müsabakalarıyla 1946 yılında dahil olmuştur (Bacurau ve ark., 2009). Cinsiyet ayrımını ortadan kaldıran Prag, 1966 yılında kadınlara da olimpiyata katılma hakkı tanımıştır. Artan voleybol ilgisi beraberinde kitleleri getirerek 1974 yılında Meksika'nın ev sahipliğindeki Dünya Şampiyonasını Japonya televizyondan izlenme imkânı sunmuştur (Bayraktar ve Kurtoğlu, 2009; Dirier, 2019).

Polonya, ABD, Almanya, İspanya ve Çekoslovakya' dan gelen öncülerle Uluslararası Hentbol Federasyonu (IAHF) bünyesinde bir voleybol komitesi inşa edilmiştir. Türkiye, Fransa, İtalya gibi birçok ülkeden temsilciler katılmış ve ilk federasyon başkanı Paul Libaud olarak belirlenmiştir. Ayrıca Sovyetler Birliği'nin daha önce bulunmayan özellikler kazandırması ve geliştirmesi ile voleybol yeni bir boyut kazanmıştır (Fröhner ve Cengiz, 1999).

Voleybolun olimpiik branş kapsamına girmesi 1961 Yılında Marsilya' da kesinleşirken, takip eden 1976 yılında FIVB kongresi ile voleybol kuralları ile ilgili

bazı değişikliklere gidilmiş ve bugün dahi güncelliğini koruyan bloğun üç vuruş hakkında sayılmaması kararı bildirilmiştir (Fröhner ve Cengiz, 1999).

2.1.3. Voleybolun Türkiye’ deki Gelişimi

Türkiye’ de voleybol gündeminin oluşması 1919 yılında Amerikalıların olumlu yaklaşımıyla mümkün olmuştur. Takip eden 1924-1944 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi (Yüksek Mühendis Mektebi) voleybolun öncüsü sayılırken Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi ise voleybolun destekçisi olmuştur (Viera ve Ferguson, 1996; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016).

Voleybol günden güne artan ilgi ve yayılımıyla İstanbul bünyesindeki liselerde talep gören bir spor dalı haline gelmiştir. Voleybolun kendi kimliğini kazanmasıyla birlikte 1958 yılında daha önce birlikte yürütölen federasyondan ayrılmış, yerine Voleybol ve El topu Federasyonu adıyla yeni bir federasyon oluşturulmuştur (Viera ve Ferguson, 1996; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016).

İstanbul şampiyonası’nın 1928’ den itibaren her yıl yapılmasının aksine, Türkiye Voleybol şampiyonası’nın yapılmasına 1949’ da başlanmıştır (Viera ve Ferguson, 1996). Türkiye milli takım kategorisinde ilk kez 1958 yılında Avrupa şampiyonasında yer almıştır ve bu başlangıcın ardından erkek voleybolunda her yıl şampiyonaya dahil olmuştur. 1967’ de ise Türkiye ev sahipliği yaparak 35 takımı Avrupa şampiyonası için ağırlamıştır. Artan voleybol başarısı ve talebi beraberinde başarıyı da getirmiş ve milli takımımız eleme etaplarını geçerek 1998 yılında Japonya’ daki Dünya şampiyonasına adını yazdırmıştır (Beck ve Emery, 2006).

2003 yılında Türkiye’nin ev sahipliği yaptığı Avrupa şampiyonasında zorlu müsabakalar neticesinde Türkiye A Bayan Milli Takımı final oynama başarısı göstermiş ve 2. olarak şampiyonadan ayrılmıştır. Yine Türkiye bünyesinde 2005 yılında İzmir’ de yapılan 23. Üniversiteler Yaz Oyunları’nda üniversite erkek milli takımı şampiyonluk elde ederek daha önce kazanılmamış bir birincilikle tarihe geçmiştir. Bir sonraki yıl yıldız kız milli takımı ise turnuvayı dünya ikincisi olarak tamamlamıştır. 2007 yılında Türkiye A Kadın Milli Takımı bünyesinde başarılar artmaya devam etmiş ve 16. Dünya Grand Prix müsabakalarına katılmaya hak kazanmıştır. 2011 yılında Dünya şampiyonası’nın Türkiye’ de düzenlenmesiyle

Türkiye Yıldız Kız Milli Takımı 1.lık kürsüsünde yerini alırken, Avrupa Gençlik Oyunları'nda ise Erkek Milli Takımı şampiyonluk elde etmiştir (Koçak, 2012).

2.2. Voleybolda Temel Teknikler ve Özellikler

2.2.1. Parmak pas

Parmak pas topu tamamen kavramadan iki elle topun hedef noktaya gönderilmesidir. Parmak pas pozisyonunda dizler bükülü, gövde öne eğilimli ve ayaklar omuz genişliğini ölçüt alacak şekilde açıktır. Parmak pas sıklıkla pasörlerin ve diğer takım oyuncularının karşılıklı paslarında, etkisiz gelen bir servisi karşılamada kullanırken bazen de hücum organizasyonunun sağlanamadığı anlarda rakip takım sahasına topu göndermek için kullanılmaktadır (Bengü, 1983; Vurat, 2000).

2.2.2. Manşet pas

Manşet pas voleybolun en temel tekniklerinden birisidir. Manşet pozisyonunda sporcunun dizleri bükülü, ayakları açık (omuz genişliği) ve gövde eğimi öne doğru olmalıdır. Topla temas anında kollar dirseklerden kilitlenmişçesine düz olmalı, kol ve gövdenin ise topa istenilen yönün verilebilmesi için yine o yöne bakması gerekmektedir. Manşet sıklıkla defans ve servis karşılama durumlarında kullanılırken zaman zaman pasör ve diğer oyuncular tarafından pas atmak için kullanımı da yaygındır (Vurat, 2000).

Manşet pas tekniğinin ilk olarak 1960 yılında Brezilya' da düzenlenen Dünya Şampiyonasında güçlü hücumları daha iyi karşılayabilmek için Japon oyuncularının kullandığı bilinmektedir. Uluslararası Voleybol Federasyonu ise 1966 yılında manşet vuruşunu voleybol kuralları kapsamına dahil etmiştir (Çelenk, 1998).

2.2.3. Smaç

Voleybolda smaç hücum vuruşlarının en önemlisidir. Eğlenceli ve değişken bir beceri isteyen smaç, servis karşılama sonrası sayı kazanmak için kullanılır. Voleybolda başarı elde edebilmek ve müsabakayı galibiyetle sonlandırmak için hücum başarılarının doğrudan bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir (Shondell ve Reynaud, 2002).

Hızlı hücum yapan sporcular, daha az adımla, topa daha yakın ve hızlı giriş yaparlar ve dolayısıyla atılan pasın niteliği yükseklik ve hız bakımından hücum performansını ve zamanlamasını etkiler. Diğer bir ifade ile topun yüksekliği ve zamanı ile ilgili değişiklikler hücum organizasyonlarına farklı türde giriş pozisyonları ile girmeyi gerektirmektedir (Grozdanovic ve ark., 2003; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016). Ayrıca müsabakaya başlamadan önce yapılan takım ısınmalarında takımların etkili hücumları, takım içi motivasyonu artırmaktadır (Beal ve Murphy, 1989; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016).

2.2.4. Servis

Servis, servis çizgisini ihmal etmeden sporcunun bir el veya kolla vurarak topu ralliye dahil ettiği (TVF, 2002) oyunu başlatma hareketidir (Fröhner, 1986; Yücesoy, 1987). Servis atışı hakemin verdiği izin ve komuttan itibaren sekiz saniye içerisinde gerçekleştirilmelidir ve vuruş ilk hücum girişimi olarak değerlendirilmektedir (Fröhner, 1986; Selinger, 1986).

Servis atışı önceleri yalnızca oyunu başlatmak amacıyla kullanılırken zamanla sayı kazanmak üzerine yoğunlaşmış ve taktiksel olarak ağırlık verilmeye başlanmıştır (Eralp ve Çotuk, 2006). Çünkü rakip takım sahasında kritik noktalara atılan servisler takımın iyi bir hücum organizasyonu kurmasını engellemektedir (Fraser, 1986; TVF, 2002).

Servis vuruşu kurallarında önceleri kaybedilen servis durumunda servisi kullanan takım için sayı yaptırımı olmazken yeni kurallarla olası bir servis kaybında rakip takım sayı kazanmaktadır. Bu durum servis kullanımını son derece önemli bir konuma getirmiştir (Ahrabi-Fard, 1999).

2.2.5. Blok

Blok rakip takımı engelleme hareketidir. Bu hareket oyuncu ya da oyuncuların, rakip takım atağına file üstünde el, kol ve vücut yardımıyla yapılmaktadır (Poole ve Metzler, 2001; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016).

Blok tekniği top takibi ve öncesinde hazırlık gerektirdiğinden önemli, karmaşık ve zor bir tekniktir (Kessel, 1992; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016). İyi bir blok kurabilmek, sıçrama, çabukluk, zamanlama, oyunu okuma becerisi gibi pek çok etkene

bağlıdır (Kus, 2004). Dolayısıyla blok sisteminin iyi kurulamaması rakip takım oyuncularının sayıya daha kolay ulaşmalarına neden olmaktadır (Aka ve ark., 2020; Moser ve ark., 2001).

2.2.6. Savunma

Savunmanın temel amacı topun yere temasını önlemektir (Selinger, 1986). Başarılı bir savunma servis ve sayı avantajını elde tutmayı sağlayabilirken takımın hücum yaklaşımı için de belirleyici ilk adımdır. Alan savunması, rakibin bireysel ve farklı becerilere sahip oyuncularına, hücum organizasyonlarına ve blok sistemine bağlıdır. Yapılan iyi bir savunma yapılacak hücum için iyi bir ortam hazırlar ve hücum oyuncularına destek olur. Ayrıca başarı oyuncunun sezinleme becerisi ile ilişkilidir ve pozisyonu önceden kestirebilme, hücum yönünü saptayabilme, savunma performansını arttırmaktadır. Doğru savunma pozisyonunu ön görebilmek çoğunlukla mümkünken, zaman zaman aksamalar görülmesi olasıdır ancak her oyuncu bütün toplara reaksiyon göstererek, üst düzey bir eforla topun yere temasını engellemekle yükümlüdür (Fröhner ve Cengiz, 1999; Karacabey ve Paşaoğlu, 2016; Aka ve ark., 2020;).

2.3. Voleybolda Oyuncu Mevkileri

Günümüzde voleybolda oyuncu mevkileri beş başlık altında açıklanabilir:

2.3.1. Pasör

Öncelikli görevi pas dağıtımı olan pasör, arka oyuncu olduğu durumlarda genellikle 1 numaralı bölgede, ön oyuncu olduğu durumlarda ise 2 numaralı bölgede pozisyon almaktadır. Pas organizasyonu, defans görevlerinin yanı sıra blok ve servis kullanmak da görevleri arasındadır (Fröhner ve Cengiz, 1999). Pasör mevkisinde bulunan oyuncuların oyun kurma yükümlülüğü fazla olduğundan takımın en önemli mevkisidir. Nitekim her ralli içerisinde pasörlerin attıkları pas kalitesi ve seçimleri takımı hücum organizasyonuna hazırlar (Kabasakal ve Şahan, 2009).

Pasörler için en önemli noktalardan biri her ralli içerisinde topun hücum oyuncusu ile doğru zamanda ve doğru seviyede buluşmasını sağlamaktır. Pasörün bu

uyumu yakalaması hücum oyuncusunun daha etkili ve kolay atak yapması anlamına gelmektedir (Lenberg, 2004).

2.3.2. Pasör Çaprazı

Hücum yükü diğer oyunculara kıyasla daha fazla olan pasör çaprazı, arka alanda genellikle 1 numaralı bölgede defans ve atak, ön hatta yer aldığı pozisyonlarda ise 2 numaralı bölgede blok, defans ve hücum varyasyonları için bulunur. Ayrıca arka hatta tüm bölgelerden atak yapabilir (Fröhner, 1999).

Pasör çaprazları diğer oyunculara göre daha uzun ve yüksek tercih edilmektedir (Selinger, 1986). Ayrıca sahip oldukları temel voleybol teknikleri ve hücumdaki sorumlulukları nedeniyle takımların en iyi oyuncusu pozisyonundadır (Kabasakal ve Şahan, 2009).

2.3.3. Köşe Oyuncu

Genellikle arka hatta 5 ve 6 numaralı bölgelerde bulunan köşe oyuncularının birinci görevi servis karşılamaktır. Hücum yükü en az pasör çaprazı kadar fazladır ve genellikle 4 numaralı bölgeden hücum eder. Blok ve defans ise takip eden diğer görevlerindendir.

Köşe oyuncuları rakip takım oyuncularının zaaflarını analiz edebilen, rakip sahanın boş alanlarını tespit edebilen ve hücum giriş yönlerinin aksine atak yapabilme becerisine sahip oyunculardır (Kabasakal ve Şahan, 2009). Pasörler çoğunlukla takımın etkili hücum yapamayacağı pozisyonlarda tercihlerini köşe oyuncularına pas atarak değerlendirirler. Bu durumda köşe oyuncularının pas talebinde bulunmak yerine kontrolsüz gelen tüm topları da en etkili şekilde kullanabilecek yeteneğe sahip olması gerekir. Ayrıca köşe oyuncuları servis karşılama pozisyonlarında libero oyuncusu ile sahayı paylaşarak sorumluluk üstlenirler (Grozdanovic ve ark., 2003; Korkmaz, 2003).

2.3.4. Orta Oyuncu

Genellikle 3 numaralı bölgeden atak yapmakla yükümlüdürler. Aynı bölgede rakibin hücum varyasyonlarını takip etmek ve blok yaparak file üzerinden engellemek bir diğer sorumluluğudur. Arka hatta yer aldıkları durumlarda 5 ve 6 numaralı bölgelerde defans yapmak amacıyla yerlerini alırlar ve genellikle manşet ve defans

yönleri daha az tercih edildiğinden servis karşılama pozisyonlarında libero oyuncularını ile yer değiştirirler (Eler ve Bereket 2001; Arman, 2020).

Orta oyuncular hücum varyasyonlarını 3 numaralı ön hat bölgesinden çeşitli varyasyonlarla (kısa, kurşun vb.) gerçekleştirirler (Kabasakal ve Şahan, 2009). Günümüzde orta oyuncular rakibin hücum gücünü file üzerinde blokla, defans kurgusunu ise hücum ile zorlaması nedeniyle önemli oyunculardır (Selinger, 1986). Ayrıca dört ve iki numaralı bölgelerdeki oyunculara blok yardımına giderek takımlarına defans kolaylığı sağlarlar. Bu bakımdan orta oyuncuların çabuklukları belirleyicidir (Martinus ve Buekers, 1997).

2.3.5. Libero

Libero oyuncunun uygulamaya geçmesi 1988’ de Tokyo’ da Uluslararası Voleybol Federasyonu’nun kararıyla netlik kazanmıştır (Kabasakal ve Şahan, 2009). Kısa boylu birçok oyuncunun da bu sayede üst düzey voleybola dahil olması takımların defans yönünü güçlendirirken, alanları arka hatta oynamakla sınırlandırılmıştır (Zimmermann, 1999). Bu yönüyle liberolar arka alanda ve genellikle 5 ve 6 numaralı bölgelerde yer alırlar. Defans ve servis karşılama özellikleri gelişmiş olan liberolar arka hatta görevlerini tamamladıktan sonra ön hat oyuncusu olan orta oyunculara yerini bırakırlar (Eler ve Bereket, 2001).

2.4. Koronavirüs (Covid – 19)

Koronavirüs (Covid-19) ismi Latince “taç” anlamına gelen ‘corona’ dan türemiştir ve taçlı virüs şeklinde uyarlanarak “coronavirüs” olarak adlandırılmıştır. Şekil itibariyle yüzeyinde bulundurduğu tacı anımsatan çizgiler bu ismin ortaya çıkmasında önemli rol oynamıştır (Mcintosh ve ark., 1967; Sağlık Bakanlığı, 2020).

2019 yılı aralık ayına kadar SARS-CoV, HCoV-OC43, HCoV-NL63, HCoV-HKU1, MERS-CoV ve HCoV-229E olmak üzere altı farklı ögeden oluştuğu bilinen koronavirüs hanesi, yaşlı ve çocuklar üzerinde etkisini orta şiddetli gösterirken bebeklerde ciddi enfeksiyonlara yol açmaktadır (Hasöksüz ve ark., 2020; Sağlık Bakanlığı, 2020). Günümüzde maruz kalınan bu virüs SARS-CoV-2 olarak adlandırılırken (WHO, 2021), temasta bulunulması halinde bireylerde etkisini önemli

boyutta zatürre olarak göstermektedir (Xu ve ark., 2020; Aslan, 2020a, Sağlık Bakanlığı, 2020).

Bir RNA virüsü olması nedeniyle koronavirüs, değişim özelliğine sahiptir. Bu durum toplumu büyük oranda etkileyen epidemi ve pandemilere yol açarken insan vücudunda genel sağlığın bozulmasına neden olabilmektedir. Dolayısıyla bu salgın tüm toplumlarda beklenmedik ölümlerle sonuçlanabilmektedir (Dikmen ve ark., 2020; Sağlık Bakanlığı, 2020).

Covid-19 bulaşıcılığını bireylerin konuşurken, hapşırırken ve öksürürken yaymış oldukları taneciklerle kapı kolu ve masa gibi nesneler üzerine yerleşebilen küçük damlacıklar yoluyla sağlamaktadır. Bireylerin elleri ile bu küçük damlacıklara temas ettikten sonra vücuduna ikinci bir temasta bulunması (ağız, burun, göz vb.) virüsün girişini kolaylaştırmaktadır. Bir diğer bulaşma yöntemi ise bireylerin birbirine yakın temasta olmaları halinde açığa çıkmaktadır. Bu durumun önüne geçebilmek için bireylerin birbirleriyle minimum bir metre mesafe uzaklıkta bulunmaları gerekmektedir (Sağlık Bakanlığı, 2020, 2021a; WHO, 2021).

2.4.1. Dünya’ da Koronavirüs (Covid-19)

Dünya, tarihinde ciddi kayıplarla sonuçlanan pek çok salgın hastalığa tanıklık etmiştir. Britanya adalarında (MÖ. 668-664) 664 Vebası, Avrupa’ da (MÖ. 542-541) Justinianus Veba Salgını, Asya Avrupa ve Kuzey Afrika üzerinde etkisini gösteren Antonius Vebası (MÖ. 180-165), Kıbrıs Vebası (MÖ 266-250) maruz kalınan, yayılmasının önüne geçilemeyen ve bugün dahi yıkıcı etkilerinden söz ettiren salgınlardandır (Aslan, 2020b; Wikipedia.org).

Günümüzde ise tüm dünya 2019 yılının aralık ayı itibariyle başlıca belirtileri öksürük, ateş, yorgunluk ve diğer üst solunum yolu enfeksiyonları olan koronavirüs hastalığı (Covid-19) ile mücadele etmektedir. Koronavirüs (Covid-19) salgını ilk olarak Çin’ de görülmüş ve kısa sürede yayılmasının önüne geçilememiştir. Bu durum 30 Ocak 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından “Küresel Boyutta Toplum Sağlığı Acil Durumu” olarak adlandırılmıştır. 11 Mart 2020’ de ise “Küresel Salgın (pandemi)” olarak gündeme alınmıştır (Sağlık Bakanlığı, 2020). Nitekim bir virüsün ortaya çıktığı andan itibaren hızla yayılım göstererek, insanların yaşamlarını

etkiliyor olması Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) beyanı ile pandemi olarak kabul edilir (TÜBA, 2020).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) uyarıları ve araştırmacıların yönlendirmeleri ile uluslar kendi bünyelerinde aldıkları tedbirlerle süreci en az hasarla atlatmaya, pandeminin yayılmasını minimumda tutmaya çalışmaktadır. Bu doğrultuda koronavirüse karşı alınan önlemler, dünyanın hemen her bölgesinde sosyal ve kültürel birçok alanda kısıtlamaları beraberinde getirmiştir. Uçak seferlerinde iptale gidilmiş, sokağa çıkma yasağı ve karantina yöntemleri uygulanmıştır. Tedbirlerin tümü süreci kontrol altına alabilmek ve ülkeleri olası sağlık sistemi çökmesine karşı ayakta tutmak amaçlı yapılmaktadır (Atay, 2020; Sağlık Bakanlığı, 2021a; WHO, 2021a).

Pandemi süreci yaşamın her bölümünü etkilediği gibi spor alanında da etkisini göstermiştir. Hem Dünya hem de Türkiye’ de pek çok sporcu, antrenör ve yönetici Covid-19’ a yakalanmış ve önüne geçilemeyen bu durum müsabaka ve organizasyonların ertelenmesi ya da iptali ile sonuçlanmıştır. 2020 Tokyo Olimpiyatları başta olmak üzere Dünya Salon Atletizm Şampiyonası, Amerikan Basketbol Ligi müsabakaları, 2. Down Sendromlular Dünya Spor Oyunları, tenis, boks, Formula 1 gibi pek çok organizasyon ilk aşamada ertelenmiş sürecin olumsuz ilerlemesi nedeniyle iptaline karar verilmiştir (Gallego ve ark, 2020; Parnell ve ark, 2020; McCloskey ve ark 2020; Mann ve ark, 2020).

Devletler ve bünyesindeki toplum ve ekonomi sistemleri koronavirüs salgını etkisiyle adeta bir stres ölçme sınavına tabi tutulmuştur. Tüm dengelerin değiştiği bu süreçte bireylerin negatif duygu durumları yaşaması kaçınılmaz hale gelmiştir ve insanlık cinsiyet, din, meslek, eğitim gibi pek çok özellik gözetmeksizin enfekte olma tehlikesi ile karşı karşıya gelmiştir. Günümüz bilimsel çalışmaların büyük bir çoğunluğu hastalığın tıbbi süreçleri üzerine yapılırsa da daha önceki benzer salgın süreçlerinde ruh sağlığı uzmanlarının da son derece etkin olduğu görülmektedir (Shalev ve Shapiro, 2020). Bu bağlamda bireylerin tutum ve davranışları salgına karşı mücadelede önemli rol oynamaktadır. Salgının yayılma hızını minimum seviyeye indirmek, yayılım alanını daraltmak ve dolayısıyla ölüm oranını en az seviyede tutmak, bireyin salgının yayılımı üzerindeki sağlayabileceği olumlu etkilerdir. Dolayısıyla salgının bireylerin davranışlarına etkisi hakkında genel bir bilgiye sahip

olmak, sağlık çalışanlarının müdahaleleri, süreci kontrol altına alma ve hazırlıklı olma konusunda son derece önemlidir. Aksi takdirde bilinçsizlik ve belirsizlik yaşanması bireylerde oluşabilecek stresle kaygıyı da anlamlı düzeyde artırmaktadır (Asmundson ve Taylor, 2008).

Evrensel boyuttaki koronavirüs salgını her birey açısından farklı etkilere sahip olabilmektedir. Hayatın her bölümünde söz sahibi olan koronavirüs etkileri bireylerin kişilik özellikleri, ekonomik koşulları, sosyal yapıları ve psikolojik iyi oluş durumlarına göre olası farklılıklar gösterebilir. Dolayısıyla pandemi sürecinde temel ihtiyaçların yetersizliği gerek sosyal medya gerek kamuoyundan edinilen yanlış bilgiler, maddi hasarlar ve karantina süreçleri bireyleri psikolojik açıdan negatif yönde etkileyebilmektedir (Kaya, 2020). Nitekim geçmişten günümüze kadar insanlığın maruz kaldığı tüm salgın hastalıklar incelendiğinde, yaşamı her yönüyle ve büyük oranda etkileyen bu salgınlar bireylerde ie dnklğe neden olurken, sosyal hayattan uzaklaşma isteğini de artırmaktadır (Thornhill ve Fincher, 2014; Göksu ve Kumcağız, 2020; Aslan, 2020b;).

2.4.2. Türkiye’ de Koronavirüs (Covid-19)

Türkiye’nin Covid-19 virüsü ile tanışması 11 Mart 2020 olarak belirtilmektedir ve beraberinde gelen ilk hayat kaybı 17 Mart 2020 tarihinde yaşanmıştır (Sağlık Bakanlığı, 2021). Karşılaşılan ilk vakanın ardından Türkiye’ de sosyal ve kültürel alanda pek çok değişikliğe gidilmiştir. Koronavirüs nlemleri Türkiye’ de ilk aşamada maske takma zorunluluğu, uluslararası seyahat kısıtlaması, sosyal izolasyon ve mesafe ikazları ile uygulanmıştır. Engellenemeyen vaka sayılarındaki artış sebebiyle tedbirler bununla da kalmamış, çalışma saatlerinde esnek uygulama, yer yer hafta sonları yer yer dini bayramlar olmak üzere sokağa çıkma yasağı, ibadethanelerin kullanım kısıtlılığını şeklinde artarak devam etmiştir. Yüz yüze eğitim ise yerini uzaktan eğitim uygulamalarına bırakmıştır (Budak ve Korkmaz, 2020; Sağlık Bakanlığı, 2021a).

Koronavirüs salgınına karşı alınan tüm bu önlemler insan sağlığını koruma hedefiyle belirlenmektedir. Bu tedbirler etkisini turizm sektörü ve işletmeleri üzerinde de göstermiş ve beraberinde sektör ve çalışanlarına olumsuz yansısıyla ülke ekonomisi üzerinde de negatif etkisini göstermiştir (Ayitvey ve ark., 2020).

Türkiye’ de salgının önüne geçmek için her il kendi bünyesinde bulunan İl Sağlık Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıkları Birimi koordinatörlüğünden işlemleri yürütmektedir. Vaka tespitlerinde şüpheli durumda olan hastalar için Halk Sağlığı Yönetim Sistemi’ne girilerek bir örnek ile kontrol sağlanması istenmektedir. Covid-19 teşhisi konmuş vakalar ise daha önceden belirlenen pandemi hastanesinde izole edilerek tedavi edilmektedir. Pandemi hastanesi hizmeti veremeyecek illerde, yoğun bakım ünitesi bulunan hastaneler de hizmet kapsamına dahil edilebilmektedir. Türkiye’ye dönüş yapan vatandaşlar potansiyel vaka olarak görülmekte ve aile hekimlerince gözetim altına alınmaktadır. Bu ve bunun gibi toplu yapılmış olan seyahat dönüşlerinde bireylerin izole edilmesi sağlanırken, kontroller il sağlık müdürlüğü tarafından yapılmaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2021a).

Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Covid-19 güncel verilerine göre, 12 Kasım 2021 tarihine kadar toplam vaka sayısı 8.363.959, toplam vefat sayısı ise 73.127’ e ulaşmıştır (Sağlık Bakanlığı, 2021b).

2.5. Kaygı

Kaygı; yunanca korku, endişe ve merak anlamı taşıyan “anxietas” kelimesinden türemiş olup Freud tarafından “toplumun yarattığı tehlikelere karşı farkındalık ve adaptasyon üzerinde fayda sağlayabilen bir kavram” olarak tanımlanmaktadır (Geçtan, 1999). Türk Dil Kurumu’na göre ise kaygı “elem, tasa ve yaratan düşünce” olarak yer almaktadır. Daha kapsamlı bir ifadeyle kaygı, bireyin sebebi bilinmeyen bir durumla yüzleşmek zorunda kalması halidir (TDK, 2021).

Kaygı kelimesinin ilk kez Çiçero tarafından beyan edildiği ve bireyler üzerinde baskı yaratma ve boğulma anlamları ile “angor” kelimesinden ayrıldığı bilinmektedir (Göçtü, 2018). Ayrıca kaygı, olumsuz özellikler bulundurması nedeniyle pek çok duygu durumundan ayrılan, sıkıntı, bunaltı gibi kelimelerle özdeşleşen duygusal bir formdur (Kırlı, 2000).

Kaygı, hayatta kalmak ve farklı durumlara uyum sağlamak için gerekli bir dürtüdür. Kimileri kaygıyı kişiliğin oluşmasında ana motivasyon olarak görürken kimileri kişinin karakter yapısının oluşmasında, gelişmesinde ve harekete geçmesinde ikinci ve önemli bir faktör olarak görmektedir (Köknel, 1997). Kaygı kavramı içerisinde bireyin yalnızlık ve belirsizlik hissetmesi, söyledikleri ile hayatın pek çok

alanında gösterdiği tutum ve davranışların tutarsızlık göstermesi, düşüncelerinde negatif durumların hâkim olması, sorumluluk ve karşılaştığı engellere karşı kayıtsız kalma gibi pek çok özellik yer almaktadır (Konter, 1996).

Kaygı ve korku sık sık birbiriyle karıştırılan kavramlardır. Korku bilinen ve maruz kalınan bir tehdide karşı cevap iken, kaygı tamamen içsel çatışmaya bir yanıttır ve olası bir tehlike öncesinde uyarı vermesi nedeniyle bir alarm sistemine benzemektedir. Kaygı belirsizlik hissiyle tetiklenirken sürecin de problemlerle ilerlemesine neden olur ancak korku fiziksel duyum ve öncül duyguların etkisiyle donuk kalım anları dışında tehdit odaklı eylemleri başlatır. Kaygı yıkıcı bir etkiye sahipken korku bireyin duruma ya da olaylara adapte olmasına yardımcı olur (Şenol, 2006).

İnsan yaşamında görülen kaygı normal kaygı ve patolojik kaygı başlıklarıyla iki türde incelenmektedir. Normal kaygı hayati durumlarla karşılaşıldığında (ölüm, hastalık vb), yoğun yalnızlık hislerinde ve desteğe ihtiyaç duyulduğunda yaşanır. Yine daha önce bilinen ve yaşananın aksine, tecrübe edilmemiş durumlarla karşılaşıldığında kaygı açığa çıkmaktadır. Patolojik kaygı ise dönüşebilen bir kaygı türüdür. Yenilmez ve Özbey, 2006).

Spielberger ve ark (1970;1971) ise kaygıyı, durumluk ve sürekli kaygı olmak üzere ikiye ayırmaktadır.

2.5.1. Durumluk Kaygı

1950’li yıllarda kaygı durumuna meyil ve acil durumlarda hissedilen kaygı ayrı kategorize edilirken, durumluk ve sürekli kaygı ilk kez Spielberger tarafından öne sürülmüştür (Konter, 1996).

Öğüt (2000), durumluk kaygı modelini “potansiyel tehdit içeren durumların öncesinde veya esnasında mantık temellerine dayanan ve açıklaması mümkün bir tür” olarak tanımlamaktadır. Yücel (2003) de “mutsuzluk, gerginlik ve stres ile eşlik eden acil durumu ifadesi” olarak ifade etmektedir ve uyarının istenen düzeye ulaştığında dinamik bir tepki oluşturmasıyla kinetik bir enerjiye benzetmektedir.

Kaygıya otonom sinir sisteminin aktivasyonu, mental yorgunluk veya uyarılma eşlik eder ve etkisini fiziksel olarak titreme, terleme, vücutta yer yer kızarıklık şeklinde

gösterebilirken, psikolojik olarak rahatsız olma hali ve sinir belirtisi olarak da gösterebilir (Öner ve Compte, 1983).

Durumluk kaygısı üç kategoride incelemek mümkündür. Hareketin olmama hali durumluk kaygısının da mevcut olmadığını, sıkıntı ve endişe duyguları orta seviyeyi, yoğun korku ve panik boyutuna ulaşan hareketler ise aşırı kaygı durumlarını kapsamaktadır (Engür, 2002). Dolayısıyla durumluk kaygısı bireyde korku hissini harekete geçiren olay veya nesnelere maruz kaldığında beklenmedik şekilde açığa çıkmakta ve söz konusu durumun ortadan kalkması ile bir süre sonra etkinliğini kaybetmektedir. Ayrıca durumluk kaygısı bilişsel, fizyolojik ve kendine güven başlıkları altından toplayan Martens; bireyin öz benliğini negatif değerlendirmesini bilişsel kaygı, vücudun gösterdiği duygularla bağlantılı fiziksel reaksiyonları (terleme, kızarma vb.) fizyolojik kaygı, bireyin öz güven seviyesindeki dinamikliğini ise kendine güven olarak nitelendirmektedir (Kara, 2016).

Durumluk kaygısı yaşamın pek çok alanında olduğu gibi sportif alanda da etkisini göstermektedir. Şöyle ki durumluk kaygısı sporcunun sergileyeceği performansta etkili olabilecek odaklanma, kendine güven ve teşvik sağlarken kondisyon seviyesinde ve yeteneklerinde de belirleyicidir (Konter, 1997).

Durumluk kaygısı olaylara sporcu gözünden bakabilmek açısından önem arz etmektedir. Kaygı, sporcunun karakter özellikleri ile bağlantılı olmasıyla müsabakanın tüm evrelerinde etkisini gösterirken, sonrasında mutsuzluk ve tedirginlikle açığa çıkmaktadır. Sporcunun karakter özelliği sakin nitelik taşıyorsa yaşayacağı negatif duygu durumları da aynı paralellelikle azalacaktır (İkizler, 1994). Bir başka deyişle sporcunun kişilik özellikleri bakımından durumluk kaygısı düzeyleri farklılık göstermektedir. Sporcunun karşılaştığı bu tip durumlar karşısında antrenör ve eğitimcilerin ise yeterli bilgi ve donanıma sahip olmaları gerekmektedir (Civan, 2001).

2.5.2. Sürekli Kaygı

Sürekli kaygı, kaygı düzeyi yüksek bireylerde önüne geçilemeyen bir hal alarak, durumun kişide bağımlı hale gelmesidir. Birey bu kaygıyı tetikleyecek her durumu sürekli bir kaygı hali olarak algılayarak yanıt vermektedir (Toktaş, 2017). Spielberger'e göre ise sürekli kaygı "bireyin büyük oranda tehlike bulundurmeyen durumlarda

olayları potansiyel tehlike olarak algılama ve farklı yoğunluktaki durumluk kaygısıyla geri dönüt vermesi'' olarak tanımlamaktadır (Konter, 1996).

Kaygı hayatı stres üzerine kurma ve yönetme eğilimiyle bir çeşit bireyin kendi hayatına bakış yönüdür. Pek çok kişi tarafından kabul gören durum veya olayların, bireyin kendisi tarafından negatif algılanması ve güven vermemesiyle oluşan mutlu olmama halidir. Kaygı eşiği yüksek olan bu bireyler kolaylıkla incinir, olumsuz düşüncelere yer verir ve dolayısıyla pek çoklarına göre daha yoğun bir hisle bu süreci yönetirler (Öner ve Compte, 1983). Bu düşünceye paralel olarak İkizler (1994) de kaygının dozu ve zamanının karakter özelliklerine göre değişebileceğini söylemektedir. Buna göre bireyin karakter özelliklerinin kaygı duymaya yönelik olması ve sürekli kaygı taşıması, durumluk kaygı düzeyi çözümlenmeden olası tehlikeli durumları düşünmeye açık hale getirir ve çözümün ertelenmesine neden olur. Bu bakımdan sürekli kaygı, durumluk kaygı seviyesinin bir türü olarak ifade edilir (Öner ve Compte, 1983).

Sürekli kaygıya sahip bireyler gerek özel gerek sosyal hayatlarında bu durumu devamlı hale getirirler ve beraberinde bir tehdit olmaması halinde kaygı, ilişkisiz kaygı olarak adlandırılır. İlişkisiz kaygı kapsamına ise odaklanma problemleri, karar verme güçlüğü, uyku düzeninde sapmalar, kırılgan yapı, kas kasılmaları, terleme, tansiyon değerlerinde nedensiz iniş çıkışlar dahil edilmektedir (Öner ve Compte, 1983).

Sürekli kaygı dış faktörlerden bağımsızdır. Tamamen bireyin iç dünyasındaki duygu durumları ile bağlantılıdır ve sürekli kaygı seviyesini maruz kaldığı durumluk kaygı sıklığı ve yoğunluğu belirlemektedir. Dolayısıyla sürekli kaygı eşiği yüksek olan bireylerde, özgürce davranması yine öz benliği tarafından engellenirken, sürekli kaygı eşiği yüksek olmayan bireylerde ise daha hızlı ve pek çok kez durumluk kaygı etkileri ile karşılaşılması mümkündür (Öner ve Compte, 1983). Ayrıca sürekli kaygı görülen belirli bir tehdit olmadığı anlarda “bağılantısız anksiyete” olarak adlandırılır. Bağılantısız anksiyetede ise bir neden olmamasına rağmen nabız ve tansiyon düzensizlikleri, terleme, uyku bozuklukları, dikkat ve karar vermede güçlük gibi belirtiler görülür. Dolayısıyla bağılantısız anksiyete, bireylerde gerilimin devamlılık göstermesine ve tedirginlik içinde olmasına yol açabilmektedir (Şeyhoğlu, 2005).

2.5.3. Sosyal Kaygı (Sosyalleşme Kaygısı)

Sosyal kaygı bireyin diğer insanlarla iletişim kurmakta güçlük yaşama, toplum içerisinde konuşmaktan kaçınma ve diğer insanlar tarafından yargılanma gibi negatif duygu durumlarının açığa çıkmasına neden olan kaygı türüdür (APA, 2013). Eriş ve İkiz (2013) sosyal kaygıyı, “bireylerin sosyal çevrelerinde açığa çıkan, fiziksel ve psikolojik etkileri görülebilen ve hayatlarında negatif etki gösteren durumlar” olarak tanımlamıştır. Gümüş (2006) da benzer şekilde sosyal kaygıyı, “bireyin farklı ortam ve durumlarda uygun görülmeyen tutumlar sergilediğinde kendisi üzerinde negatif bir algı yaratacağı düşüncesiyle oluşan rahatsızlık hissi” olarak belirtilmiştir. Bir başka deyişle sosyal kaygı, “yabancılarla iletişime geçme tedirginliği ve ötekileştirilme korkusu” olarak tanımlanmaktadır (Anthony ve Swinson, 2000).

Toplum içerisinde küçük düşme endişesi ve olumsuz etki yaratma tedirginliği olarak belirtilen sosyal kaygı aynı zamanda “negatif duygu durumlarını ileri seviyede yaşama korkusu” olarak da adlandırılmaktadır. Sosyal kaygı düzeyi artış gösteren bireylerde beraberinde toplumdan uzaklaşma isteği doğmakta ve asosyal bir kazanmaktadırlar (Erkan, 2002). Dilbaz (1997) sosyal kaygıyı “diğer insanlar tarafından eleştirilme ve aşağılanma korkusu” olarak tanımlarken, bu kişilerin ruhsal yönden alıngan ve asosyal olma eğiliminde olup fiziksel açıdan terleme, kalp çarpıntısı, yüz kızarması gibi belirtiler gösterebileceğini belirtmiştir. Ayrıca bedensel faaliyetlerin sınırlı olması, miskin yaşam tarzı, zararlı madde kullanımı ve sağlıklı beslenme alışkanlığı gibi tutumlar bireyin sahip olduğu sosyal kaygı düzeyi ile ilişkilidir. Öyle ki yüksek düzeyde kaygıya mensup bireyler incelendiğinde, sosyal ilişkilerinin de iyi düzeyde olmadığı görülmektedir (Conkle, 2019).

Sosyal kaygıyı diğer kaygı türlerinden ayıran başlıca özellik ise; temelinin bireyler arasındaki yaşantıdan kaynaklanıyor olmasıdır (Mercan, 2007).

2.5.4. Koronavirüs (Covid -19) ve Kaygı

Furedi ve Yıldırım (2001) korku için, “tahmin edilemeyen durumlara maruz kalındığında bireyde mental olarak korkuya adapte olan bir sistem” tanımı yapmıştır ve bireyin olaylar karşısında kaygı, korku ve endişe hissinin tamamen insani bir tepkime olduğunu belirtmiştir. Geçmişten günümüze korku, yerini kaygı ve endişeye bırakmıştır ve değişen yeni dünya ile toplumları ortak paydada toplamıştır. Dolayısıyla

bireysellikten topluma mal olan bu gibi durumlar evrensel bir tehdit unsuru haline gelmiştir. Bireylerin bu duygu çeşitleri beklenmedik durumlarda ve değişik boyutlarda insanlık tarihinin hemen her bölümünde etkisini göstermiştir (Halsey, 1998).

Covid-19 salgını insan psikolojisinde özellikle tedavi ve aşı çözümlerinin üretilmediği virüsle tanışılan ilk aylarda yaşanan belirsizlikle kaygı, korku gibi duyguları tetikleyerek etkisini göstermiştir (Ahorsu ve ark., 2020). Pandeminin etkisini göstermeye başladığı günden itibaren insanlar sosyal çevre ve medya tarafından yapılan negatif yorumlar, gün ve gün artan ölüm ve yoğun bakım hasta sayılarındaki artışın etkisi ile korku, stres, panik gibi pek çok negatif duyguya yönelmiştir (Lai ve ark., 2020).

Salgınla gelen kaygı ve stres yalnızca bireyleri etkilemekle kalmamış pek çok sektör için yıkıcı etkileri de açığa çıkarmıştır. Bu bağlamda günümüzde önemli bir konuma sahip olan spor kavramı da pandemi sürecinden olumsuz etkilenmiştir. Öyle ki spor pandemi nedeniyle sosyal bağlarını kaybederek büyük oranda kısıtlanmıştır (Türkmen ve Özsarı, 2020). Bu düşünceye paralel olarak Demir ve ark (2020) sporcularda Covid-19' a yakalanma kaygısını, sosyal kaygı ve bireysel kaygı olmak üzere iki başlık altında incelemiştir. Demir ve ark (2020)' a göre;

Sosyal Kaygı “yeni tip koronavirüse yakalanırım düşüncesiyle dışarı çıkmaktan sakınırım” şeklinde tanımlanırken,

Bireysel kaygı kavramı ise “Yeni tip koronavirüse yakalanırsam kişisel ihtiyaçlarımı karşılayamamak beni endişelendirir” ifadesiyle açıklanmıştır.

2.5.5. Kaygı ve Spor

Kaygı tüm spor dallarını ve sporcularını kapsayan, performans üzerinde negatif ve pozitif etkileri görülebilen evrensel bir özelliğe sahiptir. Sportif performans açısından ise kaygı, sporcunun motivasyon düzeyi, özgüven, karar verme becerisi ve dikkat seviyesini önemli düzeyde etkiler. Bu etki sporcunun göstereceği performansı etkileyebileceği gibi teknik ve taktiksel özellikler, esneklik, dayanıklılık, sürat gibi pek çok faktörü de etkileyebilmektedir (Lewthwaite, 1990).

Spor müsabakaları içerisinde sporcuların karşılaştıkları baskı ve güçlükler sporcular üzerinde kaygı ve strese sebep olmaktadır. Nitekim birçok sporcu

antrenmanlarda sergiledikleri performansı yaşadıkları baskı ve stres nedeniyle müsabaka esnasında gösterememektedir. Pek çok antrenör ve teknik ekip üyeleri ise bu durumdan yakınmaktadır (Lewthwaite, 1990; Engür, 2002). Öyle ki müsabaka esnasında bir sporcunun huzursuz olma, üzüntü duyma, tedirginlik gibi pek çok duygu durumu yaşaması beraberinde sportif eylem içinde kaygılı bir sporcu tutumlarını açığa çıkarmaktadır. Özellikle takım sporları kapsamında bu durum takımın uyumunu bozacak ve başarısızlığa neden olacaktır (Gümüş, 2002).

Kaygı, sporcunun yeteneğini nasıl açığa çıkardığı ve yönettiğı ile ilgilidir. Pek çok sporcu stresle baş ederek durumu lehine kullanırken kimi sporcu üzerinde bu durum olumsuz algılanarak fedakârlık göstermekten çekinen, pasif ve gergin bir ruh hali olarak açığa çıkmaktadır. Dolayısıyla sporcu kendi içinde bir yarış halindedir ve kaygıya yenik düşen sporcunun motivasyonunu geri kazanmak oldukça güçtür (Çağlar, 1996). Sporcuların yaşadığı kaygı her ne kadar sporla ilişkili görünse de aslında duruma ilişkin algıdan kaynaklanmaktadır. Sporcunun fiziksel ve psikolojik yeterliliklerinin beklenen başarıyı getirmemesi beraberinde daha fazla çabayı getirmektedir. Çabanın da başarı getirmemesi durumunda sporcu sportif başarısını kendi değeri ile özdeşleştirerek, başarısız olma durumuna karşı aşırı düzeyde kaygı taşınması olasıdır (Morgan, 1980).

Spor psikologları sporcuların yüksek performans elde edebilmesi için kaygı düzeyinin ideal seviyede olması konusunda birleşirler. Kaygı düzeyinin az ya da çok görülmesi performans üzerinde olumsuz etkiye neden olmaktadır. Müsabaka öncesi kaygı düzeyinin yüksek olması sporcuda telaőa sebep olurken, düşük olması ise rehavete neden olabilir. Özellikle sporcu performans kapasitesinin en iyi seviyeye ulaşmasını takip eden sürede yüksek kaygı başlar. Başka bir deyişle performans kapasitesi üst sınırlara yaklaştığında kaygı yoğunluğu da benzer şekilde artabilmektedir. (Başer, 1998).

2.6. Zihinsel Dayanıklılık

Zihinsel dayanıklılık kavramından ilk bahseden spor psikoloğı James Loehr olarak bilinmektedir. Loehr yarışmanın olduğu her anda zihinsel dayanıklılığın performansta süreklilik sağlamak için önemli olduğunu savunmuştur (Loehr, 1986; Mack ve Ragan, 2008).

Zihinsel dayanıklılık “stresin negatif etkilerini en aza indiren ve stresle baş etme hususunda uyumu destekleyen (Jacelon, 1997), edinilen kötü tecrübeler karşısında bireyin toparlanma gücü veya felaketlerin üstesinden gelme becerisi” olarak tanımlanmaktadır (Wagnild ve Young, 1993). Ayrıca zihinsel dayanıklılık “aksilik, tartışma, başarısızlık, daha fazla sorumluluk edinimi gibi problem oluşturabilecek durumlara karşı yeniden eski haline dönme ve toparlanma gücü için geliştirilmesi mümkün psikolojik kapasite” olarak adlandırılmıştır (Luthans, 2002). Goldberg (1998) ise zihinsel dayanıklılık kavramını “başarısızlığın ardından tekrar yola koyulmayı sağlayan ruhsal bir esneklik ve ne pahasına olursa olsun düş kurmakta ısrarcı ol” şeklinde nitelendirmiştir. Dahası zihinsel dayanıklılık “bireyin mevcut yeteneklerini gösterebilme ve her ne durumla karşılaşarsa karşılaşsın devamlılığını koruyabilen bir çeşit kişisel özelliklerin koleksiyonudur” (Mahoney ve ark., 2014). En genel ifadeyle zihinsel dayanıklılık için “istenen yüksek performans seviyesi için gerekli niteliklerin temel unsurudur” denilebilir (Jones ve ark., 2007; Butt ve ark., 2010).

Zihinsel dayanıklılık kavramında önem arz eden “Kişilik Yapısı Kuramı (Personality-Construct Theory)” ilk kez Kelly tarafından ortaya atılmış ve bireylerin davranış modelleri, düşünce ve duygu durumlarının karşılaştıkları olaylara karşı beklentileri neticesinde oluştuğunu ileri sürülmüştür (Kelly, 1955). Cattel ise üst düzey zihinsel dayanıklılığa sahip bireyleri “özgür sorumlulukların bilincinde, gerçekçi ve zorlu durumların üstesinden gelebilen bir kavram” olarak tanımlamaktadır ve zihinsel dayanıklılık için bir başka önemli kuramı öne sürmüştür. Cattel zihinsel dayanıklılığı kişilik yapısının bir bölümü olarak nitelendirmiştir ve bu durum beraberinde zihinsel dayanıklılık için pek çok araştırmacının ilgisine yol açmıştır (Jones ve ark., 2002).

Zihinsel dayanıklılık kavramı daha sonra Kobasa’nın “Sağlam Kişilik Modeli (Hardy Personality Model)” esas alınarak Earl, Swwell ve Clought tarafından geliştirilmiştir. Kobasa zihinsel dayanıklılık kavramını, güçlü bir kişiliğin türlü yaşam koşullarında kontrolü sağlayabilme (kontrol), bireyin yaptığı işe bütün motivasyonunu vermesi, kendini adanması (bağlılık) ve her türlü zorlu koşulda mücadeleci tavırdan vazgeçmeme (mücadele) kavramlarından oluştururken, Clough ve arkadaşları buna ek olarak ‘güven’ kavramını öne sürmüşlerdir (Kobasa, 1979; Clough ve ark., 2002).

Zihinsel dayanıklılık yönü güçlü olan bireyler, yaşamlarının her alanında ve her sürecinde olayları kontrol edebilir, hedefe odaklanır ve öngörülemeyen olaylar karşısında sakinliğini koruyarak, olumsuzlukları avantaja çevirme yeteneği ve düşüncesine sahip olabilmektedirler (Gucciardi ve ark., 2009).

2.6.1. Zihinsel Dayanıklılık ve Spor

Bireylerin yaşamlarının her alanında belirli psikolojik seviyeye sahip olmaları gerekir. Güçlü bir mental etkiye sahip olan zihinsel dayanıklılığın, spor alanında varlığını göstermesi zihinsel dayanıklılığın sağlam gelişim tecrübeleri ile ilişkilidir. Bireylerin spor üzerine oluşturdıkları başarı ideallerine ulaşabilmesi için karşılaşılan güçlükler ve performans istikrarının gerekliliği, zihinsel dayanıklılığı beslemektedir (Thelwell ve ark., 2010).

Günümüzde spor alanında istenilen performans seviyesine ulaşmak için sporcuların fiziksel özelliklerine ek olarak psikolojik alanda da yeterli düzeyde olmaları gerektiği bilinen bir gerçektir (Jackson ve ark., 2001). Önceleri kişiliğin bir parçası niteliği taşıyan zihinsel dayanıklılık, süreçle birlikte sportif performans bünyesine girmiştir (Carver ve Harmon, 2009). Fourie ve Potgieter (2001) tarafından spor ortamında yapılan bir çalışma sonucunda, zihinsel dayanıklılık yapısının disiplin, rekabet, fiziksel ve zihinsel gereklilik, etik değerler ve inanç, takıma adaptasyon, stresle başa çıkma yeteneği, motivasyon kavramları ile açığa çıktığı görülmektedir. Çalışmada antrenörler “konsantrasyon” kavramı üzerinde yoğunlaşırken sporcular “azim-çaba” kavramları üzerine yoğunlaşmıştır. Benzer şekilde Jones ve ark (2002) de zihinsel dayanıklılığı, genel ve özel zihinsel dayanıklılık olmak üzere iki başlık altında toplamıştır. Genel zihinsel dayanıklılık sporun gereklilikleri (müsabaka, antrenman vb.) ile mücadele etmeyi kapsarken, özel dayanıklılık ise rakipten daha önce ve daha iyi düzeyde konsantrasyon, öz güven ve baskı altında otokontrol sağlayabilme gibi yetenekleri uygulamayı sağlayan psikolojik bir beceridir.

Spor kavramı içerisinde zihinsel dayanıklılık ise “rakiple özverili bir mücadele için beklenti ve baskılara karşı zihinsel performans gücü sağlayan ve doğuştan kazanılan ya da geliştirilmesi mümkün olan bir yapıdır.” Nitekim sporcuların rakiplerine karşı bütün özellikleriyle daha iyi seviyede mücadele etmesi sporcuların psikolojik özelliği olarak adlandırılmaktadır ve sportif başarı için önem arz etmedir.

Zihinsel dayanıklılığın iyi düzeyde olması, rakip takım üzerinde negatif etki yarabilirken sporcuya psikolojik avantaj sağlamaktadır (Jones ve ark, 2002; Connaughton ve ark, 2008; 2010). Daha kapsamlı bir ifadeyle teknik, taktik ve fiziksel becerileri aynı düzeyde olan sporcuların karşılaştıkları bir müsabakada zihinsel beceri düzeyi daha yüksek olan sporcu müsabakayı kazanma hususunda büyük avantaj elde etmektedir (Gucciardi ve Gordon, 2011). Bu doğrultuda Altıntaş ve Koruç (2016) sporda zihinsel dayanıklılık kavramını güven, kontrol ve devamlılık olmak üzere üç başlık altında incelemektedir:

“Güven”, bireylerde zorluklarla başa çıkabilme, belirlenen hedefe ulaşma yolunda rakiplere oranla üst düzeyde olduğunu düşünme ve becerilerine inanma,

“Kontrol”, önceden tahmin edilmeyen durumlar karşısında veya baskı hissedilen anlarda soğukkanlı, kontrollü ve rahat kalma,

“Devamlılık” ise belirlenen hedefe ulaşma yolunda konsantre, mücadele ve sorumluluk alma” gibi anlamları içermektedir.

Sporda zihinsel dayanıklılık “sporcunun müsabaka boyunca karşılaşılabileceği güçlükler karşısına maksimum performans gösterilme becerisidir.” (Burton ve Raedeke, 2008). Bu bakımdan sporcular her ne kadar antrenman, istatistik ve fiziksel açıdan müsabakaya hazırlansa da psikolojik açıdan belirli planların yapılması, uygulanması gerekmektedir. Bu etmenler bir zincirin halkası gibidir ve birinin olası eksikliği başarı elde etme yolunda engel oluşturabilmektedir (Durand ve Salmela, 2002).

3- GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde; katılımcıların frekans dağılımları, verilerin toplanılmasında kullanılan ölçekler, verilerin toplanılması ve kullanılan analiz yöntemlerine ait bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden olan betimsel nitelik taşıyan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Nicel araştırma olay ve durumların farklı bireylerin ortak paydada birleşecek şekilde ve duyulara açık hale getirilmesi ile ölçülmektedir. Tarama yöntemi ise var olan durum üzerinde hiçbir değişiklik yaratmadan tasvir etmeyi hedef alan bir modeldir (Karasar, 1999).

Bu araştırmada tarama modelinin seçilmesinde ilk olarak; profesyonel voleybolcuların yeni tip koronavirüs kaygısı ve zihinsel dayanıklılık düzeylerinin var olduğu biçimde betimlenecek olması, ikinci olarak ise bu değişkenler arasındaki ilişki düzeyinin belirlenecek olması etkili olmuştur.

3.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini Türkiye’deki profesyonel kadın ve erkek voleybolcular oluşturmaktadır. Dolayısıyla araştırmanın örneklemini Türkiye Voleybol Federasyonu’na bağlı 1.Lig kulüplerinde voleybol oynayan 145 kadın 64 erkek olmak üzere 209 sporcu oluşturmaktadır.

Çalışmada, TVF 1. Lig voleybol kulüplerinde yer alan kadın ve erkek sporcuların sınırlı sayıda olması nedeniyle tam sayım tekniği kullanılarak evrene tümüyle ulaşılmaya çalışılmıştır. Tam sayım tekniği “çalışmada kullanılacak ölçüm araçlarının (ölçek vb.) çalışmanın ulaşılabilir düzeydeki evrenini kapsayan topluluğa uygulanan bir yöntem” olarak tanımlanmaktadır (Dura, 2005). Ayrıca tam sayım tekniği kullanımı için popülasyonun küçük olması, ulaşımı kolay ve uygun olması etkindir ve elde edilen bilgiler özenle hazırlanmış ise doğru sonuçlar ortaya çıkarmaktadır (Çiçek ve Erkan, 1996).

Araştırmada ölçekler, 2020-2021 sezonunda Türkiye Voleybol Federasyonu’na bağlı 1.Lig kulüplerinde voleybol oynayan 240 kadın 240 erkek toplam 480 sporcuya

ulaştırılmıştır. Ölçek uygulanan sporculardan, 145 kadın 64 erkek olmak üzere 209 sporcu geri dönüş sağlamıştır.

3.3. Veri Toplama Aşaması

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların demografik bilgilerine ulaşmak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen on maddelik (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, aylık gelir durumu, spor yılı, milli sporcu olma durumu, haftalık antrenman sayısı, takımda bulunduğu mevki) kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

3.3.2. Sporcularda Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği (SYTKYKÖ)

Kaygı ile ilgili alanyazın tarandığında, Zeidner'in 1998 yılında kaygı üzerine yaptığı tanım temel alınarak oluşturulan Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği (SYTKYKÖ), sporcular üzerinde yapılacak araştırmanın amacına uygun görülmüştür. Bu değerlendirme sonucunda sporcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygı düzeylerini ölçmek için Demir G. Cicioğlu H. ve İlhan E. (2020) tarafından geçerliği ve güvenilirliği yapılan “Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği (SYTKYKÖ)” kullanılmıştır. Ölçeğin kullanılabilmesi için araştırmacı tarafından gerekli izinler alınmıştır.

Ölçek, sosyal kaygı 5 madde (12,13,14,15,16), bireysel kaygı 11 madde (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11) olmak üzere, toplam 16 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Sosyal kaygı faktöründen alınabilecek en düşük puan 5, en yüksek puan 25 iken, bireysel kaygı faktöründen alınabilecek en düşük puan 11, en yüksek puan 55 puan şeklindedir. SYTKYKÖ toplam puan üzerinden yapılacak değerlendirmelerde ölçekten alınabilecek en düşük puan 16 olup en yüksek puan 80'dir (Demir ve ark., 2020). Ölçek beşli likert tipindedir. Ölçek puanlamasında ise maddeler “Hiç Katılmıyorum...Tamamen Katılıyorum” şeklinde belirtilmiş ve “1...5” olarak derecelendirilmiştir. Ölçek ters madde içermektedir (2. madde) (Demir ve ark., 2020).

Çalışmada; SYKYKÖ iç tutarlık (Cronbach Alpha) güvenilirlik katsayısı $\alpha=.88$, bireysel kaygı faktörü için $\alpha=.88$, sosyalleşme kaygısı faktörü için $\alpha=.76$ olarak

bulunmuştur. Demir ve ark. güvenirlik analizleri sonucunda alfa güvenirlik katsayılarını bireysel kaygı faktörü için $\alpha=.90$, sosyalleşme kaygısı faktörü için $\alpha=.84$ olarak bulmuştur (Demir ve ark., 2020).

3.3.3. Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri (SZDE)

Sporcular üzerinde zihinsel dayanıklılık ile ilgili yapılan literatür çalışması sonucunda yaygın olarak kullanılan ölçek, Sporcularda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri olarak belirlenmiştir. Sporcularda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri Sheard ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilmiş ve Altıntaş ve Koruç (2016) tarafından Türkçe' ye uyarlanmıştır. Envanterin kullanılabilmesi için araştırmacı tarafından gerekli izinler alınmıştır.

SZDE; güven (1, 5, 6, 11, 13, 14), devamlılık (3, 8, 10, 12) ve kontrol (2, 4, 7, 9) alt boyutlarını belirleyen 3 alt boyut ve 14 maddeden oluşmaktadır. Ölçek ters madde içermektedir (2,4,7,8,9,10). Ölçek 4'lü likert tipindedir. 1=Tamamen Yanlış...4=Tamamen Doğru şeklinde derecelendirilmiştir (Altıntaş ve Koruç, 2016).

Çalışmada; SZDE iç tutarlık (Cronbach Alpha) güvenirlik katsayısı $\alpha=.64$, güven alt boyutu için $\alpha=.79$, devamlılık alt boyutu için $\alpha=.55$, kontrol alt boyutu için $\alpha=.62$ dir. Altıntaş ve Koruç güvenirlik analizleri sonucunda alfa güvenirlik katsayılarını güven alt boyutu için $\alpha=.84$; devamlılık alt boyutu için $\alpha=.51$; kontrol alt boyutu için $\alpha=.79$ dur (Altıntaş ve Koruç, 2016).

3.4. Kullanılan Yöntemler

Veriler örneklem grubundan Sporcularda Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği, Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri ve araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır. Ölçekler katılımcılara tesadüfi örneklem yoluyla uygulanmıştır. Uygulanan ölçekler katılımcılardan sosyal medya ve internet (Whatsapp, Google Drive) aracılığıyla toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Katılımcılardan toplanılan veriler normallik testlerinden olan Skewness-Kurtosis testi ile incelenmiştir ve inceleme sonucunda verilerin -2 ile +2 değerleri

içerisinde olduğu tespit edilmiştir. George ve Mallery (2016)'e göre verilerin -2 ile +2 arasında olması normal dağılım olarak varsayılmaktadır. Araştırmada cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, milli sporcu olma durumu ve haftalık antrenman sayısı değişkenine göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ve sporda zihinsel dayanıklılık düzeyleri arası farklılıklar Student T- Test ile; yaş, eğitim durumu, aylık gelir durumu, spor yılı ve takımda bulunduğu mevki durumu değişkenlerine göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ve sporda zihinsel dayanıklılık düzeyleri arası farklılıklar tek yönlü varsans analizi (ANOVA) ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. 1.Lig düzeyinde voleybol oynayan sporcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ve sporda zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek için Pearson's Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Araştırmada verilerin analizi için SPSS 21.0 istatistik paket programından yararlanılmıştır. Araştırma bulguları kişi sayısı (n), ortalama ($\bar{x}$), ve standart sapma (ss) olarak verilmiş olup, 0.05 önem seviyesindeki farklılıklar anlamlı kabul edilmiştir.

4- BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, çalışanlara ait demografik bilgilerin ve ölçeklere verilen cevapların tanımlayıcı istatistikleri ile yapılan analiz sonuçlarının bulguları tablolar halinde açıklamalarla birlikte verilmiştir.

Tablo 4.1. Sporcuların Demografik Özellikleri

			n	%
Cinsiyet	a	Kadın	145	69.4
	b	Erkek	64	30.6
Yaş	a	15-19	23	11.0
	b	20-24	97	46.4
	c	25-29	64	30.6
	d	30 yaş ve üzeri	25	12.0
Eğitim Durumu	a	İlk ve Ortaöğretim	29	13.9
	b	Önlisans/Lisans	172	82.3
	c	Yüksek Lisans/Doktora	8	3.8
Anne Eğitim Durumu	a	İlk ve Ortaöğretim	185	88.5
	b	Önlisans/Lisans	24	11.5
Baba Eğitim Durumu	a	İlk ve Ortaöğretim	157	75.1
	b	Önlisans/Lisans	52	24.9
Aylık Gelir Durumu	a	1000-3000 TL	20	9.6
	b	3001-5000 TL	72	34.4
	c	5001-7000 TL	62	29.7
	d	7001 TL ve üzeri	55	26.3
Spor Yılı	a	5- 9	40	19.1
	b	10- 14	80	38.3
	c	15 ve üzeri	89	42.6
Milli Sporcu Olma Durumu	a	Evet	39	18.7
	b	Hayır	170	81.3
Haftalık Antrenman Sayısı (Gün)	a	5	32	15.3
	b	6 ve üzeri	177	84.7
Takımda Bulunduğu Mevki	a	Pasör	23	11.0
	b	Smaçör	71	34.0
	c	Pasör Çaprazı	20	9.6
	d	Orta Oyuncu	52	24.9
	e	Libero	43	20.6

Tablo 4.1.'e göre sporcuların çoğunluğunu kadın sporculardan oluşturduğu görülmektedir. Tablo 4.1'e göre kadın sporcuların katılım sayısı 145 ve katılım oranı

%69,4 iken erkek sporcuların katılım sayısı 64 ve katılım oranı %30,6 olarak belirlenmiştir. Yaş değişkeni incelendiğinde 15-19 yaş aralığında %11.0 katılım oranı ile 23 sporcu, 20-24 yaş aralığında %46.4 oranında 97 sporcu, 25-29 yaş aralığında %30.6 katılım oranıyla 64 sporcu ve 30 yaş ve üzeri aralığında %12.0 katılım oranı ile 25 sporcunun yer aldığı belirtilmektedir. Sporcuların eğitim durumu incelendiğinde ilk ve ortaöğretim düzeyinde %13.9 oranıyla 29 sporcu, büyük çoğunluğu oluşturan ön lisans/lisans düzeyinde %82.3 oranıyla 172 sporcu, yüksek lisans/doktora %3.8 katılım oranı ile 8 sporcudan oluştuğu görülmektedir. Sporcuların anne eğitim durumu ilk ve ortaöğretim düzeyinde %88.5 katılım oranı ve 185 sayı, ön lisans/lisans katılım oranı %11.5 ve katılım sayısını 24 iken baba eğitim durumu değişkeninde ilk ve ortaöğretim düzeyinde katılım oranı %75.1 katılımcı sayısı 157, ön lisans/lisans düzeyinde katılım oranı %24.9 ve katılımcı sayısı 52 olarak belirlenmiştir. Aylık gelir durumu değişkeni incelendiğinde sporcuların 1000-3000 TL aralığındaki katılım oranı %9.6 ve katılımcı sayısı 20, 3001-5000 TL aralığındaki katılım oranı %34.4 ve katılımcı sayısı 72, 5001-7000 TL aralığındaki katılımcı oranı %29.7 ve katılımcı sayısı 62, 7001 TL ve üzeri aralığındaki katılımcı oranı %26,3 ve katılımcı sayısı 55 olarak görülmektedir. Sporcuların spor yılı değişkeni incelendiğinde 5- 9 yılı kapsayan aralıkta katılımcı oranı %19.1, katılımcı sayısı 40; 10-14 yılı kapsayan aralıkta katılımcı oranı %38.3, katılımcı sayısı 80 ve 15 ve üzeri kapsayan aralıkta katılımcı oranı %42.6, katılımcı sayısı 89 olarak görülmektedir. Milli sporcu olma durumu değişkeninde ise evet %18.7 katılım oranı ve 39 katılım sayısı mevcutken, hayır %81.3 katılım oranı ve 170 katılımcı sayısı ile çoğunluğu oluşturmaktadır. Sporcuların haftalık antrenman sayısı değişkeni incelendiğinde 5 gün antrenman sayısı katılım oranı %15.3, katılımcı sayısı 32; 6 ve üzeri antrenman sayısında %84.7 katılım oranı ve 177 katılımcı sayısı olduğu görülmektedir. Sporcuların takımda bulunduğu mevki değişkeni incelendiğinde ise %11,0 katılım oranı ve 23 katılım sayısı ile pasör, %34.0 katılım oranı ve 71 katılım sayısı ile smaçör, %9.6 katılımcı oranı ve 20 katılımcı sayısı ile pasör çaprazı, %24.9 katılımcı oranı ve katılımcı sayısı ile 52 orta oyuncu, %20.6 katılımcı oranı ve 43 katılımcı sayısı ile libero mevkilerinde oluştuğu görülmektedir.

Tablo 4.2. Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği Tanımlayıcı İstatistikler

Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı	n	$\bar{x}$	ss
Bireysel Kaygı	209	38.2	8.22
1.Yeni tip koronavirüsün performansımı düşürebileceğini düşününce endişelenirim.	209	3.36	1.15
2.Yeni tip koronavirüse yakalanmış biriyle karşılaşsam bile kendimi rahat hissederim. **	209	3.58	0.97
3.Sportif ortamlarda bulunursam yeni tip koronavirüs bana bulaşacak diye korkarım.	209	3.25	1.21
4.Yeni tip koronavirüs yaşamımı kısıtlayacağı için gerilirim.	209	3.82	0.99
5.Yeni tip koronavirüsün vücudumda yaratacağı fiziksel tahribattan korkarım.	209	3.74	1.11
6.Yeni tip koronavirüse yakalanmış biriyle karşılaşmaktan endişe ederim.	209	3.74	1.10
7.Yeni tip koronavirüsün bende yaratacağı duygusal tahribattan korkarım.	209	2.83	1.22
8.Yeni tip koronavirüse yakalanırsam kendi ihtiyaçlarımı karşılayamam diye endişelenirim.	209	2.58	1.23
9.Yeni tip koronavirüs bana bulaşmış olsa kaygılı hissederdim.	209	3.75	1.02
10.Yeni tip koronavirüs bulaştığında başıma neler geleceğini bilememek beni tedirgin eder.	209	3.72	1.05
11.Yeni tip koronavirüs bulaşırsa ne kadar sürede iyileşeceğimi bilememek beni kaygılandırır.	209	3.79	1.01
Sosyal Kaygı	209	15.0	3.95
12.Yeni tip koronavirüs bulaşacak diye dışarı çıkmaktan sakınırım.	209	3.52	1.18
13.Yeni tip koronavirüs bulaşacak diye antrenmanlarımı ertelerim.	209	1.76	1.10
14.Yeni tip koronavirüs bulaşacak diye alışverişimi erteler.	209	3.49	1.14
15.Yeni tip koronavirüs bulaşacak diye egzersiz yapmak için dışarı çıkmaktan kaçınırım.	209	2.23	1.13
16.Yeni tip koronavirüs bulaşır diye kalabalığa girmekten kaçınırım.	209	4.06	0.94
Toplam Puan	209	53.2	10.8

**Ters madde

Tablo 4.2. incelendiğinde sporcuların genel yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ortalaması 53.2 ± 10.80 , sporcuların bireysel kaygı ortalaması 38.2 ± 8.22 , sosyal kaygı ortalaması ise 15.0 ± 3.95 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu değerler incelendiğinde sporcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı, bireysel kaygı ve sosyal kaygının “orta” düzeyin biraz üzerinde olduğu saptanmıştır.

Bireysel kaygı alt boyutunda en yüksek değere sahip ifadenin 4 no. lu “Yeni tip koronavirüs yaşamımı kısıtlayacağı için gerilirim” ifadesi olduğu görülmektedir. Sosyal kaygı incelendiğinde ise en yüksek ifadenin 16 no.lu “Yeni tip koronavirüs bulaşacak diye dışarı çıkmaktan sakınırım” olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. 3. Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri Tanımlayıcı İstatistikler

Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri	n	$\bar{x}$	ss
Güven	209	18.1	2.99
1.Soğukkanlılığımı bir an kaybetsem bile tekrar kazanabilirim.	209	3.12	0.61
5.Yeteneğim konusunda sarsılmaz bir güvene sahibimdir.	209	3.04	0.79
6.Baskı altında iken iyi performans göstermek için yapmam gerekene sahibim.	209	3.06	0.69
11.Beni diğer yarışmacılardan ayıran niteliklere sahibim.	209	2.95	0.78
13.Potansiyel tehditleri olumlu fırsatlar olarak yorumlarım.	209	2.87	0.67
14.Baskı altında güven ve sorumlulukla kararlar alabilirim.	209	3.13	0.69
Kontrol	209	15.0	2.28
2.Kötü performans göstermekten endişelenirim. **	209	3.78	0.81
4.Görevde yetersiz kalma duygusundan çok etkilenirim. **	209	3.94	0.77
7.Olaylar istediğim gibi gitmezse hayal kırıklığına uğrar ve sinirlenirim. **	209	3.36	0.88
9.Beklemediğim veya kontrol edemediğim olaylar karşısında kaygılanırım. **	209	3.98	0.62
Devamlılık	209	12.7	1.18
3.Yapmak zorunda olduğum görevleri tamamlamakta kararlıyım.	209	3.62	0.55
8.Zor durumlarda vazgeçerim. **	209	4.61	0.60
10.Dikkatim kolaylıkla dağılır ve konsantrasyonumu kaybederim. **	209	1.40	0.64
12.Kendime zor ve mücadeleci hedefler belirlemek konusunda sorumluluk alırım.	209	3.14	0.70
Toplam Puan	209	46.0	4.62

**Ters madde

Tablo 4.3. incelendiğinde sporcuların zihinsel dayanıklılık ortalaması 46.0 ± 4.62 , güven düzeyi ortalaması 18.1 ± 2.99 , kontrol düzeyi ortalaması 15.0 ± 2.28 , devamlılık düzeyi ortalaması 12.7 ± 1.18 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu değerler incelendiğinde sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeyinin “orta” seviyenin üzerinde olduğu saptanmıştır.

Güven alt boyutunda 1 no. lu “Soğukkanlılığımı bir an kaybetsem bile tekrar kazanabilirim”, kontrol alt boyutunda 9 no.lu “Beklemediğim veya kontrol edemediğim olaylar karşısında kaygılanırım”, devamlılık alt boyutunda ise 8. no.lu “Zor durumlarda vazgeçerim” ifadesinin en yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4.4. Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı	Bireysel Kaygı	Kadın	145	38.5	8.14	.842	.401
		Erkek	64	37.4	8.42		
	Sosyal Kaygı	Kadın	145	14.9	4.24	-.675	.500
		Erkek	64	15.3	3.20		
	Toplam Puan	Kadın	145	53.4	10.9	.393	.694
		Erkek	64	52.8	10.4		
Sporda Zihinsel Dayanıklılık	Güven	Kadın	145	17.6	2.98	-3.86	.001*
		Erkek	64	19.3	2.70		
	Kontrol	Kadın	145	15.0	2.07	-.220	.827
		Erkek	64	15.1	2.71		
	Devamlılık	Kadın	145	12.7	1.21	-.687	.495
		Erkek	64	12.8	1.09		
	Toplam Puan	Kadın	145	45.4	4.58	-2.76	.006*
		Erkek	64	47.7	4.45		

* $p < 0.05$

Yapılan araştırmada, voleybolcuların cinsiyet dağılımına göre toplam yeni tip koronavirüse yakalanma kaygı düzeyleri ($p=0.694$) ve bireysel kaygı ($p=0.401$), sosyal kaygı ($p=0.500$) alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir (Tablo 4.4.).

Araştırmada, voleybolcuların cinsiyet dağılımına göre sporda zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p=0.006$). Cinsiyet değişkeni açısından envanterin kontrol ($p=0.827$) ve devamlılık ($p=0.495$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiş iken ($p>0.05$), güven ($p=0.001$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.4.).

Tablo 4.5. Yaş Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar		Yaş	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Farklılık
Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı	Bireysel Kaygı	a	15 – 19	23	36.6	8.23	3.81	.011*	b>d
		b	20- 24	97	39.7	8.57			
		c	25- 29	64	38.2	7.50			
		d	30 yaş ve üzeri	25	33.8	7.12			
		e	Toplam	209	38.2	8.22			
	Sosyal Kaygı	a	15 – 19	23	15.6	4.72	.938	.423	-
		b	20- 24	97	15.4	3.75			
		c	25- 29	64	14.7	3.88			
		d	30 yaş ve üzeri	25	14.1	4.11			
		e	Toplam	209	15.0	3.95			
	Toplam Puan	a	15 – 19	23	52.2	12.2	3.06	.029*	b>d
		b	20- 24	97	55.1	11.1			
		c	25- 29	64	52.9	10.1			
		d	30 yaş ve üzeri	25	48.0	7.99			
		e	Toplam	209	53.2	10.8			
Sporda Zihinsel Dayanıklılık	Güven	a	15 – 19	23	16.7	3.22	4.35	.005*	a<d
		b	20- 24	97	18.3	2.83			
		c	25- 29	64	17.8	3.07			
		d	30 yaş ve üzeri	25	19.6	2.54			
		e	Toplam	209	18.1	2.99			
	Kontrol	a	15 – 19	23	14.0	2.83	5.52	.001*	a<b, d c<b, d
		b	20- 24	97	15.4	2.10			
		c	25- 29	64	14.5	1.98			
		d	30 yaş ve üzeri	25	16.0	2.55			
		e	Toplam	209	15.0	2.28			
	Devamlılık	a	15 – 19	23	12.7	1.45	1.05	.368	-
		b	20- 24	97	12.6	1.14			
		c	25- 29	64	12.8	1.11			
		d	30 yaş ve üzeri	25	13.0	1.20			
		e	Toplam	209	12.7	1.18			
	Toplam Puan	a	15 – 19	23	43.4	4.91	6.40	.001*	a<b, d c<d
		b	20- 24	97	46.4	4.24			
		c	25- 29	64	45.2	4.41			
		d	30 yaş ve üzeri	25	48.7	4.86			
		e	Toplam	209	46.0	4.62			

* p<0.05

Yapılan araştırmada voleybolcuların yaş dağılımına göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir (p=0.029). Yaş değişkeni açısından ölçeğin sosyal kaygı alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemişken (p=0.423), bireysel kaygı (p=0.011) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir (Tablo 4.5.).

Araştırmada voleybolcuların yaş dağılımına göre sporda zihinsel dayanıklılık envanteri zihinsel dayanıklılık envanteri madde puan ortalamaları ($p=0.001$) arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Yaş değişkeni açısından sporcuların devamlılık alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiş iken ($p=0.368$), güven ($p=0.005$) ve kontrol ($p=0.001$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.5.).

Tablo 4.6. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Farklılık
Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı	Bireysel Kaygı	a İlk ve Ortaöğretim	29	40.2	9.43	1.08	.342	-
		b Önlisans/Lisans	172	37.9	8.00			
		c Yüksek Lisans/Doktora	8	37.0	8.2			
		d Toplam	209	38.2	8.22			
	Sosyal Kaygı	a İlk ve Ortaöğretim	29	17.1	4.78	4.60	.011*	a>b
		b Önlisans/Lisans	172	14.7	3.70			
		c Yüksek Lisans/Doktora	8	15.1	4.1			
		d Toplam	209	15.0	3.95			
	Toplam Puan	a İlk ve Ortaöğretim	29	57.3	13.3	2.41	.092	-
		b Önlisans/Lisans	172	52.6	10.2			
		c Yüksek Lisans/Doktora	8	52.1	10.8			
		d Toplam	209	53.2	10.			
Sporda Zihinsel Dayanıklılık	Güven	a İlk ve Ortaöğretim	29	17.6	4.26	.570	.566	-
		b Önlisans/Lisans	172	18.2	2.75			
		c Yüksek Lisans/Doktora	8	18.6	2.56			
		d Toplam	209	18.1	2.99			
	Kontrol	a İlk ve Ortaöğretim	29	14.9	2.94	.100	.904	-
		b Önlisans/Lisans	172	15.0	2.18			
		c Yüksek Lisans/Doktora	8	15.3	2.06			
		d Toplam	209	15.0	2.28			
	Devamlılık	a İlk ve Ortaöğretim	29	12.3	1.42	2.98	.053	-
		b Önlisans/Lisans	172	12.8	1.13			
		c Yüksek Lisans/Doktora	8	12.2	.886			
		d Toplam	209	12.7	1.18			
	Toplam Puan	a İlk ve Ortaöğretim	29	45.0	6.23	.819	.442	-
		b Önlisans/Lisans	172	46.1	4.39			
		c Yüksek Lisans/Doktora	8	46.2	1.66			
		d Toplam	209	46.0	4.62			

* $p<0.05$

Yapılan araştırmada, voleybolcuların eğitim durumu dağılımına göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($p=0.092$). Eğitim durumu değişkeni açısından ölçeğin bireysel kaygı ($p=0.342$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık saptanmamışken, sosyal kaygı ($p=0.11$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir (Tablo 4.6.).

Araştırmada, voleybolcuların eğitim durumu dağılımına göre sporda zihinsel dayanıklılık ($p=0.442$) envanter madde puan ortalamaları ve güven ($p=0.566$), kontrol ($p=0.904$), devamlılık ($p=0.053$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.6.).

Tablo 4.7. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Anne Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı	Bireysel Kaygı	İlk ve Ortaöğretim	185	37.8	8.19	-1.85	.064
		Önlisans/Lisans	24	41.1	8.00		
	Sosyal Kaygı	İlk ve Ortaöğretim	185	15.3	3.78	2.78	.006*
		Önlisans/Lisans	24	13.0	4.60		
	Toplam Puan	İlk ve Ortaöğretim	185	53.1	10.7	-.403	.687
		Önlisans/Lisans	24	54.1	11.2		
Sporda Zihinsel Dayanıklılık	Güven	İlk ve Ortaöğretim	185	18.2	3.09	.524	.601
		Önlisans/Lisans	24	17.8	2.13		
	Kontrol	İlk ve Ortaöğretim	185	15.1	2.28	1.29	.197
		Önlisans/Lisans	24	14.5	2.24		
	Devamlılık	İlk ve Ortaöğretim	185	12.7	1.10	-1.12	.271
		Önlisans/Lisans	24	13.1	1.67		
	Toplam Puan	İlk ve Ortaöğretim	185	46.0	4.66	.584	.560
		Önlisans/Lisans	24	45.5	4.35		

* $p<0.05$

Yapılan araştırmada, voleybolcuların anne eğitim durumu dağılımına göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ($p=0.687$) ölçek madde puan ortalamaları ve bireysel kaygı alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık

belirlenmez iken ($p=0.064$), sosyal kaygı ($p=0.006$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır (Tablo 4.7.).

Araştırmada, voleybolcuların anne eğitim durumlarına göre sporda zihinsel dayanıklılık ($p=0.560$) envanter madde puan ortalamaları ve güven ($p=0.601$), kontrol ($p=0.197$), devamlılık ($p=0.271$) alt boyut madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.7.).

Tablo 4.8. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Baba Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı	Bireysel Kaygı	İlk ve Ortaöğretim	157	38.0	8.39	-.355	.723
		Önlisans/Lisans	52	38.5	7.75		
	Sosyal Kaygı	İlk ve Ortaöğretim	157	15.3	3.97	.830	.166
		Önlisans/Lisans	52	14.4	3.85		
	Toplam Puan	İlk ve Ortaöğretim	157	53.3	11.1	.921	.814
		Önlisans/Lisans	52	52.9	9.63		
Sporda Zihinsel Dayanıklılık	Güven	İlk ve Ortaöğretim	157	18.3	3.19	1.29	.197
		Önlisans/Lisans	52	17.7	2.24		
	Kontrol	İlk ve Ortaöğretim	157	14.9	2.31	-.946	.345
		Önlisans/Lisans	52	15.3	2.18		
	Devamlılık	İlk ve Ortaöğretim	157	12.7	1.15	-.770	.442
		Önlisans/Lisans	52	12.8	1.26		
	Toplam Puan	İlk ve Ortaöğretim	157	46.0	4.82	.173	.863
		Önlisans/Lisans	52	45.9	3.97		

* $p<0.05$

Yapılan araştırmada, voleybolcuların baba eğitim durumu dağılımına göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ($p=0.814$) ölçek madde puan ortalamaları ve bireysel kaygı ($p=0.723$), sosyal kaygı ($p=0.116$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.8.).

Araştırmada, voleybolcuların baba eğitim durumlarına göre sporda zihinsel dayanıklılık ($p=0.863$) envanter madde puan ortalamaları ve güven ($p=0.197$), kontrol

($p=0.345$) ve devamlılık ($p=0.442$) alt boyut madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir (Tablo 4.8.).

Tablo 4.9. Aylık Gelir Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Aylık Gelir Durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Farklılık
Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı	Bireysel Kaygı	a 1000-3000 TL	20	37.5	9.12	.539	.656	-
		b 3001-5000 TL	72	39.0	7.90			
		c 5001-7000 TL	62	38.2	7.40			
		d 7001 TL ve üzeri	55	37.2	9.22			
		e Toplam	209	38.2	8.22			
	Sosyal Kaygı	a 1000-3000 TL	20	16.5	3.94	1.35	.256	-
		b 3001-5000 TL	72	15.2	3.98			
		c 5001-7000 TL	62	14.6	4.04			
		d 7001 TL ve üzeri	55	14.8	3.76			
		e Toplam	209	15.0	3.95			
	Toplam Puan	a 1000-3000 TL	20	54.0	11.6	.508	.677	-
		b 3001-5000 TL	72	54.3	10.8			
		c 5001-7000 TL	62	52.8	10.4			
		d 7001 TL ve üzeri	55	52.0	10.9			
		e Toplam	209	53.2	10.8			
Sporda Zihinsel Dayanıklılık	Güven	a 1000-3000 TL	20	16.3	3.16	2.98	.032*	a<b, c
		b 3001-5000 TL	72	18.3	3.03			
		c 5001-7000 TL	62	18.5	2.76			
		d 7001 TL ve üzeri	55	18.1	2.98			
		e Toplam	209	18.1	2.99			
	Kontrol	a 1000-3000 TL	20	14.0	2.65	2.63	.051	-
		b 3001-5000 TL	72	15.4	1.93			
		c 5001-7000 TL	62	15.2	2.10			
		d 7001 TL ve üzeri	55	14.7	2.64			
		e Toplam	209	15.0	2.28			
	Devamlılık	a 1000-3000 TL	20	12.3	.923	2.60	.053	-
		b 3001-5000 TL	72	12.6	1.08			
		c 5001-7000 TL	62	12.7	1.28			
		d 7001 TL ve üzeri	55	13.0	1.20			
		e Toplam	209	12.7	1.18			
	Toplam Puan	a 1000-3000 TL	20	42.6	4.22	4.29	.006*	a<b, c, d
		b 3001-5000 TL	72	46.4	4.44			
		c 5001-7000 TL	62	46.6	4.09			
		d 7001 TL ve üzeri	55	46.0	5.11			
		e Toplam	209	46.0	4.62			

* $p<0.05$

Yapılan araştırmada, voleybolcuların aylık durumu dağılımına göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ($p=0.677$) ölçek madde puan ortalamaları ve bireysel kaygı ($p=0.656$), sosyal kaygı ($p=0.256$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.9.).

Araştırmada, voleybolcuların aylık gelir durumu dağılımına göre zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($p=0.006$). Aylık gelir durumu değişkeni açısından envanterin güven alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık belirlenirken ($p=0.032$), kontrol ($p=0.051$) ve devamlılık ($p=0.053$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (Tablo 4.9.).

Tablo 4.10. Spor Yılı Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Spor Yılı	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Farklılık
Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı	Bireysel Kaygı	a 5- 9	40	36.0	9.95	2.18	.115	-
		b 10- 14	80	39.3	8.09			
		c 15 ve üzeri	89	38.2	7.3			
		d Toplam	209	38.2	8.22			
	Sosyal Kaygı	a 5- 9	40	14.8	3.97	.563	.571	-
		b 10- 14	80	15.4	3.65			
		c 15 ve üzeri	89	14.8	4.21			
		d Toplam	209	15.0	3.95			
	Toplam Puan	a 5- 9	40	50.8	12.8	1.78	.171	-
		b 10- 14	80	54.7	10.5			
		c 15 ve üzeri	89	53.0	9.89			
		d Toplam	209	53.2	10.8			
Sporda Zihinsel Dayanıklılık	Güven	a 5- 9	40	17.4	3.28	4.17	.017*	a<c
		b 10- 14	80	17.8	2.83			
		c 15 ve üzeri	89	18.8	2.89			
		d Toplam	209	18.1	2.99			
	Kontrol	a 5- 9	40	15.1	2.83	.801	.450	-
		b 10- 14	80	14.8	2.27			
		c 15 ve üzeri	89	15.2	2.01			
		d Toplam	209	15.0	2.28			
	Devamlılık	a 5- 9	40	12.8	1.27	.116	.890	-
		b 10- 14	80	12.8	1.06			
		c 15 ve üzeri	89	12.7	1.25			
		d Toplam	209	12.7	1.18			

* $p<0.05$

Tablo 4.11. (Devam) Spor Yılı Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Spor Yılı	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Farklılık
Sporda Zihinsel Dayanıklılık	Toplam Puan	a 5- 9	40	45.3	4.96	2.50	.084	-
		b 10- 14	80	45.4	4.42			
		c 15 ve üstü	89	46.8	4.55			
		d Toplam	209	46.0	4.62			

* p<0.05

Yapılan araştırmada, voleybolcuların spor yılı dağılımına göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı (p=0.171) ölçek madde puan ortalamaları ve bireysel kaygı (p=0.115) ve sosyal kaygı (p=0.571) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.10.).

Araştırmada, voleybolcuların spor yılı dağılımına göre sporda zihinsel dayanıklılık (p=0.084) envanter madde puan ortalamaları ve kontrol (p=0.450) ve devamlılık (p=0.890) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmez iken, güven (p=0.017) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.10.).

Tablo 4.11. Milli Sporcu Olma Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T- Testi Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Milli Sporcu Olma Durumu	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı	Bireysel Kaygı	Evet	39	38.9	8.64	.603	.547
		Hayır	170	38.0	8.14		
	Sosyal Kaygı	Evet	39	14.8	5.67	-.305	.762
		Hayır	170	15.1	3.45		
	Toplam Puan	Evet	39	14.8	5.67	.270	.788
		Hayır	170	15.1	3.45		
Sporda Zihinsel Dayanıklılık	Güven	Evet	39	18.6	4.03	.934	.355
		Hayır	170	18.0	2.70		
	Kontrol	Evet	39	14.9	2.48	-.280	.780
		Hayır	170	15.0	2.24		
	Devamlılık	Evet	39	12.5	1.51	-.887	.380
		Hayır	170	12.8	1.09		
	Toplam Puan	Evet	39	46.2	6.24	.278	.783
		Hayır	170	45.9	4.18		

* p<0.05

Yapılan araştırmada, voleybolcuların milli sporcu olma dağılımına göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ($p=0.788$) ölçek madde puan ortalamaları ve bireysel kaygı ($p=0.547$) ve sosyal kaygı ($p=0.762$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.11.).

Araştırmada, voleybolcuların milli sporcu olma dağılımına göre sporda zihinsel dayanıklılık ($p=0.783$) envanter madde puan ortalamaları ve güven ($p=0.355$), kontrol ($p=0.780$) ve devamlılık ($p=0.380$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.11.).

Tablo 4.12. Haftalık Antrenman Sayısı (Gün) Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Ölçekler	Alt boyutlar	Haftalık Antrenman Sayısı (Gün)	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı	Bireysel Kaygı	5	32	37.3	9.81	-.643	.521
		6 ve Üzeri	177	38.3	7.92		
	Sosyal Kaygı	5	32	14.2	3.44	-1.34	.180
		6 ve Üzeri	177	15.2	4.02		
	Toplam Puan	5	32	51.5	11.9	-.981	.328
		6 ve Üzeri	177	53.6	10.5		
Sporda Zihinsel Dayanıklılık	Güven	5	32	16.09	3.24	-4.46	.001*
		6 ve Üzeri	177	18.5	2.79		
	Kontrol	5	32	14.6	2.49	-1.19	.236
		6 ve Üzeri	177	15.1	2.24		
	Devamlılık	5	32	13.0	1.22	1.66	.098
		6 ve Üzeri	177	12.7	1.16		
	Toplam Puan	5	32	43.8	5.24	-2.99	.003*
		6 ve Üzeri	177	46.4	4.39		

* $p<0.05$

Yapılan araştırmada, voleybolcuların haftalık antrenman sayısı dağılımına göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ($p=0.328$) ölçek madde puan ortalamaları ve bireysel kaygı ($p=0.521$), sosyal kaygı ($p=0.180$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.12.).

Araştırmada, voleybolcuların haftalık antrenman sayısı dağılımına göre sporda zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($p=0.003$). Haftalık antrenman sayısı değişkeni açısından envanterin güven alt boyut toplam

madde puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenirken ($p=0.001$), kontrol ($p=0.236$) ve devamlılık ($p=0.098$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.12.).

Tablo 4.13. Takımda Bulunduğu Mevki Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Mevki	n	$\bar{x}$	ss	F	p
Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı	Bireysel Kaygı	Pasör	23	40,9	8.40	1.69	.154
		Smaçör	71	37.1	9.09		
		Pasör Çaprazı	20	40.9	6.62		
		Orta Oyuncu	52	38.3	7.66		
		Libero	43	37.0	7.63		
		Toplam	209	38.2	8.22		
	Sosyal Kaygı	Pasör	23	15.0	3.35	.530	.714
		Smaçör	71	15.4	4.73		
		Pasör Çaprazı	20	15.0	4.19		
		Orta Oyuncu	52	15.1	2.79		
		Libero	43	14.3	3.98		
		Toplam	209	15.0	3.95		
	Toplam Puan	Pasör	23	12.7	1.57	1.07	.369
		Smaçör	71	12.6	1.12		
		Pasör Çaprazı	20	12.5	1.35		
		Orta Oyuncu	52	12.7	1.17		
		Libero	43	13.0	.921		
		Toplam	209	12.7	1.18		
Sporda Zihinsel Dayanıklılık	Güven	Pasör	23	18.3	3.66	1.62	.169
		Smaçör	71	17.8	3.19		
		Pasör Çaprazı	20	17.3	2.55		
		Orta Oyuncu	52	18.2	2.79		
		Libero	43	19.0	2.56		
		Toplam	209	18.1	2.99		
	Kontrol	Pasör	23	14.2	2.41	1.14	.335
		Smaçör	71	15.0	2.19		
		Pasör Çaprazı	20	14.8	2.19		
		Orta Oyuncu	52	15.3	2.48		
		Libero	43	15.3	2.13		
		Toplam	209	15.0	2.28		
	Devamlılık	Pasör	23	12.7	1.57	1.15	.333
		Smaçör	71	12.6	1.12		
		Pasör Çaprazı	20	12.5	1.35		
		Orta Oyuncu	52	12.7	1.17		
		Libero	43	13.0	.921		
		Toplam	209	12.7	1.18		

* $p<0.05$

Tablo 4.12. (Devam) Takımda Bulunduğu Mevki Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Mevki	n	$\bar{x}$	ss	F	p
Sporda Zihinsel Dayanıklılık	Toplam Puan	Pasör	23	45.2	5.13	1.93	.107
		Smaçör	71	45.5	4.47		
		Pasör Çaprazı	20	44.6	4.44		
		Orta Oyuncu	52	46.3	5.02		
		Libero	43	47.4	3.89		
		Toplam	209	46.0	4.62		

* $p < 0.05$

Yapılan araştırmada, voleybolcuların takımda bulunduğu mevki dağılımına göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ($p=0.369$) ölçek madde puan ortalamaları ve bireysel kaygı ($p=0.154$), sosyal kaygı ($p=0.714$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.13.).

Araştırmada, voleybolcuların takımda bulunduğu mevki dağılımına göre sporda zihinsel dayanıklılık ($p=0.107$) envanter madde puan ortalamaları ve güven ($p=0.169$), kontrol ($p=0.335$), devamlılık ($p=0.333$) alt boyut toplam madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir (Tablo 4.13.).

Tablo 4.14. Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri Puanlarına Ait Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri Puanları				
		Toplam Puan	Güven	Kontrol	Devamlılık	
		$\bar{x}$	46.0	18.1	15.0	12.7
		ss	4.62	2.99	2.28	1.18
Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri Puanları	Toplam Puan	r	1			
		p				
	Güven	r	.866	1		
		p	0.001**			
	Kontrol	r	.634	.236	1	
		p	0.001**	.001		
	Devamlılık	r	.487	.396	-.051	1
		p	0.001**	0.001**	.460	

** $p < 0.01$ düzeyinde anlamlıdır.

Yapılan araştırmada voleybolcuların zihinsel dayanıklılık toplam puanları ile güven alt boyutu arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p=0.001$). Sporcuların zihinsel dayanıklılık toplam puanları ile kontrol ($p=0.001$) ve devamlılık ($p=0.001$) alt boyutları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki belirlenmiştir ($p=0.001$) (Tablo 4.14.).

Araştırmada, voleybolcuların güven alt boyutu ile kontrol alt boyut değerleri arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiş iken ($p=0.001$), güven alt boyutu ile devamlılık alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki belirlenmiştir ($p=0.001$). Sporcuların kontrol alt boyutu ile devamlılık alt boyutları arasında anlamlı ilişki belirlenmemiştir ($p=0.460$) (Tablo 4.14.).

Tablo 4.15. Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği Puanlarına Ait Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği Puanları			
		Bireysel Kaygı		Sosyal Kaygı	Toplam Puan
		$\bar{x}$	38,1	15,0	53,2
		ss	8,22	3,95	10,8
Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği Puanları	Bireysel Kaygı	r	1		
		p			
	Sosyal Kaygı	r	.949	1	
		p	0.001**		
	Toplam Puan	r	.757	.514	1
		p	0.001**	0.001**	

** $p<0.01$ düzeyinde anlamlıdır.

Yapılan araştırmada, voleybolcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı toplam puanları ile bireysel kaygı değerleri arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p=0.001$). Koronavirüse yakalanma kaygısı toplam puanları ile sosyal kaygı alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p=0.001$) (Tablo 4.15.).

Araştırmada, voleybolcuların bireysel kaygı alt boyutu ile sosyal kaygı alt boyut değerleri arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı ilişki belirlenmiştir ($p=0.001$) (Tablo 4.15.).

Tablo 4.16. Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri ve Sporcularda Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği Puanları			
			Bireysel Kaygı	Sosyal Kaygı	Toplam Puan
Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri Puanları	Toplam Puan	r	-.072	-.032	-.067
		p	.297	.643	.335
	Güven	r	.103	.042	.094
		p	.137	.544	.175
	Kontrol	r	-.296	-.084	-.256
		p	0.001**	.226	-.256
	Devamlılık	r	.697	.312	-.005
		p	.209	.209	.942

** $p<0.01$ düzeyinde anlamlıdır.

Yapılan araştırmada, voleybolcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ile zihinsel dayanıklılık düzeyleri ($p=0.335$), ve güven ($p=0.175$), kontrol ($p=0.256$), devamlılık ($p=0.942$) alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmemiştir (Tablo 4.16.).

Voleybolcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı sosyal kaygı alt boyut değerleri ile toplam zihinsel dayanıklılık ($p=0.643$), güven ($p=0.544$), kontrol ($p=0.226$) ve devamlılık ($p=0.209$) alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (Tablo 4.16.).

Araştırmada, voleybolcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı bireysel kaygı alt boyut değerleri ile toplam zihinsel dayanıklılık ($p=0.297$) ve güven ($p=0.137$), devamlılık ($p=0.209$) alt boyutları arasında anlamlı ilişki tespit edilmez iken, kontrol ($p=0.001$) alt boyutu arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır (Tablo 4.16.).

5- TARTIŞMA

Bu çalışmada TVF 1.Lig düzeyinde 209 profesyonel sporcunun katılımıyla yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ile zihinsel dayanıklılık arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

Günümüzde yeni tip koronavirüs kavramı ve yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı kitleleri büyük oranda etkilemesi nedeniyle üzerinde pek çok çalışmanın yapıldığı konulardan biridir. Öyle ki koronavirüs salgını hemen her toplumu önemli ölçüde sosyal hayattan uzaklaştırmış ve tedavi sürecinin netlik kazanamaması nedeniyle bireylerde kaygı başta olmak üzere pek çok duyguyu harekete geçirmiştir. Toplumun her kesimini etkisi altına alan koronavirüs salgınından sosyal hayatın büyük bir parçası haline gelmiş spor alanı da en fazla etkilenen yapılardan biri olmuştur. Sporcuların fiziksel ve psikolojik düzeyleri, koronavirüs salgınının meydana getirdiği değişen yaşam koşulları ile paralel olarak sekteye uğramıştır. Sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeyleri ve kaygılarının performansları üzerindeki etkisini minimum seviyede tutarak kontrol edebilmesi bu noktada oldukça önem arz etmektedir.

Literatür incelemesi sonucunda yeni tip koronavirüs ve zihinsel dayanıklılık ile ilgili yapılan birçok çalışma mevcuttur. Ancak yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ile zihinsel dayanıklılık arasındaki ilişkiyi değerlendirmek konulu bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda Göksü ve Kumcağız (2020), Baykal (2020), Kul ve ark (2020), Polatcan ve Kaptangil (2021), Doğan ve Düzel (2020) gibi koronavirüsün farklı psikolojik durumlar ile ilişkisini inceleyen çalışmalar bu çalışma ile benzerlik göstermektedir. Benzer şekilde sporcularda koronavirüs kaygısı üzerine Batu ve Aydın (2020), Öktem ve ark (2020), Gümüşgül ve ark (2020), Su ve ark (2021) da yaptıkları çalışmalarla bu çalışmayı destekler niteliktedir.

Elde edilen bulgular sonucunda voleybolcuların cinsiyet değişkenine göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ve tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4.4.). Bulgular neticesinde sporcuların koronavirüse yakalanma kaygısı taşımasında cinsiyetin önemli bir değişken olmadığı görülmektedir. Karabulut ve Sevde (2019) taekwondo sporcuları ile yaptıkları çalışmada, sporcuların cinsiyet değişkeni ile kaygı düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmemiştir. Yine Mirzeoğlu ve Çetinkanat (2005) yaptıkları çalışmada elit

sporcuların cinsiyet durumlarına göre kaygı düzeylerinde anlamlı fark tespit edilmemiştir. Karacabey ve ark (2017), Civan ve ark (2010), Yücel (2003), Engür (2002) de yaptıkları çalışmalarında cinsiyet değişkenine göre kaygı değerleri arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır ve bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Buna karşılık Göksu ve Kumcağız (2020) koronavirüs sürecinde bireylerde algılanan kaygı düzeyini incelediği çalışmada, kadınların kaygı düzeyinin erkeklere oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Alemdağ ve Öncü (2015) de yaptıkları çalışmada katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kaygı düzeyleri arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Başaran ve ark (2009), Sarıkabak (2018), Kuru ve Baştuğ (2008), Tellioğlu ve Karadenizli (2018) de yaptıkları çalışmada, erkek ve kadınların kaygı düzeylerinde anlamlı farklılık saptanmıştır ve bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklememektedir. Elde edilen bulgulardaki farklılığın Türkiye’ de kadın voleybolcuların gerek milli takım gerek lig düzeyinde güçlü bir yapıya sahip olması ve başarı oranında erkek takımlarına oranla daha iyi seviyede olmasının kadın sporcularda oluşturduğu güven hissi ile ilişkilendirilebilir.

Sporcuların cinsiyet değişkenine göre zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4.4.). Zihinsel dayanıklılığın her alt boyutu ile cinsiyet değişkeni arasındaki analiz sonucu incelendiğinde güven alt boyutu ile istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanırken ($p<0.05$) kontrol ve devamlılık alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.4.). Bu durumda sporcuların cinsiyet durumlarının toplam zihinsel dayanıklılık düzeyi ve güven parametresini etkilediği sonucuna varılabilir. Buna ek olarak erkek sporcuların zihinsel dayanıklılık ve güven değerlerinin kadın sporculara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Koç ve Gençay (2021) 114 kadın 149 erkek sporcu olmak üzere 263 badminton sporcusuyla yaptıkları çalışmada, erkek sporcuların lehine cinsiyet değişkeni açısından genel zihinsel dayanıklılık ve güven alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Nicholls ve ark (2009) yaptıkları çalışmada erkek sporcuların kadın sporculara oranla daha yüksek zihinsel dayanıklılık değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Newland ve ark (2013), Findlay ve Bowker (2009), Golby ve Sheard (2004) da yaptıkları çalışmada, erkek sporcuların kadın sporculara oranla daha yüksek zihinsel dayanıklılık değerlerine sahip olduğunu saptanmıştır ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Buna karşılık İlhan (2020) 308 tenis sporcusu ile yaptığı çalışmada, sporcuların cinsiyet değişkenine göre zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Sarı ve ark (2020) 102 erkek, 126 kadın taekwondo sporcuları ile yaptıkları çalışmada, zihinsel dayanıklılığın cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Şahinler ve Ersoy (2015) sporcularla yaptıkları çalışma sonucunda, sporcuların cinsiyet değişkenine göre zihinsel dayanıklılıkları arasında farklılık bulunmamıştır. Benzer şekilde Buhrow ve ark (2017), Kabuk (2009), Juan ve Lopez (2015) de yaptıkları çalışma sonucunda, cinsiyet değişkeni açısından zihinsel dayanıklılık değerlerinde kayda değer farklılık görülmemiştir ve bulgular bu yönüyle çalışmamızı desteklememektedir. Elde edilen bulgulardaki farklılığın bu çalışmanın takım sporlarından voleybol branşıyla ilgilenen sporculardan oluşması ve erkek voleyboluna kıyasla kadın voleybolunda psikoloji düzeyinin daha etkili olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sporcuların yaş değişkenine göre toplam yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4.5.). Yaş değişkenine göre koronavirüse yakalanma kaygısı her bir alt boyutuna incelendiğinde yaş ile bireysel kaygı değerlerinde anlamlılık tespit edilirken ($p<0.05$) sosyal kaygı değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki belirlenmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.5.). Bulgular sonucunda oluşan anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için ikili karşılaştırma sonuçları incelendiğinde ise, 20-24 yaş sporcuların 30 yaş ve üzeri sporculara kıyasla daha yüksek kaygı düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Batu ve Aydın (2020) yüzücülerle yaptıkları çalışmada, yaş değişkenine göre koronavirüse yakalanma kaygısı toplam puanları ve bireysel kaygı alt boyutları arasında anlamlılık saptanmıştır. Göksü ve Kumcağız (2020) yaptıkları çalışmada, bireylerin yaş değişkenine göre kaygı düzeylerinde anlamlı farklılık belirlenmiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Buna karşın Gümüşgül ve ark (2020) yaptıkları çalışmada amatör ve profesyonel futbolcuların yaş değişkenine göre yeni tip koronavirüs (Covid-19) kaygısı puanlarında anlamlılık tespit edilmemiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermemektedir. Bulgular sonucunda oluşan farklılığın nedeni 20-24 yaş aralığındaki voleybolcuların kariyerlerinde ivme yakalayabilecekleri bir dönemin pandemi sürecine dahil olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sporcuların yaş değişkenine göre toplam zihinsel dayanıklılık değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4.5.). Zihinsel dayanıklılık için her bir alt boyut değerleri incelendiğinde yaş değişkeni açısından devamlılık alt boyutu arasında anlamlılık saptanmamışken ($p>0.05$), güven ve kontrol parametrelerinde anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4.5.). Bulgular neticesinde oluşan anlamlı farklılığın analizi için ikili karşılaştırma sonuçları incelendiğinde zihinsel dayanıklılık güven parametresi için 15-19 yaş aralığındaki sporcuların 30 yaş ve üzeri sporculara göre daha düşük güven değerlerine sahip olduğu görülmüştür. Kontrol alt boyutu için ikili karşılaştırmalar incelendiğinde 15-19 yaş grubunun 20-24 yaş ve 30 yaş ve üzeri, 25-29 yaş arası sporcuların 20-24 yaş aralığındaki sporcular ve 25-29 yaş grubunun 30 yaş ve üzeri sporculara göre daha düşük değerlere sahip olduğu belirlenmiştir. Toplam zihinsel dayanıklılık değerleri için ikili karşılaştırma sonuçları incelendiğinde ise 15-19 yaş grubu voleybolcuların ile 20-24 yaş ve 30 yaş üzeri voleybolculara, 25-29 yaş grubu voleybolcuların 30 yaş ve üzeri voleybolculara göre daha düşük zihinsel dayanıklılık düzeylerine sahip olduğu görülmektedir. Crust ve ark (2014) yaptıkları çalışmada zihinsel dayanıklılık için yaş faktörünün önemli olduğunu bildirmişlerdir. Nicholls ve ark (2009) da yaptıkları çalışmalarında zihinsel dayanıklılığın yaş ile doğru orantılı olduğu bildirmişlerdir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Buna karşın Güvendi ve ark (2020) yaptıkları çalışmada triatlon sporcularının yaş değişkenine göre toplam zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı fark saptanmamıştır. Bozlar (2020) futbolcularla yaptığı çalışmada sporcuların yaşları ile zihinsel dayanıklılık değerleri arasında anlamlılık tespit edilmemiştir. Güvendi ve ark (2018) ve Kalkavan ve ark (2017) da çalışmalarında sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin yaş faktöründen etkilenmediğini bildirmişlerdir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermemektedir. Bulgular sonucunda oluşan farklılığın, voleybol branşı içerisinde zorlu pek çok faktör bulunmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Voleybolcuların eğitim durumu değişkenine göre toplam yeni tip koronavirüse yakalanma kaygı değerlerinde istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.6.). Koronavirüs kaygısı her bir alt boyutu için incelendiğinde ise sporcuların eğitim durumuna göre bireysel kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark görülmezken ($p>0.05$) sosyal kaygı alt boyutunda anlamlılık tespit edilmiştir ($p<0.05$)

(Tablo 4.6.). Elde edilen bulgular neticesinde voleybolcuların eğitim durumunun yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı bireysel kaygı boyutunda önemli bir ölçüt olmadığı ancak sosyalleşme kaygısı üzerinde etkin olduğu şeklinde yorumlanabilir. Türktemiz ve ark (2020) spor salonunda egzersiz yapan sporcularla yaptıkları çalışmada sporcuların eğitim durumu değişkenine göre toplam koronavirüse yakalanma kaygısı ile bireysel kaygı boyutları arasında anlamlılık saptanmamıştır ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Bulut ve Duman (2021) gençlik ve spor il müdürlükleri çalışanlarıyla yaptığı çalışmada, katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre kaygı düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır. Doğan ve Düzel (2020) yaptıkları çalışmada, ortaöğretim mezunlarının lisans mezunlarına oranla daha kaygılı olduklarını ve koronavirüs sürecinin bireylerin kaygı düzeylerinde etkin olduğunu belirtmişlerdir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Buna karşın Budak ve ark (2020) yaptıkları çalışmada, sporcuların eğitim durumu değişkenine göre kaygı değerlerinde anlamlı farklılık belirlenmemiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklememektedir. Bulgular sonucunda oluşan farklılığın ise farklı kaygı türleri ve farklı branşları içermesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Voleybolcuların eğitim durumu değişkenine göre toplam zihinsel dayanıklılık ve tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4.6.). Buna göre sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinde eğitim durumunun belirleyici bir ölçüt olmadığı yorumu yapılabilir. Kocaeksi ve Yıldırım (2020) güreşçilerde zihinsel dayanıklılık düzeylerini inceledikleri çalışma sonucunda, sporcuların eğitim durumu değişkeni ile zihinsel dayanıklılık ve her bir alt boyutu arasında (güven, kontrol, devamlılık) istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir. Yarayan ve ark (2018) elit seviyedeki bireysel ve takım sporu ile ilgilenen sporcularla yaptıkları çalışmada, sporcuların eğitim durumu değişkenine göre zihinsel dayanıklılık güven alt boyutu arasında anlamlılık tespit edilmemiştir. Sarı ve ark (2020) yaptıkları çalışmada taekwondocuların eğitim durumuna göre zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Ayrıca Kınter (2020) Covid- 19 sürecinde 337 kişinin katılımıyla gerçekleştirdiği bir çalışmada, katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlılık görülmemiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Buna karşılık Yıldız (2017) yaptığı çalışmada sporcuların eğitim durumu değişkenine göre zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı fark tespit etmiştir. Yine Crust ve ark (2014) yaptıkları çalışmada, eğitim seviyesi ile zihinsel dayanıklılık düzeyinin doğru orantılı olduğu belirlenmiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermemektedir. Elde edilen bulgular sonucunda oluşan farklılığın başta örneklem grubu olmak üzere voleybol branşının eğitim düzeyi fark etmeksizin sportif başarı için kendine güven, beklenmedik durumlar karşısında kontrol sağlama ve zorlu koşullara rağmen devamlılığı gerektiren bir branş olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Voleybolcuların anne eğitim durumuna göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ve bireysel kaygı parametrelerinde istatistiksel olarak arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.7.). Sporcuların anne eğitim durumuna göre bireysel kaygı alt boyutunda anlamlılık görülmezken ($p>0.05$), sosyal kaygı değerlerinde anlamlılık tespit edilmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4.7.). Bu durumda sporcuların toplam koronavirüse yakalanma kaygısı ve bireysel kaygı değerlerinde anne eğitim durumunun önemli bir değişken olmadığı ancak sosyal kaygı düzeylerini etkileyebildiği sonucuna ulaşılabılır. Kaya ve ark (2012) yaptıkları çalışmada, anne eğitim durumu yüksek olan üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyinin düşük olduğunu saptanmıştır. Çağlar ve ark (2012) yaptıkları çalışmada, katılımcıların anne eğitim durumunun sosyal kaygı düzeyini etkilediğini bildirmişlerdir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Buna karşın Karabulut ve Sevde (2019) taekwondocularla yaptıkları çalışmada sporcuların anne eğitim durumu değişkenine göre kaygı düzeylerinde anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Alisinanoğlu ve Ulutaş (2003) yaptıkları çalışmada, anne öğrenim durumlarına göre çocukların kaygı puanları arasında istatistiksel olarak farklılaşma olmadığı saptanmıştır. Lök ve ark (2008) yaptıkları çalışmada, katılımcıların anne eğitim durumlarına göre kaygı düzeyi arasında anlamlı ilişki belirlenmemiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklememektedir. Bulgular sonucunda farklılığın bu çalışmanın profesyonel voleybolcular ile yapılması ve pandemi kaygısının değerlendirilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Voleybolcuların anne eğitim durumuna göre zihinsel dayanıklılık ve her bir alt boyutu arasında ise istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo

4.7.). Bu durumda sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinde anne eğitim durumunun önemli bir ölçüt olmadığı yorumu yapılabilir. Eroğlu ve ark (2020) spor bilimleri fakültesinde eğitim gören öğrencilerle yaptıkları bir çalışmada, katılımcıların anne eğitim seviyesine göre zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı fark saptanmamıştır. Çavdar (2019) yaptığı çalışmada kadın futbolcuların anne eğitim durumlarının sporcuların spor ahlakından uzaklaşmalarında etkili olmadığı belirtilmiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Buna karşılık Crust ve Clough (2005) yaptıkları çalışmada, adölesan sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin gelişmesinde ebeveynlerin negatif etkisi saptanmıştır. Dahası sporcuların gelişim dönemlerinde çevreleri tarafından desteklenmesi gerektiğini bildirilmiştir. Bulgular sonucunda oluşan farklılığın, sporcuların 1. lig düzeyinde oynayabilmek için belli bir seviyede gelişimlerini tamamladıkları ve sportif hayatlarındaki gelişimin teknik ve temel eğitimden daha çok var olan becerilerinin üzerine koyma çabasında olmalarından kaynaklanabilir. Bu bakımdan adölesan sporculara kıyasla profesyonel voleybolcuların ebeveyn desteğine daha az ihtiyaç duydukları söylenebilir.

Sporcuların baba eğitim durumuna göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ve bireysel kaygı, sosyal kaygı alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.8.). Buna göre kaygının oluşmasında baba eğitim durumunun önemli bir ölçüt olmadığını söylemek mümkündür. Karabulut ve Sevde (2019) in yaptıkları çalışma incelendiğinde, sporcuların baba eğitim durumu düzeyine göre kaygı değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlılık görülmemiştir. Çağlar ve ark (2012) yaptıkları çalışmada, katılımcıların baba eğitim durumunun kaygı düzeylerinde belirleyici bir etki yaratmadığı tespit edilmiştir. Lök ve ark (2008) yaptıkları çalışmada beden eğitimi ve spor yüksekokulu sınavına girecek öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Buna karşılık Karabulut ve ark (2013) 13-15 yaş futbolcularla yaptıkları çalışmada, sporcuların baba eğitim durumunun sürekli ve durumluk kaygıları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kaya ve ark (2012) da yaptıkları çalışmada, baba eğitim düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin kaygı değerlerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bulgular sonucunda oluşan farklılığın, bu çalışmada 20-24 yaş grubu sporcuların

yoğunlukta olması ve sporcuların profesyonel düzeye mental açıdan da erişmiş olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sporcuların baba eğitim durumu ile zihinsel dayanıklılık ve tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.8.). Bulgular sonucunda sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeyleri ile baba eğitim durumunun ilişkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Eroğlu ve ark (2020) 146 erkek 110 kadın olmak üzere 256 katılımcı ile yaptıkları çalışma incelendiğinde, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin baba eğitim seviyesi değişkenine göre zihinsel dayanıklılık düzeyleri ve tüm alt boyutları arasında anlamlı fark saptanmamıştır ve bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Buna karşılık Şahin ve Güçlü (2018) korumalı futbolcuların psikolojik dayanıklılıkları inceledikleri bir çalışmada, sporcuların anne ve baba eğitim durumlarının psikolojik dayanıklılık düzeylerine etki ettiği ve zincirin halkalarından biri olduğu belirtilmiştir. Bulguları sonucunda oluşan farklılığın, gelişmekte olan korumalı futbol branşı için ailelerin bilgi ve desteğinin daha ön planda olduğu ve sporcuların bu desteğe daha fazla ihtiyaç duymalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Voleybolcuların aylık gelir durumu değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ve her bir alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.9.). Buna göre sporcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı taşımasında aylık gelir durumunun belirleyici bir kriter olmadığı yorumu yapılabilir. Batu ve Aydın (2020) yaptıkları çalışmada sporcuların maddi durum değişkenine göre koronavirüse yakalanma kaygısı ve her bir alt boyutu arasında anlamlılık tespit edilmemiştir. Ayrıca Göksel ve ark (2018) ve Uzundağ ve ark (2020) de yaptıkları çalışmada, kaygının maddi durum ile ilişkili olmadığını belirtmiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Buna karşılık Akandere ve Bedir (2011) taekwondocularla yaptıkları çalışmada, gelir düzeyi orta ve yüksek seviyede olan sporcuların müsabaka öncesi kaygıları değerlerinin müsabaka sonrası değerlerine göre daha yüksek seviyede olduğunu saptanmıştır ve bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklememektedir. Bulgular arasında oluşan farklılığın örneklem grupları arasındaki farklılık ve bu çalışmanın pandemi kaygısını ele almasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Voleybolcuların aylık gelir durumu değişkenine göre toplam zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4.9.). Sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeyleri her bir alt boyutlarınca incelendiğinde aylık gelir durumu değişkenine göre kontrol ve devamlılık değerlerinde anlamlı fark görülmezken ($p>0.05$), güven boyutu ile istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p<0.05$). Bu doğrultuda sporcuların 1000 -3000 TL gelire sahip olanların, 3001 - 5000 TL ve 5001 - 7000 TL gelire sahip olanlara göre daha düşük toplam zihinsel dayanıklılık ve güven değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Toplam zihinsel dayanıklılık düzeylerinde bir diğer farklılık ise 1000 - 3000 TL aralığında gelire sahip olanların 7001 TL ve üzeri gelir elde edenlere göre daha düşük değerlere sahip olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Bektaş ve Özben (2016) yaptıkları çalışmada, ailenin ortalama gelir düzeyine göre psikolojik dayanıklılık puanlarının farklılık gösterdiği saptanmıştır. Ayrıca çalışmada bireylerin ekonomik anlamda tatmin edici düzeyde olmalarının psikolojik dayanıklılık üzerinde olumlu bir etki gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile paralellik göstermektedir. Coşkun ve Akbaş (2009) yaptıkları çalışmada, aylık gelir durumuna göre kaygı düzeylerinde anlamlı fark tespit edilmiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile paralel niteliktedir. Buna karşılık Şahinler ve Ersoy (2015) 248 sporcu ile yaptıkları çalışma sonucunda, sporcuların aylık gelir durumu değişkenine göre zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlılık saptanmamıştır. Demir ve Çelebi (2019) yaptıkları çalışmada, mücadele sporcularının aylık gelir durumuna göre zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Benzer şekilde Uçar ve Kaplan (2020), Tekkurşun ve Türkeli (2019) de yaptıkları çalışmada, aylık gelirin zihinsel dayanıklılık düzeyinde belirleyici olmadığını belirtmiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklememektedir. Bulgular sonucunda oluşan farklılığın, voleybolcuların Covid-19 sürecinde mesleklerini devam ettirememesi nedeniyle gelir düzeyinde yaşadıkları değişimlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu dönemde sporcuların çeşitli kısıtlama uygulamaları ve tasarruf yollarına başvurdukları öngörülmektedir.

Sporcuların spor yılı değişkenine göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı puanları incelendiğinde toplam koronavirüse yakalanma kaygısı ve her bir alt boyutu arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.10.). Buna göre sporcuların

yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı yaşamasında sporcuların kaç yıllık spor deneyimine sahip olduğu önemli bir ölçüt değildir ve sporcular bu durumdan etkilenmemektedir yorumu yapılabilir. Batu ve Aydın (2020) 247 kadın 203 erkek olmak üzere toplam 450 sporcu ile yaptıkları çalışmada, katılımcıların spor yaşı değişkenine göre koronavirüse yakalanma kaygısı ve tüm alt boyutları arasında anlamlılık tespit edilmemiştir. Karabulut ve Sevede (2019) 135 taekwondo sporcusu ile yaptıkları çalışma sonucunda, sporcuların antrenman yaşları değişkenine göre kaygı değerlerinde istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Benzer şekilde Cangir (2019) 1. ve 2. Lig voleybolcularla yaptıkları çalışmada, spor yaşı değişkenine göre sporcuların bedensel ve bilişsel kaygı düzeylerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Karabulut ve ark (2013), Yücel (2003), Erbaş (2005), Bingöl ve ark (2012), Adalı (2006) da farklı branşlarla yaptıkları çalışmada, katılımcıların spor yaşı değişkenine göre kaygı düzeylerinde anlamlı ilişki olmadığı belirlenmiştir ve elde edilen bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Buna karşılık Başaran ve ark (2009) 14 yaş grubu için 132 bayan ve 192 erkek olmak üzere toplam 324 sporcu ile gerçekleştirdiği bir çalışmada, spor yaşı daha az olan sporcuların kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile paralellik göstermemektedir. Söz konusu çalışmaların yaş kriterinin düşük olması ve deneyimsiz sporculardan oluşmasının aksine bu çalışmanın yaş ortalamasının daha yüksek olması ve profesyonel sporcuları kapsamaması oluşan farklılığın nedeni olarak görülmektedir.

Sporcuların spor yılı değişkenine göre toplam zihinsel dayanıklılık puanlarında anlamlılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.10.). Spor yılı değişkenine göre zihinsel dayanıklılık düzeyinin her bir alt boyutu için bakıldığında ise kontrol ve devamlılık alt boyutlarında anlamlı fark saptanmazken ($p>0.05$), güven alt boyutunda anlamlı fark belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4.10.). Buna göre sporcuların spor yılı düzeylerinin zihinsel dayanıklılık düzeyi, kontrol ve devamlılık parametreleriyle ilişkili olmadığı ancak güven alt boyutunda önemli bir ölçüt olduğu sonucuna ulaşılabilir. Yarayan ve ark (2018) yaptıkları çalışmada elit düzeyde bireysel sporcuların spor yaşına göre toplam zihinsel dayanıklılık değerlerinde ve takım sporlarında yer alan sporcular için devamlılık alt boyunda istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmiştir. Kalkavan ve ark (2020) dağ bisikletçileri ile yaptıkları çalışmada,

sporcuların spor yapma yılına göre güven faktörü arasında anlamlılık tespit edilirken kontrol alt boyutunda anlamlılık saptanmamıştır. Ayaş ve ark (2020) futbolcularla yaptıkları çalışmada, spor yaşı değişkenine göre devamlılık alt boyutunda anlamlı farklılık belirlenmemiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Buna karşılık Connaughton ve ark (2008) yaptıkları çalışmada, sporcularda spor yaşının zihinsel dayanıklılık için önemli bir faktör olduğunu belirtmiştir. Yarayan ve ark (2018) yaptıkları çalışmada sporcuların spor yaşı değişkenine göre zihinsel dayanıklılık alt boyutlarından kontrol faktöründe anlamlılık tespit edilmiştir. Akman (2019) yaptığı çalışmada, yetişkin sporcuların spor yaşına göre zihinsel dayanıklılık düzeylerinde anlamlı ilişki tespit edilmiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermemektedir. Elde edilen bulgular sonucunda oluşan farklılığın üst düzey voleybolcuların koronavirüs etkilerinin tüm spor dalları ve tüm yaş grubundaki sporcuları kapsadığının bilincinde olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Voleybolcuların milli sporcu olma durumuna göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ve tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.11.). Bu durum sporcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı için milli olma durumunun önemli bir ölçüt olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Doğan ve Eygü (2018) yaptıkları çalışmada, kış sporları yapan sporcuların millilik durumlarına göre yarışma kaygı değerlerinde anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Özbay (2012) yaptıkları çalışmada, kadın milli güreş sporcularının kaygı puanlarında anlamlılık tespit edilmemiştir. Benzer şekilde Çetinkaya ve Honça (2017) yaptıkları çalışmada, beden eğitimi ve spor bölümlerinde okuyan öğrencilerin milli olma durumlarına göre kaygı düzeylerinde anlamlılık tespit edilmemiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Buna karşılık Demirtaş ve Çıplak (2020) güreş milli takım sporcuları ile yaptıkları nitel bir çalışmada, sporcuların pandemi sürecinde antrenman yapamamakla birlikte sağlık ve antrenman eksikliğinin yaratacağı etkiden endişe duydukları belirtilmiştir. Güreş sporunun birebir temas içeren bir spor dalı iken voleybolun daha az fiziksel temas içeren bir spor dalı olması nedeniyle güreş sporcularının voleybolculara göre daha fazla koronavirüse yakalanma kaygısını taşıması bu farklılığın nedeni olabilir.

Voleybolcuların milli sporcu olma durumu değişkenine göre zihinsel dayanıklılık ve her bir alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlılık görülmemiştir

($p>0.05$) (Tablo 4.11.). Bu durumda sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinde milli sporcu olup olmama durumları önemli bir kriter oluşturmamaktadır yorumu yapılabilir. Güvendi ve ark (2020) triatlon sporcuları ile yaptıkları çalışma sonucunda, sporcuların milli olma durumlarına göre zihinsel dayanıklılık alt boyutlarından devamlılık ve kontrol değerlerinde anlamlı fark saptanmamıştır. Sarı ve ark (2020) yaptıkları çalışmada, sporcuların milli olma durumlarının zihinsel dayanıklılık düzeylerinde belirleyici olmadığı saptanmıştır. Benzer şekilde Dede (2019) yaptığı çalışmada, katılımcıların milli sporcu olma durumlarına göre zihinsel dayanıklılık değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmemiştir. Kalkavan ve ark (2020) daha önce milli olan ve olmayan dağ bisikleti sporcuları ile yaptıkları çalışmada sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin benzer olduğu saptanmıştır. Ayrıca Orhan (2018) sporcuların milli olma durumu değişkenine göre zihinsel dayanıklılık kontrol alt boyutuna arasında anlamlılık tespit edilmemiştir. Kocaekşi ve Yıldırım (2020) yaptıkları çalışmada, güreş sporcularının milli olup olmama durumlarına göre zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlılık tespit edilmemiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Buna karşılık Koç ve Gençay (2021) yaptıkları çalışmada badminton sporcularının milli olup olmama durumlarına göre zihinsel dayanıklılık alt boyutlarından güven alt boyutu arasında anlamlılık tespit edilmiştir. Güvendi ve ark (2018) 17 yaş ve üzerindeki profesyonel güreşçilerle yaptıkları çalışmada sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinde milli olmayan sporcuların lehine anlamlılık saptanmıştır. Benzer şekilde Orhan (2018) sporcularla yaptığı bir çalışmada, katılımcıların milli olma durumlarına göre toplam zihinsel dayanıklılık ve güven ve devamlılık alt boyutu arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ve bulgular bu çalışmayı desteklememektedir. Bulgular sonucunda oluşan farklılığın nedeni bireysel sporlara kıyasla takım sporları ile ilgilenen voleybolcularda, milli kategorisinde yer alabilmenin daha zor olduğu düşüncesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Voleybolcuların haftalık antrenman sayısı değişkenine göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ve her bir alt boyutu arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.12.). Bu durumda sporcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı taşınmasında yapılan haftalık antrenman sayısının önemli bir ölçüt olmadığı yorumu yapılabilir. Batu ve Aydın (2020) yüzücülerle yaptığı çalışmada,

toplam yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ve alt boyutlarından bireysel kaygı değerleri ile haftalık antrenman sayıları ilişkisinde anlamlılık tespit edilmemiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Buna karşılık Batu ve Aydın (2020) çalışmasında sporcuların haftada bir gün antrenman yapmaları durumunda sosyalleşme kaygısının arttığını, antrenman yapma sıklıkları arttıkça sosyalleşme kaygısının azaldığı tespit edilmiştir. Arıkan ve Çimen (2020) yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerinin haftada yaptıkları antrenman sayısının az olmasıyla yeteneği kaybetme kaygısının arttığı tespit edilmiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermemektedir. Bulgular sonucunda oluşan farklılığın voleybolcuların profesyonel düzeyde belirli bir yetenek eşiğine geldikleri bilincine sahip olmaları ve aktivitelerini açık alanlara taşıyabilecekken, pek çok branş için sporcuların aynı imkana sahip olamamalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Voleybolcuların haftalık antrenman sayısı değişkeni göre zihinsel dayanıklılık puanları arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4.12.). Ayrıca zihinsel dayanıklılık kontrol ve devamlılık boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmemişken ($p>0.05$) güven faktörü ile istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4.12.). Bulgular neticesinde haftanın 6 ve üzeri antrenman yapanların 5 gün antrenman yapanlara göre daha yüksek toplam zihinsel dayanıklılık ve güven değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Buna ek olarak sporcuların kontrol ve devamlılık boyutunda haftalık antrenman sayısının belirleyici bir ölçüt olmadığı sonucuna ulaşılabilir. Başer (2019) Yıldız, Genç ve A takım seviyesindeki voleybolcularla yaptığı çalışmada, antrenman sayısına göre toplam zihinsel dayanıklılıkları değerleri arasında anlamlılık tespit edilmiştir. Öner (2019) ve Demir ve Çiftçi (2020) de benzer şekilde yaptıkları çalışmada, antrenman sayısının artmasıyla psikolojik sağlamlığın artabileceğini tespit etmişlerdir ve bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Buna karşılık Kalkavan ve ark (2020) yaptıkları çalışmada, dağ bisikleti sporcularının haftalık antrenman sayısına göre zihinsel dayanıklılık tüm alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Başer (2019) voleybolcuların zihinsel dayanıklılık düzeyini incelediği çalışmada, antrenman sıklığı değişkeninin sporcuların güven faktörünü etkilemediğini bildirmiştir. Yine Yıldız (2017) 71 kadın 244 erkek olmak üzere toplam 315 sporcu ile yaptığı çalışmada, antrenman sıklığına göre sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı

farklılık saptanmamıştır ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermemektedir. Bulgular sonucunda çalışmalar benzer örneklem grubunu kapsasa da bu çalışmanın örneklem grubunun sınırlı sayıda milli sporcudan oluşması ve dolayısıyla beklenmedik olaylar karşısında soğukkanlı kalabilmeyi kapsayan kontrol parametresinde eksikliğe neden olduğu söylenebilir. Bir diğer neden ise profesyonel voleybolcuların aktif spor yapanlara kıyasla daha sistemli ve düzenli antrenman programına dahil edilmelerinin bu sistemde yaşanan herhangi bir aksaklıkta zihinsel dayanıklılık düzeylerinin etkilenebileceği yönündedir.

Sporcuların takımda bulunduğu mevki değişkenine göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ve her bir alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.13.). Buna göre sporcuların oyuncu mevkisinin yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı için belirleyici unsur olmadığı yorumu yapılabilir. Çetindemir ve Cihan (2019) futbolcularla yaptıkları çalışmada, sporcuların mevkilerine göre kaygı düzeyleri arasında anlamlılık tespit edilmemiştir. Pulur ve ark (2012) basketbolcuların sürekli kaygı düzeylerinin inceledikleri çalışmada, sporcuların oyuncu mevkisi değişkenine göre kaygı değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Benzer şekilde Erbaş (2005) da üst düzey basketbolcularla yaptıkları çalışmada, sporcuların gard, forvet ve pivot mevkileri ile kaygı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Su ve ark (2021) yaptıkları çalışmada, futbolcuların oyuncu mevkisi değişkenine göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı arasında anlamlı fark saptanmamıştır ve bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Buna karşılık Güvendi ve Bilgin (2016) futbolcularda yaptıkları çalışmada, kalecilerin kaygı puanlarının diğer mevkilere göre daha yüksek olduğunu bildirmiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulgularını desteklememektedir. Sporcuların pandemi sürecinin bilincinde olması ve sürecin tüm spor ve sporcuları ayırt etmeksizin etkilenmesi sonuçlar arasındaki farkın nedeni olabilir.

Sporcuların takımda bulunduğu mevki değişkenine göre yapılan analiz sonucunda zihinsel dayanıklılık ve tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.13.). Buna göre sporcuların takımda bulunduğu mevkinin zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında belirleyici bir etken olmadığı yorumu yapılabilir. Uçar ve Kaplan (2020) 2018-2019 sezonu içerisinde 320

amatör futbolcu ile yaptıkları çalışmada, sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin kaleci, defans, orta saha ve forvet mevkileri üzerinde etkili olmadığını belirtmiştir. Bozlar (2020) TFF'ye bağlı 520 profesyonel sporcu ile yaptığı çalışma sonucunda, sporcuların mevki değişkenine göre zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlılık saptanmamıştır. Yine Asamoah (2013), Kurtay (2018) de yaptıkları çalışmada ,sporcuların mevki durumlarının zihinsel dayanıklılık düzeyleri ile ilişkili olmadığı tespit edilmiştir ve bulgular yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Buna karşılık Schaubhut ve ark (2006) profesyonel Amerikan futbolcuları ile yaptıkları çalışmada, farklı mevkilerdeki sporcular arasında birtakım karakter farklılıkları olduğunu belirtmiştir. Bulgular her ne kadar zihinsel dayanıklılık ile birebir eşleşmese de bu çalışmada 15 yıl ve üzeri deneyime sahip olan profesyonel voleybolcuların yoğunlukta olması oluşan farklılığın nedeni olarak düşünülmektedir.

Tablo 4.14.' e göre voleybolcuların sporda zihinsel dayanıklılık envanteri puanlarına göre korelasyon sonucu incelendiğinde, zihinsel dayanıklılık toplam puanları ile güven alt boyutu arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı ilişki saptanırken ($p<0.05$), kontrol ve devamlılık alt boyutları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4.14.). Voleybolcuların güven alt boyutu ile kontrol alt boyut değerleri arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiş iken ($p>0.05$), güven alt boyutu ile devamlılık alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki belirlenmiştir ($p<0.05$). Sporcuların kontrol alt boyutu ile devamlılık alt boyutları arasında anlamlı ilişki belirlenmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.14.). Elde edilen bulgular neticesinde profesyonel voleybolcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin güven faktörü ile en yüksek, devamlılık değerleri ile en düşük ilişki değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Sporcuların kontrol alt boyutları ile devamlılık alt boyutları arasında ise anlamlı düzeyde bir ilişki olmadığı söylenebilir.

Tablo 4.15.'e göre voleybolcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısına göre korelasyon sonucu incelendiğinde, toplam koronavirüse yakalanma kaygısı ile bireysel kaygı değerleri arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 4.15.). Koronavirüse yakalanma kaygısı toplam puanları ile sosyal kaygı alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki saptanmışken ($p<0.05$), bireysel kaygı ile sosyal kaygı değerleri arasında pozitif yönde

ve yüksek düzeyde anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 4.15.). Elde edilen bulgular sonucunda sporcuların sosyal kaygı değerlerine göre bireysel kaygı değerlerinin koronavirüs kaygısı ile daha yüksek düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir.

Profesyonel voleybolcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ile zihinsel dayanıklılık düzeylerine göre korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde; toplam koronavirüse yakalanma kaygısı ile toplam zihinsel dayanıklılık düzeyleri ve her bir alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4.16.). Voleybolcuların sosyal kaygı değerleri ile toplam zihinsel dayanıklılık, güven, kontrol ve devamlılık alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4.16.). Bulgulara göre puanlar arası farklılığın olmaması voleybolun her şeyden önce bir takım oyunu olması ile ilişkilendirilebilir. Takım oyunları ile oynanan spor branşlarının en belirgin özelliklerinden bir tanesi, sporcuların birbirlerini sürekli olarak motive etmesidir. Sporcular hem saha içerisinde hem de saha dışarısında sürekli olarak iletişim halindedir. Bu doğrultuda sporcuların Covid-19'un beraberinde getirdiği yeni sürece adapte olmanın üstesinden başarı ile geldikleri söylenebilir. Buna ek olarak koronavirüse yakalanma kaygılarının, zihinsel dayanıklılık düzeyleri ile ilişkili olmaması sporcuların Covid-19 sürecinin tüm toplumları ve yaşamın her alanını etkilediğinin bilincinde olması ile açıklanabilir.

Profesyonel voleybolcuların koronavirüse yakalanma kaygısı bireysel kaygı alt boyutu ile sporda zihinsel dayanıklılık envanteri güven ve devamlılık alt boyutları arasında anlamlı ilişki tespit edilmez iken ($p>0.05$), kontrol alt boyutu arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 4.16.). Elde edilen bulgular neticesinde 1.ligde yer alan profesyonel voleybolcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı taşımasının, zihinsel dayanıklılık düzeyleri ile ilişkili olmadığı söylenebilirken, bireysel kaygıları ile kontrol düzeyleri arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu görülmektedir. Bir başka ifadeyle voleybolcuların bireysel kaygıları arttıkça kontrol seviyeleri düşmekte, kaygı düzeyleri azaldıkça kontrol seviyeleri artmaktadır. Sporcular her ne kadar üst düzey voleybolcular olsalar da bireysel kaygılarının, tahmin edilemeyen durumlar karşısında soğukkanlı kalabilmeleriyle ilişkili olması Covid-19 sürecinin negatif etkileri ile açıklanabilir. Buna ek olarak voleybolun sporcular için yalnızca bir spor branşı değil aynı zamanda

bir meslek olması bir diğer neden olarak gösterilebilir. Mesleklerini devam ettirme hususunda zorlu bir süreçte tabi tutulan sporcuların, gelir düzenlerinde yaşanan aksamalar beraberinde problemleri de açığa çıkarmaktadır. Sporcular alışkın oldukları sistemde istediklerine kolayca erişebilirken, artık kısıtlayıcı önlemlere başvurmak durumunda kalabilmektedir.

Bir hata oyunu olan voleybol branşında hatayı minimuma indirmenin en iyi yolu şüphesiz iyi bir antrenman programı ve düzenidir. Haftanın hemen her günü yapılan antrenman programının Covid-19 sürecinde büyük oranda kısıtlanması sporcuları olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bir başka deyişle sporcular, antrenman eksiliği nedeniyle sportif performanslarına geri dönüş ile ilgili endişe duyabilmektedir. Sporcular için bir başka olumsuz durumun ise; sürecin sonlanmasına yönelik belirsizliğin olduğunu söylemek mümkündür. Öyle ki aşı ve karantina uygulamalarının pandemi sürecini bitirme noktasında yetersiz kalması sporcularda endişeye neden olabilmektedir. Yaşanan tüm bu belirsizlik ve problemler karşısında sporcular her ne kadar profesyonel davransalar da saha dışında sosyal hayatlarının olduğunu ve bir ailenin üyesi olduklarını unutmamak gerekir.

6- SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Profesyonel voleybolcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı ile zihinsel dayanıklılıkları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan bu çalışma, 209 profesyonel sporcu ile gerçekleştirilmiştir. Sporcuların demografik bilgileri Tablo 4.1.' de tanımlayıcı istatistikler şeklinde verilmiştir.

Tablo 4.1. incelendiğinde kadın sporcuların (n=145) erkek sporculara (n=64) göre daha fazla olduğu görülmektedir. Sporcuların yaş aralıkları incelendiğinde ise en fazla 20-24 yaş (n=94), en az 15-19 yaş (n=23) aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcılardan lisans- ön lisans düzeyinde eğitim görenlerin (n=172) en fazla, yüksek lisans- doktora düzeyinde eğitim görenlerin (n=8) ise en az değere sahip olduğu belirlenmiştir. Sporcuların anne eğitim durumu incelendiğinde en fazla ilk ve ortaöğretim (n=185), en az lisans-ön lisans (n=24) olarak görülürken benzer şekilde baba eğitim durumunda da en fazla ilk ve ortaöğretim (n=157), en az lisans- ön lisans (n=52) düzeyinde eğitim gördükleri tespit edilmiştir. Sporcuların aylık gelir durumu incelendiğinde 3001- 5000 TL (n=72) gelire sahip olanların en fazla, 1000- 3000 TL (n=20) gelir düzeyine sahip olanların en az olduğu görülmektedir. Sporcuların spor yılı düzeylerinde en fazla katılımın 15 ve üzeri (n=89), en az ise 5-9 yıl (n=40) aralığını kapsadığı belirlenmiştir. Sporcuların milli sporcu olma durumlarında en fazla değer hayır (n=170), en az değer evet (n=39) olarak tespit edilmiştir. Haftalık antrenman sayısına göre sporcuların en fazla 6 ve üzeri (n=175), en az ise 5 (n=32) gün antrenman yaptığı görülmektedir. Sporcuların takımda bulunduğu mevki durumları incelendiğinde en fazla katılımcının smaçör (n=71), en az katılımcının ise pasör çaprazı (n=20) mevkisinde olduğu belirlenmiştir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde, profesyonel voleybolcuların cinsiyet, baba eğitim durumu, aylık gelir durumu, spor yılı, milli sporcu olma durumu, haftalık antrenman sayısı ve takımda bulunduğu mevki değişkenine göre yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ve tüm alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Araştırmaya katılan sporcuların yaş değişkenine göre toplam yeni tip koronavirüse yakalanma kaygı düzeyleri ve bireysel kaygı alt boyutlarında anlamlı

fark tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre 20-24 yaş grubunda yer alan sporcuların 30 yaş ve üzeri sporculara göre daha yüksek kaygı değerlerine sahip olduğu saptanmıştır.

Profesyonel voleybolcuların eğitim durumu ve anne eğitim durumlarına göre koronavirüse yakalanma kaygısı sosyal kaygı alt boyutunda anlamlı farklılık belirlenmiştir. Bu doğrultuda ilk ve ortaöğretim düzeyinde eğitim alanların önlisans/lisans düzeyinde eğitim alanlara göre daha yüksek kaygı değerlerine sahip olduğu görülmektedir.

Sporcuların cinsiyet, yaş, aylık gelir durumu ve haftalık antrenman sayısı değişkenine göre zihinsel dayanıklılık düzeylerinde anlamlı farklılık belirlenmiştir. Bu doğrultuda erkek sporcuların kadın sporculara göre daha yüksek zihinsel dayanıklılık değerlerine sahip olduğu saptanmıştır. 15-19 yaş aralığındaki sporcuların 20-24 yaş ve 30 yaş ve üzerine göre daha düşük zihinsel dayanıklılık puanlarına sahip olduğu görülürken, benzer şekilde 25-29 yaş aralığındaki sporcuların da 30 yaş ve üzeri sporculara göre daha düşük zihinsel dayanıklılık değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Aylık gelir durumuna göre sporcuların 1000 - 3000 TL gelire sahip olanların 3001 - 5000 TL, 5001 - 7000 TL ve 7001 TL ve üzeri gelire sahip olanlara göre daha düşük zihinsel dayanıklılık düzeylerine, haftanın 6 gün ve üzeri spor yapanların ise 5 gün antrenman yapanlara göre daha yüksek zihinsel dayanıklılığa sahip olduğu görülmektedir.

Voleybolcuların cinsiyet, yaş, aylık gelir durumu, spor yılı ve haftalık antrenman sayısı değişkenlerine göre zihinsel dayanıklılık güven boyutunda anlamlı fark saptanmıştır. Bulgular neticesinde erkek sporcuların kadın sporculara göre daha yüksek güven puanlarına sahip olduğu belirlenmiştir. Sporcuların 15 - 19 yaş grubunda olanların güven değerleri en düşük, 30 yaş ve üzeri olanların ise güven değerleri en yüksek olarak tespit edilmiştir. Voleybolcuların 1000 - 3000 TL aylık gelire sahip olanların 3001 - 5000 TL ve 5001 - 7000 TL gelire sahip olanlara ve 5- 9 yıl spor yapanların 15 yıl ve üzeri spor yapanlara göre daha düşük güven değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Haftanın 5 günü antrenman yapanların güven değerleri en düşük olarak saptanırken, 6 gün ve üzeri antrenman yapanların güven değerleri en yüksek olarak tespit edilmiştir.

Voleybolcuların yaş değişkenine göre zihinsel dayanıklılık düzeyleri incelendiğinde, kontrol alt boyutunda anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu doğrultuda 15-19 yaş sporcuların kontrol değerleri en düşük, 30 yaş ve üzeri sporcuların ise en yüksek olarak belirlenmiştir.

Profesyonel voleybolcuların eğitim durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, milli sporcu olma durumu ve takımda bulunduğu mevki değişkenine göre zihinsel dayanıklılık ve her bir alt boyutu arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir.

Araştırmanın korelasyon analizi sonuçlarına göre, 1. Lig' de yer alan profesyonel voleybolcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmemiştir. Voleybolcuların sosyal kaygı değerleri ile toplam zihinsel dayanıklılık, güven, kontrol ve devamlılık alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. 1. Lig' de yer alan profesyonel voleybolcuların bireysel kaygı değerleri ile sporda zihinsel dayanıklılık envanteri güven ve devamlılık alt boyutları arasında anlamlı ilişki tespit edilmez iken, bireysel kaygı değeri ile kontrol alt boyutu arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

6.2. Öneriler

Araştırma neticesinde profesyonel voleybolcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ile zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmemiştir. Ancak sporcuların bireysel kaygıları ile kontrol değerleri arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda her ne kadar düşük düzeyde bir ilişki olsa da yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısının bireyler için önem arz ettiğini söylemek mümkündür. Yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı ve zihinsel dayanıklılık ile ilgili yapılacak araştırma ve çalışmalar için fayda sağlayacağı düşünülen öneriler aşağıda verilmiştir:

- Çalışmanın bulguları neticesinde 20-24 yaş aralığındaki sporcularının 30 yaş ve üzeri sporculara göre koronavirüse yakalanma kaygı değerlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Genç yaş aralığına sahip olan voleybolcuların, spor psikologları veya eğitimcileri ile iletişime geçmeleri önerilmektedir. Ayrıca sporcuların ev ve açık alanlarda egzersiz yapmaları, kaygı düzeylerini kontrol altında tutmaları bakımından

etkili olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda antrenör ve yöneticilerin sağduyulu yaklaşımları ve destekleyici tutumları da önem arz etmektedir.

- Yapılan araştırmaya geniş kapsamlı sayılabilecek 1.lig voleybol kulüplerinde yer alan sporcular dahil edilmiştir. Daha sonra yapılacak olan çalışmaların, farklı spor branşlarındaki gruplar ile yapılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

- Yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısının zihinsel dayanıklılıkla ilişkisinin incelendiği bu çalışmaya paralel voleybolun diğer lig statülerinde (2. Lig, Efeler Ligi, Sultanlar Ligi) yer alan sporcu, antrenör veya spor yöneticilerine ilişkin bir çalışma yapılması önerilmektedir. Buna ek olarak farklı ulusların branş ve liglerinde yer alan sporcular ile benzer bir çalışma yapılabilir.

- Yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısının günümüz koşullarında toplumun hemen her kesiminde son derece etkili olduğu bilinmektedir. Bu bakımdan yapılan bu çalışmanın ardından farklı kurum ve kuruluşlar için koronavirüs kaygısı ile farklı pek çok duygu durumu arasında ne tür ilişki olduğu ve ne düzeyde etki ettiğini saptamaya yönelik çalışmaların literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir

KAYNAKLAR

- Adalı F. (2006). 14-18 Yaş Kız ve Erkek Basketbolcuların Atılgnlık ile Sürekli Kaygı Düzeylerinin Sosyodemografik Yapılarına Göre Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ahorsu DK, Lin CY, Imani V, Saffari M, Griffiths MD, Pakpour AH. (2020). The fear of Covid- 19 scale: Development and initial validation. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-9.
- Ahrabi-Fard I. (1999). Three phases dynamic flexibility training to improve spiking velocity. *Performance Volleyball Conditioning*, 7 (6), 1-2.
- Aka H, Akarçeşme C, Altundag E, Soylu Ç. (2020). Elit voleybolcuların antrenman içsel yük algılanan zorluk derecesi ve zindelik durumlarının takibi. *Aksaray University Journal of Sport and Health Researches*, 1 (1), 54-64.
- Akandere M, Bedir R. (2001). Taekwondo milli takım sporcularının durumluk kaygı düzeylerinin başarıya etkisi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13 (1), 119-124.
- Akman D. (2019). Yetişkin Sporcuların İmgeleme, İçsel Konuşma ve Stresle Başa Çıkma Biçimlerinin Zihinsel Dayanıklılık ile İlişkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Alemdağ S, Öncü E. (2015). Öğretmen adaylarının fiziksel aktiviteye katılım ve sosyal görünüş kaygılarının incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport (Intjscs)*, 3 (3), 287-300.
- Alisinanoğlu F, Ulutaş İ. (2003). Çocukların kaygı düzeyleri ile annelerinin kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 28 (128), 65-71.
- Altav N. (1988). Voleybol Tarihi. Ankara: Türk Spor Tarihi Yayınları, S:11-33.
- Altıntaş A, Koruç PB. (2016). Sporda zihinsel dayanıklılık envanteri'nin psikometrik özelliklerinin incelenmesi (SZDE). *Spor Bilimleri Dergisi*, 27 (4), 163-171.
- Anthony MM, Swinson RP. (2000). The Shyness & Social Anxiety Workbook: Proven Techniques For Overcoming Your Fears. Kanada: New Harbinger Publications.

- APA. (2013). Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı (E. Köroğlu Çev.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Arıkan G, Çimen E. (2020). Üniversite adaylarının spor yaralanma kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Eurasian Research in Sport Science*, 5 (2), 118-127.
- Arman N. (2020). Farklı Ağırlıktaki Ağırlık Yelekleri ile Uygulanan Pliometrik Antrenmanların 14-17 Yaş Grubu Kadın Voleybolcuların Dikey Sıçrama Yükseklikleri Üzerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Van Üniversitesi, Van.
- Arseven A, Güven Ö. Sporcuların müsabaka ortamındaki anksiyete düzeyleri. H.Ü. Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi, Ankara, 1992.
- Artok F. (1994). Üniversitelerarası Basketbol Müsabakalarına Katılan Basketbolcuların Maç Öncesi Durumluk Kaygı Düzeylerinin Performanslarına Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Asamoah B. (2013). The Role of Mental Toughness, Psychological Skills and Team Cohesion in Soccer Performance. Doctoral Dissertation, Stellenbosch University, Stellenbosch.
- Aslan CS, Koç H, Karakollukçu M. (2015). Voleybol 1. liginde oynayan erkek sporcuların seçilmiş fiziksel, fizyolojik ve motorik özelliklerinin belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2 (3), 1-13.
- Aslan R. (2020a). Covid-19 tam tanımlanamamış Risk. *Ayrıntı Dergisi*, 8 (91), 59-65.
- Aslan R. (2020b). Tarihten günümüze epidemiler, pandemiler ve Covid-19. *Ayrıntı Dergisi*, 8 (65), 35-41.
- Asmundson GJ, Taylor S. (2020). Sağlık kaygısı, Covid-19 gibi viral salgınlara verilen yanıtları nasıl etkiler: Tüm karar vericiler, sağlık yetkilileri ve sağlık profesyonellerinin bilmesi gerekenler. *Anksiyete Bozuklukları Dergisi*, 71, 102211.
- Aşçı FH, Gökmen H. (1995). Bayan hentbolcularda yarışma kaygısı, başarı, spor deneyimi ve atletik yeterlilik ilişkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 38-47.
- Atay L. (2020). Covid-19 salgını ve turizme etkileri. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17 (1), 168-172.

- Ayaş B, Murathan F, Murathan G. (2020). Farklı liglerdeki futbolcuların zihinsel dayanıklılık özellikleri ile fiziksel uygunluk durumlarının incelenmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 6 (22), 80-89.
- Ayittey FK, Ayittey MK, Chiwero NB, Kamasah JS, Dzuovor C. (2020). Economic impacts of wuhan 2019-ncov on china and the world. *Journal of Medical Virology*, 92 (5), 473.
- Bacurau RFP, Monteiro GA, Ugrinowitsch C, Tricoli V, Cabral LF, Aoki MS. (2009). Acute effect of a ballistic and a static stretching exercise bout on flexibility and maximal strength. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 23 (1), 304-308.
- Başaran MH, Taşgın Ö, Sanioğlu A, Taşkın AK. (2009). Sporcularda durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 533-542.
- Başer B. (2019). Voleybolcularda Zihinsel Dayanıklılık ve Sportif Kendine Güven. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Başer E. (1998). Uygulamalı Spor Psikolojisi. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Batu B, Aydın AD. (2020). Yüzme Sporcularının Yeni Tip Korona Virüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Kars.
- Baykal E. (2020). Covid-19 bağlamında psikolojik dayanıklılık, kaygı ve yaşam doyum ilişkisi. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 10 (2), 68-80.
- Bayraktar B, Kurtoglu M. (2009). Sporda performans, etkili faktörler, değerlendirilmesi ve artırılması. *Klinik Gelişim Dergisi*, 22 (1), 16-24.
- Beal D, Murphy P. (1989). Seul 88 the will to win flexibility and power netplay. *Volleyball Techic*, 1 (89), 5-12.
- Beck AT, Emery G. (2006). Anksiyete Bozuklukları ve Fobiler Bilişsel Bir Bakış Açısı (V. Öztürk Çev.). İstanbul: Litera Yayıncılık. (1985).
- Bektaş M, Özben Ş. (2016). Evli bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeylerin bazı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1), 216-240.
- Bengü M. (1983). Adam Voleybol. İstanbul: Adam Yayıncılık.

- Bingöl H, Çoban B, Bingöl Ş, Gündoğdu C. (2012). Üniversitelerde öğrenim gören taekwondo milli takım sporcularının maç öncesi kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14 (1), 121-125.
- Bozlar V. (2020). Profesyonel Futbolcuların Zihinsel Dayanıklılık, İmgeleme ve Takım Bütünlüğü Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Doktora Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Budak F, Korkmaz Ş. (2020). Covid-19 pandemi sürecine yönelik genel bir değerlendirme: Türkiye örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 62-79.
- Budak H, Sanioğlu A, Keretli Ö, Durak, Barış Ö. (2020). Spor yaralanmasının kaygı üzerindeki etkileri. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 38-47.
- Buhrow C, Digmann J, Waldron JJ. (2017). The relationship between sports specialization and mental toughness. *International Journal of Exercise Science*, 10 (1), 44-52.
- Bulut Ç, Duman S. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde gençlik ve spor il müdürlükleri çalışanlarının iş motivasyonları ve kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 178-195.
- Burton D, Raedeke TD. (2008). Sport Psychology for Coaches. Human Kinetics. S:102.
- Butt J, Weinberg R, Culp B. (2010). Exploring mental toughness in ncaa athletes. *Journal of Intercollegiate Sport*, 3 (2), 316-332.
- Cangir Ş. (2019). Kadın Voleybolcuların Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Carver CS, Harmon-Jones E. (2009). Anger is an approach-related affect: evidence and implications. *Psychological Bulletin*, 135 (2), 183-204.
- Civan A, Arı R, Görücü A, Özdemir M. (2010). Müsabaka ve takım sporcularının yarışma öncesi ve sonrası durumluk ve kişisel kaygıların karşılaştırılması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 193-206.
- Civan A. (2001). Bireysel ve Takım Sporlarında Yer Alan Sporcuların Müsabaka Öncesi ve Sonrası Durumluk ve Sürekli Kaygılarının Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

- Clough P, Earle K, Sewell D. (2002). Mental toughness: The concept and its measurement. *Solutions in Sport Psychology*, (1), 32-44.
- Conkle J. (2019). Physical Best: Physical Education For Lifelong Fitness And Health. Shapeamerica Set The Standard. American.
- Connaughton D, Hanton S, Jones G. (2010). The development and maintenance of mental toughness in the world's best performers. *The Sport Psychologist*, 24 (2), 168-193.
- Connaughton D, Wadey R, Hanton S, Jones. (2008). The development and maintenance of mental toughness: perceptions of elite performers. *Journal of Sports Sciences*, 26 (1), 83-95.
- Coşkun Y, Akkaş G. (2009). Engelli çocuğu olan annelerin sürekli kaygı düzeyleri ile sosyal destek algıları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (1), 213-227.
- Crust L, Clough PJ. (2005). Relationship between mental toughness and physical endurance. *Perceptual and Motor Skills*, 100 (1), 192–194.
- Crust L, Earle K, Perry J, Earle F, Clough A, Clough PJ. (2014). Mental toughness in higher education: relationships with achievement and progression in first-year university sports students. *Personality And Individual Differences*, (69), 87- 91.
- Çağlar E. Kaygının Kalp Atım Hızı Üzerine Etkisi. IV. Spor Bilimleri Kongresi, Türkiye. 1996.
- Çağlar M, Dinçyürek S, Arsan N. (2012). Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygılarının analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 106-116.
- Çavdar G. (2019). Kadın Futbolcuların Sportmenlik Yönelimleri ve Sporda Ahlaktan Uzaklaşma Mekanizmalarının Farklı Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Trabzon Üniversitesi, Trabzon.
- Çelenk B. (1998) Manşet pas. *Voleybol Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (3), 16-22.
- Çetindemir A, Cihan H. (2019). Genç futbolcuların sakatlanma kaygılarının oynadıkları mevki ve takım statüsü (amatör-profesyonel) bakımından incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 3 (2), 52-57.

- Çetinkaya T, Honça AA. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (2), 13-19.
- Çiçek A, Erkan O. (1996). Tarım Sektöründe Araştırma ve Örnekleme Yöntemi. Tokat: Ziraat Fakültesi Yayınları, S:39.
- Dede YE. (2019). Elit Güreşçilerin Zihinsel Dayanıklılıklarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Demir A, Çifçi F. (2020). Covid-19 Pandemi sürecinde egzersizin lise öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18 (3), 169-179.
- Demir P, Çelebi M. (2019). Spor bilimleri fakültesinde eğitim gören mücadele sporcularının zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 188-199.
- Demir TG, Cicioğlu Hİ, İlhan EL. (2020). Sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı ölçeği (SYTKYKÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Journal of Human Sciences*, 17 (2), 458-468.
- Demirtaş Ö, Çıplak A. (2020). Pandemi sürecinin uluslararası müsabakalara hazırlanan güreş milli takım sporcuları üzerindeki etkileri. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2 (Özel Sayı 1), 39-52.
- Dikmen AU, Kına HM, Özkan S, Jones MN. (2020). Covid-19 epidemiyolojisi: pandemiden ne öğrendik. *Journal of Biotechnology and Strategic Health Research*, (4), 29-36.
- Dilbaz N. (1997). Sosyal Fobi. *Psikiyatri Dünyası Dergisi*, (1), 18-24.
- Dirier BE. (2019). Türkiye Erkekler Voleybol Efeler Ligi 2018-2019 Sezonunda Yer Alan Takımların Lig Maçlarındaki Denetimsiz Verilerin ve Teknik Değişkenlerin Başarıya Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Bartın.
- Doğan EK, Eygü H. (2018). Kış sporları yapan sporcuların yarışma kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 9-18.

- Doğan MM, Düzel B. (2020). Covid-19 özelinde korku-kaygı düzeyleri. *Electronic Turkish Studies*, 15 (4), 739-752.
- Dura C. (2005). Düşünme, Araştırma ve Yazma Yöntemleri. Ankara: Ekin Kitabevi.
- Durand-Bush N, Salmela JH. (2002). The development and maintenance of expert athletic performance: perceptions of world and olympic champions. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14 (3), 154-171.
- Eler S, Bereket S. (2001). Elit türk ve yabancı hentbolcuların motorik ve fizyolojik parametrelerinin karşılaştırılması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6 (4), 46-48.
- Engür M. (2002). Elit Sporcularda Başarı Motivasyonun, Durumluk Kaygı Düzeyleri Üzerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Eralp F, Çotuk Y. (2006). Voleybolda Temel Beceriler. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Erbaş MK. (2005). Üst Düzey Basketbolcularda Durumluk Kaygı Düzeyleri ve Performans İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Erhan S. (1995). Elit Düzeydeki Voleybolcuların Fizyolojik Özelliklerinin Analizi ve Mukayesesi. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Eriş Y, İkiz FE. (2013). Ergenlerin benlik saygısı ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki ve kişisel değişkenlerin etkileri. *Journal of Turkish Studies*, 8 (6), 179-193.
- Erkal M, Güven Ö, Ayan D. (1998). Sosyolojik Açıdan Spor. İstanbul: Der Yayınları.
- Erkan Z. (2002). Sosyal kaygı düzeyi yüksek ve düşük ergenlerin ana baba tutumlarına ilişkin nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (10).
- Eroğlu O, Ünveren A, Çağla A, Müftüoğlu NE. (2020). Spor bilimleri fakültesindeki öğrencilerin sporda zihinsel dayanıklılık ve sporda ahlaktan uzaklaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (2), 100-110.
- FIVB. (2017). Uluslararası Voleybol Oyun Kuralları Kitapçığı.
- Findlay L, Bowker A. (2009). Erken ergenlik döneminde rekabetçi spor katılımı ve benlik kavramı arasındaki bağlantı: Cinsiyet ve spor yöneliminin dikkate alınması. *Gençlik ve Ergenlik Dergisi*, 38 (1), 29-40.

- Forthomme B, Croisier L, Ciccarone, Crielaard L, Cloes M. (2005). Factors correlated with volleyball spike velocity. *The American Journal of Sports Medicine*, 33 (10), 1513-1519.
- Fourie S, Potgieter J. (2001). The nature of mental toughness in sport. *South African Journal for Research in Sport, Physical Education And Recreation*, 23 (2), 63-72.
- Fraser D. (1986). *Strategies For Competitive Volleyball*. Usa: Human Kinetics.
- Fröhner B, Cengiz A. (1999). *Voleybol Oyun Kuramı ve Alıştırmaları*. Ankara: Bağırhan Yayınevi
- Fröhner B. (1986). *Skills in Volleyball Training*. Berlin: Sportverlag.
- Furedi F, Yıldırım B. (2001). *Korku Kültürü: Risk Almanın Riskleri*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Gallego V, Nishiura H, Sah R, Rodriguez-Morales, AJ. (2020). The Covid-19 outbreak and implications for the Tokyo 2020 summer olympic games. *Travel Medicine and Infectious Disease*, (34), 101604.
- Geçtan E. (1999). *Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar*. Ankara: Maya Matbaacılık Yayınları Eğitim Dizisi.
- George D, Mallery M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10 ed.) Boston: Pearson Education.
- Golby J, Sheard M. (2004). Mental toughness and hardiness at different levels of rugby league. *Personality and Individual Differences*, 37 (5), 933-942.
- Goldberg AS. (1998). *Sports Slump Busting: 10 Steps to Mental Toughness and Peak Performance*. Llumina Press.
- Göçtü S. (2018). *Futbol Hakemlerinin Durumluk Kaygı Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Göksel A, Çağdaş C, Yazıcı Ö, Zorba E. (2018). Spor hizmeti alan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve öznel mutluluklarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (3), 88-101.
- Göksu Ö, Kumcağız H. (2020). Covid-19 salgınında bireylerde algılanan stres düzeyi ve kaygı düzeyleri. *Elektronik Türkçe Çalışmaları*, 15 (4), 463-479.

- Grozdanovic F, Marinkovic A, Grozdanovic L. (2003), Volleyball for Boys & Girls. Oxford: Meyer & Meyer Sport.
- Gucciardi D, Gordon S, Dimmock J. (2009). Advancing mental toughness research and theory using personal construct psychology. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 2 (1), 54-72.
- Gucciardi D, Gordon S. (2011). Mental Toughness in Sport: Developments in Theory and Research. Kanada: Routledge.
- Güleç C, Köroğlu E. (1997). Psikiyatri Temel Kitabı. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Gümüş E. (2006). Sosyal kaygının benlik saygısına ve işlevsel olmayan tutumlara göre yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, (26), 63-75.
- Gümüş M. (2002). Profesyonel Futbol Takımlarında Puan Sıralamasına Göre Durumluk Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Gümüşgöl C, Ersoy A, Gümüşgöl O. (2020). Amatör ve profesyonel sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygılarının incelenmesi-yönetmelik karar boyutu. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, (7), 26-37.
- Güvendi B, Bilgin U. (2016). Elit akademi ligi futbolcularında imgeleme ve kaygı ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, (7), 62-82.
- Güvendi B, Can H, Işım AT. (2020). Triatlon sporcularının zihinsel dayanıklılıklarının karar verme stilleri ile ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 146-160.
- Güvendi B, Türksoy IA, Güçlü M, Konter E. (2018). Profesyonel güreşçilerin cesaret düzeyleri ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi. *International Journal of Sports Exercise & Training Sciences*. 4 (2), 70-78.
- Halsey WD. (1998). Macmillan Contemporary Dictionary. ABC Tanıtım Basımevi.
- Hasöksüz M, Kiliç S, Saraç F. (2020). Coronaviruses and Sars-Cov-2. *Turkish Journal of Medical Sciences*, (50), 549-55.
- İkizler C. (1994). Sporda Başarının Psikolojisi. İstanbul: Alfa Yayıncılık.

- İlhan A. (2020). Tenis oyuncularının zihinsel dayanıklılık düzeyleri. *Journal of Global Sport and Education Research*, 3 (2), 28-35.
- Jacelon C. (1997). The trait and process of resilience. *Journal of Advanced Nursing*, (25), 123-129.
- Jackson S, Thomas P, Marsh H, Smethurst C. (2001). Relationships between flow, self-concept psychological skills, and performance. *Journal of Applied Sport Psychology*, 13 (2), 129-153.
- Jones G, Hanton S, Connaughton D. (2002). What is this thing called mental toughness? An investigation of elite sport performers. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14 (3), 205-218.
- Jones G, Hanton S, Connaughton D. (2007). A framework of mental toughness in the world's best performers. *The Sport Psychologist*, 21 (2), 243-264.
- Juan M, Lopez A. (2015). Mental toughness of scholar athletes. *Researchers World*, 6 (3), 22-31.
- Kabasakal K, Şahan H. (2009). Voleybol Öğretim Yöntemleri (1). Konya: Şelale Ofset Matbaa.
- Kabuk L. (2009). Zihinsel dayanıklılık ve duygu yoğunluğu arasındaki ilişki. *Kişilik ve Bireysel Farklılıklar*, 47 (8), 959-963.
- Kale R. (2007). İlköğretimde Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kalkavan A, Acet M, Çakır G. (2017). Investigation of the mental endurance levels of the athletes participating in the table tennis championship of universities in Turkey. *International Journal of Science Culture and Sport*, 5 (4), 356-363.
- Kalkavan A, Özdilek Ç, Çakır G. (2020). Dağ bisikletçilerinin zihinsel dayanıklılık düzeylerinin araştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22 (2), 31-43.
- Kara E. (2016). Üst Seviye Atış Sporcularının Müsabaka Öncesi Kaydı Düzeyi ile Performansları Arasında İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Karabulut EO, Atasoy M, Kaya K, Karabulut A. (2013). 13-15 Yaş arası erkek futbolcuların durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin farklı değişkenler bakımından incelenmesi. *Journal of Kırsehir Education Faculty*, 14 (1), 243-253.

- Karabulut EO, Sevde MV. (2019). Taekwondocuların durumluk ve sürekli kaygılarının müsabaka performansı ve yaralanma durumu ile ilişkisi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 47-54.
- Karacabey K, Paşaoğlu A. (2016). Voleybolda Antrenman Teorisi. İstanbul: Ergün Yayınevi
- Karacabey K, Ufuk A, Öntürk Y, Akyel Y. (2017). Ergen sporcuların kaygı ve kendine güven düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi: Sporcu eğitim merkezleri örneği. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 7 (2/1), 111-121.
- Karasar N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kaya A, Bozaslan H, Genç G. (2012). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 208- 225.
- Kaya B. (2020). Pandeminin ruh sağlığına etkileri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23 (2), 123-124.
- Kelly E. (1955). Consistency of the Adult Personality. *American Psychologist*, 10 (11), 659.
- Kessel J. (1992). Skill Learning. *Volley Tech*, 3 (92), 4-10.
- Kımtır N. (2020). Covid-19 günlerinde bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 574-605.
- Kırlı S. (2000). Anksiyete Bozukluklarının Oluşumu ve Farmakolojik Tedavisi. Bursa: Psikiyatri ve Sanat Yayınevi.
- Kobasa S. (1979). Personality And Resistance to İllness. *American Journal of Community Psychology*, 7 (4), 413-423.
- Kocaekşi S, Yıldırım İÖ. (2020). Güreşçilerde zihinsel dayanıklılık, öz yeterlik inancı ve sportif kendine güven düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 392-406.
- Koç İ, Gençay ÖA. (2021). Badminton sporcularının zihinsel dayanıklılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Journal of Physical Education and Sports Science*, 15 (1), 110-124.

- Koçak ÇV. (2012). 2012 Olimpiyat Oyunları Bayanlar Voleybol Avrupa Kıta Elemeleri Final Etabı Müسابakalarında Bazı Fiziksel ve Teknik Değişkenlerin Başarı ile İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Konter E. (1996). Sporda Stres ve Performans. İzmir: Saray Medikal Yayıncılık.
- Konter E. Profesyonel futbolcuların yaş gruplarının, durumluk kaygı düzeylerine etkisi. I. Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu, Mersin, 1997.
- Korkmaz F. (2003). Voleybol Teknik Taktik. Bursa: Ekin Kitapevi.
- Köknel Ö. (1997). Kaygıdan Mutluluğa Kişilik. İstanbul: Altın Yayınevi.
- Kul A, Demir R, Katmer AN. (2020). Covid-19 salgını döneminde psikolojik sağlamlığın yordayıcısı olarak yaşam anlamı ve kaygı. *Electronic Turkish Studies*, 15 (6), 695-719.
- Kurtay M. (2018). Gelişim Liglerinde Oynayan Futbolcuların Zihinsel Dayanıklılık Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Kuru E, Baştuğ G. (2008). Futbolcuların kişilik özellikleri ve bedenlerini algılama düzeylerinin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 95-101.
- Kus S. (2004). Coaching Volleyball Successfully. Human Kinetics. S:35.
- Lai J, Ma S, Wang Y, Cai Z, Hu J, Wei N, Hu S. (2020). Factors associated with mental health outcomes among health care workers exposed to coronavirus disease 2019. *JAMA Network Open*, 3 (3), 1-12.
- Lenberg K. (2004). Coaching Volleyball Offensive Fundamentals and Techniques (2. b.s.) Monterey: Coaches Choice, S:1-16.
- Lewthwaite R. (1990). Threat perception in competitive trait anxiety: The 45 endangerment of important goals. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 12, 280-300.
- Loehr JE. (1986). Mental Toughness Training for Sports: Achieving Athletic Excellence. New York: Plume.
- Lök S, İnce A, Lök N. (2008). Beden eğitimi spor yüksekokulu özel yetenek sınavına girecek adayların kaygı durumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 121-131.

- Luthans F. (2002). Positive organizational behavior: Developing and managing psychological strengths. *The Academy of Management Executive*, 16 (1), 57-72.
- Mack M, Ragan BG. (2008). Development of the mental, emotional, and bodily toughness inventory in collegiate athletes and nonathletes. *Journal of Athletic Training*, 43 (2), 125-132.
- Mahoney JW, Gucciardi DF, Mallett CJ, Ntoumanis N. (2014). Adolescent performers' perspectives on mental toughness and its development: The utility of the bioecological model. *The Sport Psychologist*, 28 (3), 233-244.
- Mann Rh, Clift Bc, Boykoff J, Bekker S. (2020). Athletes as community; athletes in community: Covid19, sporting mega-events and athlete health protection. *British Journal of Sports Medicine*, (54), 1071-1072.
- Martinus J, Buekers A. (1997). Voleybolda blokun zaman yapısı değişik adım teknikleri hakkında bir karşılaştırma. *Voleybol Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (3), 17-20.
- McCloskey, B, Zumla A, Ippolito G, Blumberg L, Arbon P, Cicero, A. (2020). Mass gathering events and reducing further global spread of Covid-19: A political and public health dilemma. *The Lancet*, 395, 1096-1099.
- Mcintosh K, Dees JH, Becke WB, Kapikia AZ, Chanock RM. (1967). Recovery in tracheal organ cultures of novel viruses from patients with respiratory disease. *Proceedings of the National Academy of Sciences of The United States of America*, 57 (4), 933-940.
- Mercan SÇ. (2007). Bilişsel-Davranışçı Yaklaşımla Bütünleştirilmiş Sosyal Beceri Eğitiminin Ergenlerin Sosyal Kaygı Düzeyine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Mirzeoğlu C, Çetinkanat D. (2005). Elit takım sporcularının kendini gerçekleştirme ve sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, (3), 19-28.
- Morgan CT. (1980). Psikolojiye Giriş. (Çev: Hüsnü Arıcı ve ark.). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Morpa Spor Ansiklopedisi 5. (2005). Voleybol. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

- Moser L, Fronske H, McGown C. (2001). Coaching Volleyball Building a Winning Team. Boston: Allyn & Bacon, Inc.
- Newland A, Newton M, Finch L, Harbke CR, Podlog L. (2013). Moderating variables in the relationship between mental toughness and performance in basketball. *Journal of Sport and Health Science*, 2 (3), 184-192.
- Nicholls AR, Polman RC, Levy AR, Backhouse SH. (2009). Mental toughness in sport: achievement level, gender, age, experience and sport type differences. *Personality and Individual Differences*, 47 (1), 73-75.
- Orhan S. (2018). Bireysel Sporcular ve Takım Sporcularında Duygusal Zekâ ve Zihinsel Dayanıklılık İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Öğüt F. (2000). Sosyal Uyum ile Sürekli Kaygı Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Öktem T, Şipal, O, Kul M, Dilek AN. (2020). Olimpiyat oyunlarına katılmaya aday boksörlerin Covid-19 kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7 (62), 3620-3627.
- Öner Ç. (2019). Genç yetişkin egzersiz liderlerinin benlik saygıları ve psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 3 (2), 121-136.
- Öner N, Compte A. (1983). Süreksiz Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Özbay S. (2012). Büyükler Güreş Milli Takımında Yer Alan Sporcuların, Müsabaka Öncesi ve Sonrası Durumluk Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Karaman.
- Özen, N. (2012). Türk Kültür Tarihinde Spor ve Türklerin Spora Katkıları. Yüksek Lisans Tezi, Batman Üniversitesi, Batman.
- Parnell D, Widdop P, Bond A, Wilson R. (2020). Covid-19, networks and sport. *Managing Sport and Leisure*, 1-7
- Polatcan İ, Kaptangil İ. (2021). Beden Eğitimi ve spor yüksekokulunda eğitim alan öğrencilerin yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygılarının incelenmesi. *Journal of Turkish Studies*, 16 (3), 1179-1194.

- Poole J, Metzler M. (2001). Volleyball. Needham Heights: Allyn & Bacon, Inc.
- Pulur A, Karabulut EO, Uzun A, Eroğlu AK. (2012). 13-15 Yaş arası erkek basketbolcuların sürekli kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Spor ve Egzersiz Dergisi*, 14 (3), 21-28.
- Reeser JC, Bahr R. (2017). Handbook of Sports Medicine and Science, Volleyball. John Wiley & Sons.
- Sarı İ, Sağ S, Demir AP. (2020). Sporda zihinsel dayanıklılık: taekwondo sporcularında bir inceleme. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22 (4), 131-147.
- Sarıkabak M. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sosyal fizik kaygı durumları ve duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (1), 74-85.
- Schaubhut N, Donna D, Thompson RC. (2006). Personality profiles of north american professional football players. *Poster Presented at the Annual Convention of the Society for Industrial and Organizational Psychology*. Dallas, Tx,
- Selinger A. (1986). Power Volleyball. New York: St. Martin's Pres.
- Shalev D, Shapiro PA. (2020). Epidemic psychiatry: The opportunities and challenges of Covid-19. *General Hospital Psychiatry*, (64), 68-71.
- Sheard M, Golby J, Van WA. (2009). Progress toward construct validation of the sports mental toughness questionnaire (SMTQ). *European Journal of Psychological Assessment*, 25 (3), 186-193.
- Shondell D, Reynaud C. (2002). The Volleyball Coaching Bible. Champaign: Human Kinetics.
- Spielberger CD, Gorsuch RC, Lushene RE. (1970). Manual for the State-Trait Anxiety Inventory. California : Consulting Psychologists Press.
- Spielberger CD. (1971). Theory and Research on Anxiety. Anxiety and Behavior (3. ed.) New York: Academic Press Inc.
- Su N, Arslan O, Beki Ç. (2021). Pandemi sürecinde kadın futbolcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7 (1), 212-223.

- Şahin T, Güçlü M. (2018). Sporcularda psikolojik dayanıklılığın duygu düzenleme becerilerine etkisi: Türkiye korumalı futbol 1. ligi oyuncuları örneği. *Spormetre*, 16 (3), 204-216.
- Şahinler Y, Ersoy A. (2015). Sporcuların zihinsel dayanıklılıklarının farklı değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5 (2), 168-177.
- Şahinler Y, Ulukan M, Ulukan H. (2020). Covid-19 sürecinde fiziksel aktivite yapan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 171-184.
- Şenol S. (2006). Korkular Gelişimsel Anlamı ve Tedavisi. İstanbul: Kültür Yayınevi.
- Şeyhoğlu M. (2005). Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Bilgisayar Kaygı Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- T.C Sağlık Bakanlığı. (2020). Covid- 19 Genel Bilgiler Epidemiyoloji ve Tanı Rehberi. Erişim: 27 Şubat 2021, <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/39551/0/covid19rehberigenelbilgilerepidemiyolojivetanipdf.pdf>
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2021a). Covid-19 Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi. Erişim: 17 Kasım 2021, <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/41940/0/covid19toplumdasalginyonetimirehberi-19112021pdf.pdf>
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2021b). Covid-19- Yeni Koronavirüs Hastalığı Güncel Durum. Erişim: 14 Kasım 2021, <https://covid19.saglik.gov.tr>
- Tavacıoğlu L. Kaygının reaksiyon zamanı üzerine etkisi. 1. Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu, Mersin, Bildiriler Kitabı, 1997; 47-50.
- TDK Sözlükleri. Erişim: 25 Mayıs 2021, <https://sozluk.gov.tr>

- Tekkurşun G, Türkeli A. (2019). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin egzersiz bağımlılığı ve zihinsel dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 10-24.
- Tellioğlu Y, Karadenizli Ö. (2018). Sekiz haftalık kelebek teknik yüzme eğitiminde kaygı düzeylerin karşılaştırılması. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5 (27), 2720-2729.
- Thelwell RC, Such BA, Weston, NJ, Such JD, Greenlee IA. (2010). Developing mental toughness: Perceptions of elite female gymnasts. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 8 (2), 170-188.
- Thornhill R, Fincher CL. (2014). The parasite-stress theory of sociality, the behavioral immune system, and human social and cognitive uniqueness. *Evolutionary Behavioral Sciences*, 8 (4), 257–264.
- Tibbert S, Andersen M, Morris S. (2015). What a difference “mentally toughening” year makes. *The Acculturation of a Rookie Psychology of Sport and Exercise*, (17), 68-78.
- Toktaş S. (2017). Okul Spor Müsabakalarına Katılan Lise Öğrencilerinin Kaygı Özgüven ve Güdülenmeleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- TÜBA. (Nisan 2020). Covid 19 Pandemi: Değerlendirme Raporu (Rapor No.34). Erişim: 04 Haziran 2021,
<http://www.tuba.gov.tr/files/yayinlar/raporlar/1.%20Versiyon%20Covid19%20Pandemi%20De%C4%9Ferlendirme%20Raporu.pdf>
- Türkmen M, Özşarı A. (2020). Covid-19 salgını ve spor sektörüne etkileri. *International Journal of Sport Culture And Science*, 8 (2), 55-67.
- Türktemiz H, Bayraktar I, Çobanoğlu H, Nalbant Ö. (2020). Spor salonlarında egzersiz yapan sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygılarının incelenmesi. In International Conference on COVID-19 Studies Kongresine Sunulan Bildiri, Ankara.
- TVF. (2002). Voleybol Resmi Oyun Kuralları. Ankara: Sim Matbaacılık.

- Uçar U, Kaplan T. (2020). Konya amatör lig futbolcularında zihinsel dayanıklılığın incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14 (2), 145-157.
- Urartu Ü. (2006). Voleybol Teknik - Taktik - Kondisyon. İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Uzundağ Hİ, Urgan S, Emrah Ö. (2020). Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının mesleki kaygı durumunun incelenmesi. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (3), 119-129.
- Viera L, Ferguson JB. (1996). Volleyball Steps to Success. USA: Human Kinetics.
- Vurat M. (2000). Voleybol. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Wagnild G, Young H. (1993). Development and psychometric. *Journal of Nursing Measurement*, 1 (2), 165-178.
- WHO. (2021). Covid-19 Bağlamında Halk Sağlığı ve Sosyal Önlemleri Uygulamaya ve Ayarlamaya Yönelik Hususlar. Erişim: 20 Haziran 2021, <https://www.who.int/publications/i/item/considerations-in-adjusting-public-health-and-social-measures-in-the-context-of-covid-19-interim-guidance>
- Wikipedia. Erişim 18 Kasım 2020, https://tr.wikipedia.org/wiki/Salg%C4%B1nlar_listesi
- Xu X, Yu C, Zhang L, Luo L, Li J. (2020). Imaging features of 2019 novel coronavirus pneumonia. *European Journal of Nuclear Medicine and Molecular Imaging*, (47), 1022- 1023.
- Yarayan Y, Yıldız AB, Gülşe D. (2018). Elit düzeyde bireysel ve takım sporu yapan sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (57), 992-999.
- Yenilmez K, Özbey N. (2006). Özel okul ve devlet okulu öğrencilerinin matematik kaygı düzeyleri üzerine bir araştırma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 431-448.
- Yıldız AB. (2017). Sporcularda Zihinsel Dayanıklılık ve Öz Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.
- Yücel EO. (2003). Taekwondocuların Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Müsabakalardaki Başarılarına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Yücesoy R. (1987). Modern Voleybolda Teknik ve Taktik 1. Ankara.

Zimmermann B. (1999). Erkek voleyboluna liberonun getirdiği değişiklikler ve olanaklar.
Voleybol Bilim ve Teknoloji Dergisi, (4), 1-3.

EKLER

Ek-1: Sağlık Bakanlığı Çalışma İzni

Ek-2: Etik Kurul Onayı

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

OTURUM TARİHİ	OTURUM SAYISI	KARAR SAYISI
26/10/2021	10	2021-185

KARAR NO: 2021-185

Dr. Öğr. Üyesi Burkay CEVAHİRCİOĞLU'nun "Profesyonel Voleybol Oyuncularında Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı ile Zihinsel Dayanıklılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı çalışması etik yönden incelendi.

Dr. Öğr. Üyesi Burkay CEVAHİRCİOĞLU'nun "Profesyonel Voleybol Oyuncularında Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı ile Zihinsel Dayanıklılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı çalışmasının etik yönden uygun olduğuna, toplantıya katılanların oy birliği ile karar verildi.

**Ek-3: “Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği”
Kullanım İzni**

Ek-4: “Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri” Kullanım İzni

Ek-5: Kişisel Bilgi Formu ve Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri

KİŞİSEL BİLGİ FORMU								
Yaşınız	:	() 15-19	() 20 -24	() 25-29	() 30 ve üzeri			
Cinsiyetiniz	:	() Kadın	() Erkek					
Eğitim Durumu	:	() İlk ve Ortaöğretim	() Lisans/Önlisans	() Yüksek Lisans/Doktora				
Annenizin Eğitim Durumu	:	() İlk ve Ortaöğretim	() Lisans/Önlisans	() Yüksek Lisans/Doktora				
Babanızın Eğitim Durumu	:	() İlk ve Ortaöğretim	() Lisans /Önlisans	() Yüksek Lisans/Doktora				
Aylık Gelir Durumu	:	() 1000-3000TL	() 3001-5000TL	() 5001-7000TL	() 7001TL ve üzeri			
Spor Yılı	:	() 1-4	() 5-9	() 10-14	() 15 ve üzeri			
Milli Sporcu Olma Durumu	:	() Evet	() Hayır					
Haftalık Antrenman Sayısı (Gün):	:	() 1	() 2	() 3	() 4 () 5 () 6 ve üzeri			
Takımda Bulunduğu Mevki	:	() Pasör	() Smaçör	() Pasör Çaprazı	() Orta Oyuncu () Libero			
SPORDA ZİHİNSEL DAYANIKLILIK ENVANTERİ (SZDE) Aşağıda cümleler, yaptığınız spor branşında <u>zihinsel olarak ne kadar dayanıklı olduğunuzu belirlemek</u> amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen tüm ifadeleri cevaplayınız ve her bir ifadeyi bir kez (X) ile işaretleyiniz.					Tamamen Yanlış	Biraz Doğru	Çoğunlukla Doğru	Tamamen Doğru
1	Soğukkanlılığımı bir an kaybetsem bile tekrar kazanabilirim.							
2	Kötü performans göstermekten endişelenirim.							
3	Yapmak zorunda olduğum görevleri tamamlamakta kararlıyım.							
4	Görevde yetersiz kalma duygusundan çok etkilenirim.							
5	Yeteneğim konusunda sarsılmaz bir güvene sahibimdir.							
6	Baskı altında iken iyi performans göstermek için yapmam gerekene sahibim.							
7	Olaylar istediğim gibi gitmezse hayal kırıklığına uğrar ve sinirlenirim.							
8	Zor durumlarda vazgeçerim.							
9	Beklemediğim veya kontrol edemediğim olaylar karşısında kaygılanırım.							
10	Dikkatim kolaylıkla dağılır ve konsantrasyonumu kaybederim.							
11	Beni diğer yarışmacılardan ayıran niteliklere sahibim.							
12	Kendime zor ve mücadeleci hedefler belirlemek konusunda sorumluluk alırım.							
13	Potansiyel tehditleri olumlu fırsatlar olarak yorumlarım.							
14	Baskı altında, güven ve sorumlulukla kararlar alabilirim.							

Ek-6: Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği

SPORCULARIN YENİ TIP KORONAVİRÜSE (COVID-19) YAKALANMA KAYGISI ÖLÇEĞİ (SYTKYÖ) Aşağıda cümleler, yaptığımız spor branşında <u>yeni tip koronavirüse yakalanma kaygı düzeyinizi belirlemek</u> amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen tüm ifadeleri cevaplayınız ve her bir ifadeyi bir kez (X) ile işaretleyiniz.		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katlıyorum	Tamamen Katlıyorum
1	Yeni tip <u>koronavirüsün</u> performansımı düşürebileceğini düşününce endişelenirim.					
2	Yeni tip <u>koronavirüse</u> yakalanmış biriyle karşılaşsam bile kendimi rahat hissederim.					
3	Sportif ortamlarda bulunursam yeni tip <u>koronavirüs</u> bana bulaşacak diye korkarım.					
4	Yeni tip <u>koronavirüs</u> yaşamımı kısıtlayacağı için gerilirim.					
5	Yeni tip <u>koronavirüsün</u> vücudumda yaratacağı fiziksel tahribattan korkarım.					
6	Yeni tip <u>koronavirüse</u> yakalanmış biriyle karşılaşmaktan endişe ederim.					
7	Yeni tip <u>koronavirüsün</u> bende yaratacağı duygusal tahribattan korkarım					
8	Yeni tip <u>koronavirüse</u> yakalanırsam kendi ihtiyaçlarımı karşılayamam diye endişelenirim.					
9	Yeni tip <u>koronavirüs</u> bana bulaşmış olsa kaygılı hissederdim.					
10	Yeni tip <u>koronavirüs</u> bulaştığında başıma neler geleceğini bilememek beni tedirgin eder.					
11	Yeni tip <u>koronavirüs</u> bulaşırsa ne kadar sürede iyileşeceğimi bilememek beni kaygılandırır.					
12	Yeni tip <u>koronavirüs</u> bulaşacak diye dışarı çıkmaktan sakınırım.					
13	Yeni tip <u>koronavirüs</u> bulaşacak diye antrenmanlarımı ertelerim.					
14	Yeni tip <u>koronavirüs</u> bulaşacak diye alışverişimi ertelerim.					
15	Yeni tip <u>koronavirüs</u> bulaşacak diye egzersiz yapmak için dışarı çıkmaktan kaçınırım					
16	Yeni tip <u>koronavirüs</u> bulaşır diye kalabalığa girmekten kaçınırım.					

ÖZGEÇMİŞ